GÖNÜLDEN ESİNTİLER:

T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ İLAHİYAT BÖLÜMÜ
BİTİRME TEZİ
(177)

NECDET ARDIÇ'IN TASAVVUF ANLAYIŞINDA
SEYR-Ü SÜLUK MERTEBELERİ

YAVUZ BURAK KIR

İRFAN SOFRASI
NECDET ARDIÇ
TASAVVUF SERİSİ (177)

T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ
İLAHİYAT BÖLÜMÜ
BİTİRME TEZİ

NECDET ARDIÇ'IN TASAVVUF ANLAYIŞINDA SEYR-Ü SÜLUK MERTEBELERİ

HAZIRLAYAN
YAVUZ BURAK KIR

PROJE DANIŞMANI
YRD. DOÇ. YAKUP BIYIKOĞLU

TEKİRDAĞ
2019

İRFAN SOFRASI
NECDET ARDIÇ
TASAVVUF SERİSİ (177)

NECDET ARDIÇ

TERZİ BABA

Adres

Büro: Ertuğrul Mahallesi Hüseyin

Pehlivan Caddesi No: 29/5

Servet Apt. 59 100

Tekirdağ

Ev: 100 yıl Mahallesi Uğur Mumcu Caddesi

Ata Kent Sitesi A Blok Kat 3, D. 13.

Tekirdağ

Tel: (0282) 408 93 84

(0533) 7743937

www.terzibaba13.com

terzibaba13@gmail.com

Cilt kapağı Sinan Sertel

2020

İçindekiler

Terzi Babamın ön sözü

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Muhterem okuyucularımız, kardeş ve evlâtlarımız.

Yavuz Burak Kır, oğlumuzun hazırlayıp, Tekirdağ Namık Kemal üniversitesi ilâhiyat fakültesi ilâhiyat bölümü bitirme tezi, **2019** olarak üzerinde çalıştığı, (14-İrfan mektebi Hak yolunun seyr defteri) isimli kitabımızın üzerinde yaptığı çalışmasının, Üniversite Hocalarımız tarafından kabul görmesi fakiri memnun etmiştir.

Bu yüzden evvelâ kendilerine ve **yrd. doç. Yakup Bıyıkoğlu,** hocamıza, uzun süren bir çalışma neticesinde meydana getirdiği bu değerli çalışması yönü ile de, **Yavuz Burak Kır**, oğlumuza teşekkürlerimi sunarım.

Bu yüzden de tezimiz (**177**) sıra numarası ile kitaplarımızın arasında yerini almıştır.

Bilindiği gibi bundan bir müddet evvelde, Bursa Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesinde de, hakkımızda diğer bir tez olan, "yüksek lisans tezi, olarak, **aşk ve irfan yolunda bir ömür"** ismi ile kabul görmüş, bu kitabımızda (**103**) sayı numarası ile kitaplarımızın arasında yerini almıştı.

Bu tez kitabında oluşmasına sebep olan başta Prof. Dr. Abdurrezzak Tek hocamıza, tezi hazırlayan Serkan Denkçi oğlumuza, tezi kabul edişlerinden dolayı, tez danışmanı ve sınav komisyonu başkanı, Sayın Prof. Dr. Mustafa Kara hocamıza ve Dr. Öğr. Üyesi Bedriye Reis hocamıza bu vesile ile teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca oldukça uzun sayılabilecek bir süre sonunda oluşan böyle bir çalışma, âdeta bize Hak'tan bir lütuf niteliğindedir. Rabbimize şükrederiz.

Muhterem okuyucular, on beş yaşında başladığım tasavvuf hayatımın şu an yaklaşık altmış yedinci senesindeyim. Yedi senesi vekil, kırk iki senesi asil görevli olmak üzere toplam kırk dokuz sene hem eğitim hem de

irşad ile geçmiştir ve hâlen aynı şekilde geçmeye devam etmektedir.

Bu süreç içerisinde, gerçekten çok zor zamanlar geçirdiğimiz gibi, çok güzel zamanlar geçirdiğimiz de vakidir.

Bu tez kitaplarımızın, zahiri ulama-i kiram, ilim insanlarımız tarafından kabul görmesi, yolumuzun ve sistemimizin onlar tarafından da doğruluğunun tasdikidir.

Yolumuz batınen tasdikli olduğu gibi, bu yönüyle de zahirende tasdik görmüş olmaktadır. Bu şekilde yolumuzun zahir ve batın tasdik görmüş olduğu açıktır.

Gene bu günlerde, (**14-İrfan mektebi Hak yolunun seyr defteri**) isimli kitabımız, **Murat Derûni** oğlumuz tarafından (40) ders olarak şerhi yapılmıştır. (**179**) sıra nosu ile kitaplarımız arasında yerini almıştır. Bu iki kitap aynı zamanlar da ve biribirlerinin tasdiki hükmündedir. O nun da ellerine gönlüne sağlık. Her iki oğlumuza da teşekkür ederim. Sağolsun var olsunlar.

Bütün bunlardan Rabb-ımıza da şükrederiz.

Üzerimize aldığımız yükü, evvelâ Kur'an'a sonra sünneti seniyye ye uyarak, daha sonrada Piran hazaratının yollarını **İZ'**leyerek sırat-ı müstakim olarak takib etmekteyiz. Bizden sonraki nesillerinde bunları kolayca **İZ**lemeleri için, gereken bütün imkânları bizlerden sonrakilere bozulmadan kendi asli halleri ile aktarbilmek için, bunların hepsini sistemli olarak kayda alarak bozulmamalarını temin etmeye çalışmaktayız.

Bu senelerimizin boşa geçmeyip, arkamızda çok kıymetli evlâtlarımızın ve sayısı en az üç yüzü geçecek olan kitaplarımızın ve adedi belli olmayan sohbet kayıtlarımızın kalacak olması, bizleri daha bu günden huzurlu ve bahtiyar eylemektedir.

Hayat verip bizleri bu günlere ulaştıran Rabbimize şükrederiz. Ve üzerimizde emeği olan bütün büyüklerimize teşekkür eder, onlara da Rabbimizden mağfiret dileriz. Saygı ve sevgilerimizle.

"İz--T-B-" Terzi Baba.

TAKDİM

Tezimize konu edilen kişi, tasavvuf kültürünün ve bir geleneğin taşıyıcısı olan Necdet Ardıç Efendi'dir. Günümüz mutasavvıflarından olan Necdet Ardıç Efendi, tasavvuf kültüründe seçkin bir yeri olan Halveti takirakâtının Ahmediyye kolunun Uşşâkiyye şubesinin son dönem temsilcilerindendir Uşşâkilik tarikâtı. Osmanlı döneminde gerekse Cumhuriyet sonrası dönemde pek çok önemli şahsiyet yetiştirmiştir

Tezimizdeki amaç, yaklaşık 400 yıllık bir geçmişi olan uşşakilik kültürü hakkında bilgi vermek, bu kültürün son dönem temsilcilerinden olan Necdet Ardıç Bey'in seyr-i süluk sistemi hakkında ve nefs mertebeleri hakkındaki görüşlerine yer vermektir.

Tezimizdeki yöntem ise, bu amaç doğrultusunda Necdet Ardıç Bey'in çok sayıdaki eserinin arasından seçmiş olduğumuz bazı eserlerini (İrfan mektebi, Vahiy ve Cebrail, adlı eserlerinin okunup incelenmesi, ayrıca Necdet Ardıç Beyle (Terzi Baba) çeşitli defa görüşüp konuşma sohbet etme fırsatımız ve de internet üzerindeki ses kayıtlarıdır.

. Tezimizin kapsamı, "**nefs ve içeriği**" "mertebeleri, "**seyr-i süluk" nedir**? nasıl yapılır, hangi evrelerden geçilir buralardaki yaşantılar ve haller nedir gibi özellikleri kapsamaktadır..

Tezimizdeki kaynaklar ise, Okunan ilgili kitaplar, Necdet Ardıç Bey'in internet ortamındaki sohbetleri ve kendisiyle yapılan görüşmelerdir.

Osmanlı dersiâmlarından, Mevlevî şârihi ve Uşşâkî şeyhi Mehmet Hazmi Tura'dan, akrabası Nusret Tura vesilesi ile haberdar olan Necdet Efendi, "Terzi Baba" biat edip erken yaşta tasavvufi hayata başlamıştır. Bu manevi ocakta önce Hazmi Tura, sonrasında Nusret Tura rehberliğinde yetişerek, önemli bir manevi geleneği ve kültürel damarı halen beslemeye ve canlı tutmaya devam etmektedir.

Tezimizde Necdet Ardıç (Terzi Baba) 'ın kısaca biyografisine, seyr-i sulûk anlayışı, nefs ve mertebeleri ve hazret mertebeleri olmak üzere 4 bölümde incelenmiştir. Bu tezi oluştururken kaynak olarak Necdet Ardıç'ın İrfan Mektebi, kısmen ise,Vah'y ve Cebrail ve Kelime-i Tevhid kitaplarından da faydalanılmıştır.

Birinci bölümde Necdet Ardıç'ın biyografisi ve bazı eserleri ele alınmıştır. İkinci bölümde ise onun seyr-i sulûk anlayışı (nefs ve mertebeleri) incelenmiştir. Üçüncü bölümde hazret mertebeleri hakkındaki görüşleri; İrfan Mektebi ve kitabından yararlanılmıştır.

Bu çalışma vesilesi ile kendilerini daha yakından tanıma imkanına eriştiğimiz, ödevimizin her aşamasında yardımını ve himmetini bizden esirgemeyen, Necdet Ardıç Efendi'ye ve eşi Nuket Ardıç Hanımefendi'ye şükranlarımı arz ediyorum. Tez ödevinde tüm yoğunluğuna rağmen istişare ederek yardımını esirgemeyen hocam **Yrd. Doç. Yakup Bıyıkoğlu'na**. ve bu çalışmanın her safhasında kendisine sürekli danıştığım gönül dostum ve aynı zamanda babam olan Şerif Kır'a şükranlarımı arz ederim.

Yavuz Burak Kır.

ÖNSÖZ

MÂ ŞÊ ALLAH LÂ KUVVETE İLLÂ BİLLÂH"(kehf 39)

Bu Allah'ın dilediğidir dileyipte verdiğidir.Allah''a dayanmaksızın güç ve kuvvet olamaz.

"**Terzi Baba** " ismini ilk olarak çocukluk çağımdan itibaren duymaya başlamıştım.Babam'ın Nâip Camii imam -hatip'liğini yapması dolayısıyle Cami lojmanında ikamet ediyorduk ve hâlen de etmekteyiz.

Tekirdağ'ın bu şirin köyüne o dönemlerde zaman zaman "**Terzi Baba'mın**" geldiğini hatta evimize de misafir olduklarını hatırlıyorum. O günkü çocukluk aklım ve düşüncem ile, başta babam ve ailemizin kendisini çok sevip hürmet göstermesini de herhalde yakın bir akrabamızdır diye geçiştirmiş idim.

O yıllar da neredeyse her gün bir vesile ile onun isminden evimizde söz açılır,konuşulur,muhabbeti olur idi. Evimizin baş köşesini de yine onun fotoğrafı süslüyordu.

Zaman ilerlemeye başlamış,önce ilk okul sonra orta derken Tekirdağ Anadolu İmam Hatip lisesinde eğitim faaliyetim başladığında 14-15 li yaşlara gelmiş idim.Yaşım İlerledikçe de "**Terzi Baba"** şahsiyetini de daha yakından tanımaya başlıyordum.

İmam Hatip Lisesi öğrencisi olduğumdan dolayı olsa gerek,hem evimizde hem de çevrede babam'ın onun bazı sohbetlerinden ve yazılarından bahsetmesi, fikirlerini söylemesi, dini anlayışım gereği dikkatimi çekmeye başlamış,buradan da kendisinin bir din dersi hocası olduğu kanaatine varıyor, özellikle babamın her çarşamba sohbetine iştirak etmesi, kendisinin çok kıymetli birisi olduğuna inandığım dönemim idi.

Lise tahsilim bittiğinde Üniversite sınavlarına hazırlık için 1 yıl ara vermiş idim. Amacım eğitim olarak okuduğum

lisenin devamı olan İlahiyat fakültesine girip bu alanda bir meslek sahibi olabilmek idi. Derslerin ve sınav sitresinin heyecanı ile zaman geçer iken yine "gerek köyümüzde gerekse evmizde " Terzi Baba” ile zaman zaman karşılaşıyor idik.

Üniversite sınavı olmuş sonuçlar da açıklanmış idi. İlk tercihim olan Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne **353** puan alarak yerleşmiş idim. Bu haberi ilk olarak o gün ramazan ayı umre görevini ifâ eden babam'a vermek için Medineyi aradığım da kendisi, çok sevindiğini ancak asıl memnuniyetinin aldığım yerleşme puanı olan **353’te** olduğunu bildirmiş idi. O günkü anlayışımla **53’** ün ne olduğu konusunda bir düşüncem ve bilgim yok idi.

Böylece 5 yıl süreli olan İlahiyat fakültesi eğitim dönemim başlamış idi. Sevdiğim bölüm olan okul yaşamım devam ederken neredeyse tuğla kalınlığındaki ders kitapları ve içindeki bilgileri öğrenmeye gayret ediyor iken artık "**Terzi Baba"** mın zaman zaman babamla birlikte çarşamba sohbetlerine de katılmaya başlamış idim.

2016 yılı ocak ayı geldiğinde yine babamın bir umre programı oluştu, kendisi annenle birlikte istersen seni de götüreyim deyince heyecanlanmış sevinmiş idim. Artık öğrendiğim okuduğum mevzuuları evde babamla istişare ederek bunların "**irfâni dildeki**" hakikatlerini de araştırıp sormaya başlamıştım.

Bir gün babam Şerif'e "Ben de Terzi baba'dan " ders almak istiyorum ve öyle umre'ye gitmek istiyorum dedim. O da bir akşam diğer abiler ve eniştem ve halam ile birlikte cemaat halinde kendilerini ziyarete gidince orada söylersin uygun görüp verirse olur demiş idi.

Ziyaret günü, içimde bir heyecan var idi. Ya beni kabul etmez ise, diye epey sıkıntı yapmış idim.. Kendilerine o gece sohbetin sonunda durumumu arz ettim. O da senin bu işlere daha fazla ilgi duyman ve araştırma yapman gerek çünkü bunun mesleğini üniversite de okuyorsun diyerek ders verildiğini dervişliğe kabul edildiğimi söyledi. Yapacağın

derslerin ne olduğunu baban sana izah eder diyerek de o gece ayrıldık.

Böylece benim de artık "**Terzi BABA**" ile gönül bağım kurulmuş, onun seyir sistemindeki yolculuğum başlamış oldu. İlk derslerimi de medine de yapmış idim. (halen şu an 4. ncü dersi yapıyorum)

Öğrencilik hayatım devam ederken artık dinlediğim, okuduğum, öğrendiğim, her bilgiyi "ehli sünnet vel cemaat" anlayışına bağlı kalarak "Terzi Baba "irfân yolu ile kıyas ederek anlamaya gayret ediyordum.

Ne kadar çok bilgi sahibi olunursa olunsun hatta "âlim" bile olunsa kişinin varacağı yer, ehli sünnet vel cemaat yolunun sadece zahirini tatbik ve uygulama da kalacaktır. Kendi kendime düşünür iken "irfân yoluna ve sistemine" en fazla da illahiyat camiasının ihtiyacı olduğunu artık rahatça tespit edebiliyordum. Çünkü zahiri olarak her türlü bilgiyi biliyorlar ve bizlere öğretiyorlar ama "irfan" dilini bilmiyorlar. Bilmedikleri gibi birde reddediyorlar.

Yüce dinimiz İslâmiyetin gerçek hedefi, kişiye mirâc yoluna açıp onu "Tevihid ve Vahdet" idrakine eriştirmektir. Bunun da ancak "Kâmil bir Veli" nezaretinde olabilme ihtimali vardır.

Şurası çok açık bir gerçektir ki bâtın yada gizli olan ilimler ancak gönül sahibleri tarafından insanlara ulaştırılabilir. Bunun için de bunun yolu gönül sahiblerini arayıp bulmak ve gönül ehli olmaktan geçmektedir. Terzi Babamın eserlerinin gönülden esintiler başlığı altında sunulması bu hakikate olan bir vurgudur.

Başka bir tespitimi de belirtmem gerekirse o da şudur. İlâhiyat fakültelerinde okutulan İslâm Felsefesi dersi maalesef tasavvuf 'muş gibi gösterilmekte hatta bazı islam düşünürlerinin batı felsefesinin etkisinde kalışıyla felsefe ile tasavvufu birlikte ele almaları yüce dinimiz İslamın iyi anlaşılmasına da bir mânia teşkil etmektedir.

Artık sahib olduğum değerin de kıymetini biraz daha iyi

anlayıp "Terzi baba" yoluna da bağlılığım, muhabbetim ve özgüvenim artmış olarak devam ederken son sınıfa doğru gelmiş idim.

Son sınıfta bitirme "tez"i ödevimiz olduğunu da biliyor bunun hangi alan ve ders üzerinde olabileceğini ise ailemle de istişare ediyorduk. Babam bir yıl öncesinden bana "Terzi Baba" ile ilgili olarak tasavvuf dersi alanından bir konu bulmamı bana tavsiye etmiş benim de gönlümden geçenin bu olduğunu kendisine söylemiş idim.

Nihayet zaman geldi "bitirme tezi" ödevini tasavvuf alanından seçimimi okulun sitesine girerek internet üzerinden yapıp artık bu konuda rehber hocamla konu üzerinde görüşmek için randevulaşmış idik.

Benim hayalim "terzi baba" isminden tez ödevimi vermekti ancak hocalarımız bunu kabul edecekmiy di; kafamdaki en önemli düşünce aylardır bu idi. Çünkü onların bu tür yaklaşımlarını tespit edebilmek bir öğrenci için zor değildi.

İlk başta tez hocama "Terzi Baba irfan yolu seyir sistemi" hakkında çalışma ve araştırma yapacağımı söyledim. Kendiasi ilk başta reddettiler. Bana başka konu bulmamı tavsiye etti.

Bu olayın üzüntüsü ve ne olacağı konusunda ki belirsizliği epey bir sıkıntı ve stres olarak üzerime aksetmiş idi. Babam da sakin olmamı ve suhuletle hareket etmemi tavsiye ediyor bir daha ki hoca ile görüşmeye giderken "Yâ Selâm" zikrini söylemem konusunda telkinde bulundu.

Bu süreçte gördüğüm bir rüya şöyledir. "**Tekirdağ'da Terzi Baba dergahı ve iş yerinin olduğu Hüseyin Pehlivan Caddesi tamamen her yer, her taraf bembeyaz (kar gibi beyaz) Gök'te beyaz. Terzi Baba'mın dergahın olduğu binanın önünde set gibi çekili beyaz bir duvar var. O duvara yere çömelik olarak arkamı duvara dayanarak yaslanarak duruyorum. Caddede araç araba hiç bir şey yok tek ben varım. Aşağıdaki güzergahtan (yani alt**

istikametten) Terzi Babam geliyor. Tamamen beyaz ihramlı gibi, ihram elbisesine benzer elbise var üzerinde olarak bana şöyle dedi "Allah kısmet etmişse eğer bu olacaktır. Ödev gelip geçicidir. Önemli olan bu yolda olmandır. Eğer yazarsan da benim hakkımda yazabilirsin" sözlerini söylediler."

Bir hafta sonra tekrar hocamın odasına gidip ısrarcı oldum. Yine bahsettiğin kişiyi hiç bilmiyorum duymadım dediğinde; ben de kısaca bilgi verdim kitaplarından çalışmalarından söz ettim. Sonra o zaman bir daha ki sefere gelirken bir iki kitabını getir bir bakalım sonra karar veririz dedi.

Kitapları kendisine verdiğim hocam ile o zaman seyr-i süluk hakkında hazırlamam konusunda mutabık kaldık ve süreç başladı. Ödevin belli bir kıstas ve kuralları vardı. Akademik dil ve anlayış ile yazılacak vb gibi özelliklere bağlı kalınacaktı.

Zaman içinde hocamla da istişare ederek ödevimi bitirip kendisine sundum. O da beğendiğini hatta bundan bir tanede okulun kütüphanesine koyalım dedi. Hocam, diğer öğrencilere de göstermek ve inceletmek için ödevimi kendisine aldı.

Amacım sadece bir ödev yapmak ve hazırlamak değildi. Terzi Baba ismini bir nebze de olsa eğitim camiasının içinde duyurmak onlarla tanıştırmak, istifadelerine sunmak idi..

Amacım söz de değil; Öz'de olan gerçek tasavvufi seyri ve bunun mümtaz şahsiyetini tanıtıp sevdirmeye çalışmak idi.

Böyle "**Ârif-i Billâh"** olan "**Kâmil insan**" Terzi Baba ile bizleri tanıştıran, onun yoluna yolcu yapan ve acizane hakkında da yazılar yazıp bu ödevi yazmamı nasib eden Rabbime şükreder, hamd ederim.

Bu vesileyle,"**hêzê min fadli rabbî**" "Bu rabbimin fazlından dır" diyerek kelamı ilâhiyye'yi zikrediyorum.. "Allah'ım sevdir bize sevdiklerini " diye de efendimiz sav'

min duasını tekrar ediyorum.

"Terzi Baba" mızı mütevazi kişiliğinin içinde gizlenmiş ,müthiş bir bilgi ve mârifet hazinesi olarak tanıdığımı belirtmek istiyorum. Ülkemizin ve İslâm coğrafyasının ihtiyacı olan ve tanınıp bilinmesi gereken bir şahıs olduğunu da belirtmek isterim.

İnşallah onun hakkında yaptığım bu çalışma sadece bu ödev ile sınırlı kalmamasını temenni ediyorum. Yine bu alanda günün birinde "Terzi Baba" konulu yüksek lisans tezi hazırlamayı da rabbim nasib eylesin.

Yine kendisi hakkında o süreçten günümüze değin bazı zuhuratlarım oldu. Onlara da burada yer vermeyi uygun gördüm.

Rüya 1. Naip Köyü harmanlarının olduğu yerdeyiz (Bu yer eskiden köylülerin harmanlarını yapıp ürünlerini elde ettikleri yer imiş. Cengiz abimlerin fırından öteye doğru başlayan şu anda yeşillik otlakiyelik alan) Bu harmanlar sahasında her yer de çiçekler açmış mevsim yaz imiş. Terzi Baba, Nüket Anne, ben annem babam cengiz abim ve tanımadığım başka misafirler de var. Terzi Babam ateş üzerinde yanan ocakta bakır çömlek içinde aşçı başı olarak yemek yapıyor. Elindeki bir aletle yemeği karıştırıyor. Sonra Babamla ben Terzi Babamın yanına gidiyoruz. Terzi Baba bana, gel oğlum yemeği karıştır da suyunu çekip olsun dedi. Ben karıştırmaya başladım kendisi babamla harmanlarda dolaşmaya çıkıyor. Sonra sofralar kurulmuş yemek yenirken görüyorum.

Rüya 2. Terzi Babam ve Nüket Annem bizim evde 2 gün gibi bir zaman misafir olup kalıyorlar. En son sohbeti kendisi "Kürsi"de oturarak yüksek bir yerden aşağıda ve karşı istikametinde diz üstü oturan cemaate sohbet ediyor. Sohbet konusunu hatırlamıyorum. Sohbet sonunda herkes dağılıyor Terzi Babam ile yüz yüze gelip karşılaşıyoruz. Şu ayeti Arapça olarak bana söylüyor "**Ve kul câel hakku ve zehekal bâtıl" Hak geldi bâtıl zâil oldu" 17/81 ayetini söylediler.** Bu arada Nüket annem kendisine gelip

sesleniyor “hadi Necdet gidiyoruz” diyor. Sonra tekrar bana dönerek “hadi evlat düşün bakalım bunu‟ diyor ve gidiyorlar.

Rüya 3. Terzi Babam'ların eve misafirliğe gidiyorum. İçeri girdikten sonra Terzi Baba bana, Şerif'in torunu hoş geldin diyor. Sonra Nüket Anne, tanımadın mı Necdet o Şerif'in oğlu diyor. Terzi Baba tekrar torunu torunu diyor. Nüket Anne oğlu diyor. En sonunda Terzi babam konuyu bitirin torunu işte diyor. (not. bir hafta sonra abimin oğlu olacağı haberini aldık belki bunu mu haber verdiler diye o zaman için düşünmüştüm)

Rüya 4. Çok büyük devasa uçsuz bucaksız gibi bir deniz ya da okyanusun içiymiş Sahil falan yok ve gözükmüyor. Okyonusun içinde çok büyük tusunami gibi dalgalar yükselip alçalıyor. Terzi Babam 4-5 kişinin alacağı büyüklükte ki bir kayık içinde okyonusun içinde seyahat ediyor. Kayık motorlu çok hızlı otomotik gidiyormuş ama Terzi Babam bir dümen gibi bir şey var sürekli onu tutuyor böylece kullanıyor. Tusunami dalgaları öyle bir yükseliyor ki devasa minare boyu gibi, Kayık hiç etkilenmeden dalgaların üzerine doğru dalgaların üstüne yapışık ve üstte kalacak vaziyette dalgalarla beraber yukarıya çıkıyor yine dalgaların üzerinde aşağıya doğru inerek yol alıyor. Bu o kadar kısa sürede oluyor ki çok kısa bir an. Kayık bazen de düz olarak dalgasız olarak da gidiyor. Terzi Babam bazen gülümsüyor bazen de ciddiyet halinde bir yüz ifadesi var olarak görüyorum.

Rüya 5. Bu rüyayı 20 Aralık 2019 günü yılbaşına yakın bir tarihte Konya'ya yolculuk esnasında 33 nolu koltuk ve gece 11 otobüsüyle yolculuk esnasında gördüm. Uyandığımda otobüs Aksaray'a yakın bir yerde mola vermiş idi.

"Tekirdağ köprü başı mevkiinden yukarıya doğru babamla birlikte yürüyoruz. Tam eski sanayi yoluna dönmeden yukarıya çıkar iken sağ'da tat bir köftecisinin önlerinde bir yerdeyiz. Karşıdan Terzi Babamın geldiğini gördük. Üzerinde beyaz takım elbise var, saçları ortadan ikiye ayrılmış olarak taralı, çok genç gibi 35 li yaşlarda

simsiyah sakallı gibi genç gözüken bir görünüm ile önce yoldaki bir kaç kişiyle selamlaştıktan sonra bizim yanımıza geldi. İkimiz de (babam ile ben) onun elini öptük. Bu arada ben babama işaret ederek baksana ne kadar genç diyorum. Babam ayrıldıktan sonra kendisi bana "gel bakalım evlat biraz yürüyelim diyor." Yine kendisiyle yürür iken "Ben hac yolculuğuna çıkacağım oğlum" diyor. Ben ise kendim gidemediğim için hüzünleniyorum. Sonra kendisi şu sözleri söylüyor."İnşallah sen de bir gün gidersin daha yolun başındasın, senin için daha uzun bir yol var önünde, yaşın genç "şeklinde dua gibi ifadeler de bulunduktan sonra ayrılır iken "Benim inci ve Mercan kitabımı oku**"** dedi. Şeklinde gördüm.

Rüya 6 Terzi Babam ile Nüket Annemi bizim Naip'teki cami lojmanı olan evimize misafir olarak geldiklerini ve bahçede aile fertlerimizle birlikte yemek yerken görüyorum. Derken kapı çalınıyor. Gelenler İsmet amcam ile eşi Nuran yengem imiş şeklinde görüyorum.

Son olarak da yine Terzi Baba 1 kitabının önsöz'ünde belirtildiği gibi,"ONU TANIMAKLA NELER KAZANACAĞIMIZI BİR BİLEBİLSEYDİK" diyor,Cenâb-ı Hakk'tan kendisine hayırlı sağlıklı uzun ömürler vermesini niyaz ediyor,bizlerin de acizane faydalanmasını nâsib etsin âmin diyorum.

Yavuz BURAK KIR.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Necdet Ardıç Biyografisi ve Bazı Eserleri

1. NECDET ARDIÇ EFENDİNİN BİYOGRAFİSİ

Tezimize konu edindiğimiz ve bazı eserlerini incelediğimiz Necdet Ardıç Efendi tasavvufta halveti tarikatının Ahmediyye kolu Uşşâki şubesinin günümüz temsilcilerindendir.

Necdet Ardıç 15 Aralık 1938 yılında Tekirdağ Aydoğdu mahallesinde dünyaya geldi. Tekirdağ'ın yerli ailelerinden olup geçimini çiftçilik yaparak sürdüren Sadık efendi ve Meliha hanım'ın ikinci çocuklarıdır. Orta halli ve mütevazi bir hayat sürdüren aile "yiğitlik kahramanlık ve efelik " anlamına gelen Necdet ismini çocuklarına vermişlerdir.

İlk okulu bitirmesiyle beraber o günün gözde mesleklerinden sayılan Terzili'ği öğrenmesi için bir Terzi yanında çırak olarak bu mesleği yapmaya başlar. Daha sonrada 55 yıl kadar hep Terzi olarak meslek hayatını sürdürmüştür.

İlk okulu bitirdiği yılların hemen ardından kendisinde dini duygular ve dini hayat da gelişmeye başlar.. O dönemin Tekirdağ daki meşhur imamalarından Ahmet Elitaş hocadan Kurân-ı Kerim Arapça Siyer ve Tefsir dersleri almaya başladı. Yine Meşhur Kıraat imamlarından hafız Behçet Toy hocadan hafızlık eğitimi almış bir süre devam ettirmiştir..

Yaşı ilerlemeye başlayıp gençlik dönemine ulaştığında ise 1953 yılında mesleğini ilerletip geliştirmek amacıyla İstanbul beyoğlun da terzilik mesleğini icra etmeye başlamıştır. Bu dönemde ise evlerinde ikamet ettiği **Nusret Tura** kendisinde gördüğü muhabbet ve diğer özellikleri sebebiyle Necdet Ardıç Bey'i Fatih dersiamlarından ve Süleymaniye kütüphanesinin o dönemdeki müdürlüğünü de yapan Uşşaki

şeyhlerin den Hazmi Turâ Uşşâki'ye intisab edip sufilik yaşamına başlamıştır.

Tarikat-ı Aliyye-i Halvetiyye-i Uşşakiliğin önemli şahsiyetlerinden biri olan Hazmi Tura, âlim ârif ve fazıl bir kişiliğiyle bilinmekte olup Necdet Ardıç 'ın seyri Sülukunda önemli bir rol oynamıştır.

Necdet Ardıç, Mürşidi Hazmi Tura Uşşaki'ye intisabından sonra fedakarlığı çilesi riyazatı mücadelesi olan tasavvufi çalışmalarına başlamıştır. İstanbul Fatih'te Bedrettin dergahında ikamet eden mürşidini ziyaret ve sohbetlerine sürekli katılmıştır.. 1960 senesinde Mürşidi Hazmi Tura'nın vefatıyle birlikte yerine halife olarak bıraktığı M. **Nusret Tura** efendiye diğer sâliklerle birlikte intisab etmiştir. Necdet Ardıç bey'in böylece seyri sülukundaki ikinci dönemi başlamıştır.

1964 yılında da yine Mürşidi Nusret Tura'nın da işaretiyle İstanbuldan **Nüket hanımla** evlenmiş, daha sonraki yıllarda da **İzzet** ve **Cemal Cem** isimlerinde iki oğlu olmuştur. Çok uzun yıllar Nusret Tura'dan feyiz ve ilham alabilmek için yaşamını ve mesleğini sürdürdüğü Tekirdağ ile İstanbul arasında adeta mekik dokumuştur.

Necdet Ardıç bey Seyri sülukunda ki derslerini tekmil tarik bitirerek mürşidi tarafından kendisine Tac-ı Şerif 1979 yılında Mürşidi tarafından giydirilmiştir. Ömrünün son dönemlerinde ise, Nusret Tura kendisinde bulunan maddi ve manevi emanetleri Necdet Ardıç bey'e vererek onu halifesi belirlemiştir.

1979 yılında Nusret Tura efendinin vefatıyle birlikte Halveti Tarikatının Ahmediyye kolunun Uşşaki şubesinde **Necdet Ardıç** (*Terzi Baba*) dönemine geçildi. Sevenlerinin ve müntesiplerinin kendisine Terzi Baba diye hitab etmelerinden dolayı bu isim ile tanınıp bilinmektedir.

Necdet Ardıç (Terzi Baba) beyin tasavvuf alanındaki çalışma ve irşat faaliyetleri sohbetleri yıllardır devam etmekte olup "**Gönülden esintiler**" başlığı altında eserlerini yazıp yayınlanmaktadır. Halihazırda basılı veya internet

ortamında yayımlanan çok sayıda kitabı bulunmaktadır. İnternet ortamında binlerce sesli sohbeti bulunmaktadır. Ülkemizin çeşitli şehirlerinde ikamet eden çok sayıda müntesibi olduğu gibi, bazı avrupa ülkelerinde hatta Amerikada dahi müntesipleri bulunmaktadır.

Kendileri ne dünyadan ne de ukbâdan hiç bir karşılık beklemeden ömürlerini irfân yoluna sarf etmişlerdir. Evlendikleri 1964 yılından bu yana onu adım, adım takib eden, onunla birlikte gösterdiği sabır, meşakkat metanet ve azmi ile eşi ve hayat arkadaşı Nüket hanım efendi en büyük yardımcıları olmuştur.

2. ESERLERİNDEN BAZILARI

Necdet Ardıç'ın 65 yılı aşan aktif tasavvuf hayatında "külliyât" denilecek zengin bir kütüphanesi vardır. Üçyüz civarın da eseri ,şiirlerinin toplandığı divanı, internet ortamında var olan binlerle ifade edilebilecek sesli (bazıları sesli+görüntülü) olmak üzere sohbet kayıtları ile ulusal bir tv'de ramazan sahur programları mevcuttur.

Terzi Baba baskısı olan bazı kitapları

1. İrfan Mektebi
2. Vahy ve Cebrail
3. Hz. Muhammed Rasûlüllah
4. İslam İman İhsan İkan
5. Gönülden Esintiler-Hacc Divanı
6. Tuhfetü'l Uşşaki
7. Kelime-i Tevhid
8. Sure-i Fetih

9. Necdet Divanı
10. Terzi Baba 2
11. İnci Tezgahı
12. Altı peygamber Adem safiyyullah
13. Lübb'ül lüb Özün Özü
14. İnci Mercan Tezgahı
15 Altı Peygamber Hz İbrahim Halilullah
16. Altı peygamber Nuh Neciyyullah
17. Altı peygamber Musa Kelimullah
18. Altı peygamber İsa ruhullah
19. Altı peygamber Hz Muhammed sav
20. YÂ Sîn suresi
22 On üç ve Hakikati İlahiyye
23. Fussilet suresi

İrfan Mektebi

Bu kitap Necdet Ardıç (Terzi Baba)'ın Seyr-i Sulük anlayışı hakkında bilgi vermektedir. Kitap'ta Nefis Mertebeleri ve Hazret Mertebeleri hakkında geniş bilgi verilmektedir. Kitap sonuç olarak İnsan-ı Kamil üzerine vurgu yapmaktadır. Çünkü bütün mertebeler onun varlığında meydana gelmektedir. Yani Hakikat-i Muhhammedi de oluşmaktadır. İşte bu hakikatler ve sırlar gönülden gönüle ehlinden ehline akıp gitmektedir ve kıyamete kadar akıp geçecektir.

İrfan Mektebi eseri, iyi okunup incelendiğinde bir ömür boyu üzerinde konuşulabilecek ve benzerleri arasında da seçkin bir yere sahip olan bir yapıttır. Tasavvufta seyri süluk sistemini, manevi bir yolcu durumunda olan ve hakk'a varmak isteyen sâlikin geçmesi gereken enfüsi ve afâki

mertebelerin neler olduğunun anlatıldığı bu eser, elden hiç düşürülmeyecek temel ders kitabı niteliğindedir.

Tez araştırmamızın da ana konusunu oluşturan Necdet Ardıç beyin bu kıymetli eseri bu sahadaki önemli bir boşluğuda doldurmuş oluyor.

Cehaletten ilme, fena huylardan güzel ahlâka, kendi vücudundan hakkın vücuduna hareketi bu eserde görmek mümkündür. Necdet Ardıç beyin bu çok kıymetli eserinin bir başka özelliği ise, muhatabı olduğu kişiye kendi halini ve idrakini yansıtan bir ayna olmasıdır.

Vahy ve Cebrail

Vahyin hakikatlerini geniş bir şekilde izah ve ifade eden bu eserinde de yeni ufuklar bulacaksınız. Meratibi ilahiyyenin de anlatıldığı bu eser okunduğunda idrak ve ihatanın genişlediği görülecektir.

Genel konuşma ve sohbetlerde iletişim sadece ses vasıtasıyla ve zahir bir anlayışla olur iken, irfan ehlinin sohbeti ise, dört (4) kanaldan olmaktadır. Evvelâ - "leb-i derya" olan insân-ı kâmilin ağzından çıkan bir ses vardır. - O sese yüklenmiş bir mânâ, ve o mânâya yüklenmiş bir Rûh, - ve o Rûha yüklenmiş bir nûr vardır. Ses → mânâ → Rûh → nûr"un birlikte faliyeti "nefha-i ilâhiyye ve hubb-u ilâhiyye'dir. Üfleyen zahiren İnsân-ı kâmil olmakla beraber, bâtınen İnsân-ı kâmil'in bâtını olan Hakk'tır.

Hz. Muhammed Rasûlüllah sav.

Bu kitap Necdet Ardıç (Terzi Baba)'ın altı peygamber adlı eserlerinin son kitabıdır. Kitapta Kur'an'ın hakikatleri ve bütün mertebeleri kendisinde cem eden insan-ı kamil ve hakikat-i muhammediye üzerinde durulmaktadır. Eserinde ebced hesabına çokça yer vererek konular hakkında farklı tasavvurlar geliştirmiştir. Ayrıca bu eseri kaleme alırken Muhyiddin İbn Arabi'nin Fusus'ül Hikem ve Lübbül Lüb adlı eserlerinden yararlanmıştır.

İslamda Mübarek geceler ve Bayramlar

Zengin muhtevâsı ve güzel tertibi ile dikkat çeken bu çok önemli eseri de Necdet Ardıç beyin hakikat ve marifet incileriyle süslediği bir yapıtıdır. Mevlüd, Regaib, Berat, Mirâc, ve Kadir gecelerinin sıralanışı ile bu gecelerdeki sırları bir seyr sistemi içinde alarak ardından ramazan ve kurban bayramlarının sâlikin hayatındaki yeri anlatılmaktadır.Bu eserde ayrıca Mirac konusunu çok geniş ve tafsilli olarak ele alındığı ve her bir gece hakkında da kendi şiirleri bulunmaktadır.

Kelime-i Tevhid

Necdet Ardıç efendi, 2001 yılında umre ziyaretleri sırasında harameynde (mekke-medine) oluşturdukları bir eseridir. Günlük yaşantıda dilden hiç düşürülmeyen kelime-i tevhid hakkıyla nasıl söylenir. Bu kelimenin bünyesinde tuttuğu mertebeler nelerdir? Kelime-i tevhid yönünden alemlerin ve insanın oluşumu nasıl bir seyr izledi,Hz Peygamberimiz bu kelimeyi nasıl irsal ve tebliğ ettiler? Bu soruların cevapları yanında Mekke ve Medinedeki hac ve umre ile ilgili bazı hususlar da yine bu eserinin içinde yer alıyor.

Terzi Baba 1 ve 2

Necdet Ardıç efendinin hayatının kişiliğinin hayat evrelerinin tanıtıldığı necm suresinin tefsir ve te'vilinin anlatıldığı, çevresindeki ihvan ve dostlarının kendileri hakkındaki kanaat ve düşüncelerinin neler olduğunun anlatıldığı bazı ebced sayıları üzerinde önemli tespit çalışmalarının yapıldığı, kendisine atfedilen bazı isimlerin neler olduğu, hicret velayet muhammediyet gavsiyet gibi konularında yer aldığı kitaplardır. Bu kitaplar çevresindeki bir müntesibi tarafından kaleme alınmıştır.

Necdet Ardıç efendinin eserlerinin sayısı son ilâveler ile birlikte 200 ü aşmış durumdadır. Burada sadece tezimiz üzerinden kendilerini tanıtmak maskadıyla bazılarına yer verebildik. Ayrıca 110 civarında "mektuplar ve zuhuratlar" kitapları da vardır

İKİNCİ BÖLÜM

Necdet Ardıç SEYR-İ SÜLUK

Seyr, lugatta gezmek görmek anlamlarına gelir. **Sülûk** ise yol tutmak yola girmek anlamına gelir. Tasavvuf yolunda bir mürşide intisab eden kişinin tarikat adabına uyarak yaptığı manevi yolculuğa süluk denir.

Seyr-i Süluk, aynı zamanda tasavvufta ahlâki eğitim sürecinin adıdır. Bir başka ifadeyle bu kavram, tarikata giren kimsenin makamları tamamlayıncaya kadar geçirdiği evrelere verilen isimdir. Seyr ve Süluk birbirinden ayrılmayan birbirini tamamlayan parçalardır. Seyr için Sülukun luzumu namaz için abdestim lüzumu gibidir. Seyri süluk için iki temel yol vardır. Birisi nefsi tezkiye diğeri ruhu tasfiyedir. Nefsi tezkiye yolu silsilesi Hz Ali' ye dayanan riyazat mücahede cehri zikrin esas alındığı tarikatlarda görülür.

Nefsi terbiye ederek seyr-i süluk ettirme metodu, aynı zamanda cehri zikride esas alan mürşitlerin uyguladığı bir metodtur. Cehri zikir yapan bir tarikat tipi olan halvetiyye-i Uşşakiyye'nin şeyhi Necdet Ardıç efendi, kendi yoluna bağlı olanlara da nefs terbiyesi ile seyr-i süluk yaptırmaktadır.

Necdet Ardıç (Terzi Baba) efendi, bağlı bulunduğu geleneğin bir gereği olarak kişinin manevi seyrinde kendini tanıyabilmesi için yapması gereken çalışmaları 2 kısımda ele almaktadır.

Üzerinde inceleme ve araştırma yaptığımız Terzi Baba (Necdet Ardıç) bey'in **İrfan Mektebi-Hak Yolunun Seyr Defteri** Terzi Baba'nın mânevî eğitim sistemini özetle anlatan kitap, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde 7 nefs mertebesi ikinci bölümde ise beş hazret mertebesi ve seyr-i süluk'tan bahsedilir. Kitap ilk olarak 1992 yılında basılmış, 2017 yılında ise (H) yayınları tarafından önceki baskısı esas alınarak yeniden basılmıştır.

Eser belki de Terzi Baba'nın talep eden seyrü sülûk yolcusuna arz ettiği en önemli kitabıdır. On ikili (12) seyr-i süluk sisteminin şeriat tarikat hakikat ve marifet boyutlarıyle birlikte, **tenzih teşbih ve tevhid** açısından da değerlendirilip, enfüsi ve afaki bireysel çalışmaların nasıl yapılacağını izah edilmektedir.

a-BİRİNCİ KISIM ETVÂR-I SEB'A

Adından anlaşılacağı gibi bu kısım 7 mertebeden şöyle oluşmaktadır.

1.NEFS-İ EMMARE

2.NEFS-İ LEVVAME

3.NEFS-İ MÜLMİME

4.NEFS-İMUTMAİNNE

5.NEFS-İ RAZİYE

6.NEFS-İ MERDİYYE

7.NEFS-İ SAFİYE olmak üzere 7 bölümden oluşmaktadır.bu mertebelerde kişi yada sâlik kendi nefsine dönük içe dönük çalışmalar yapar nefsini tezkiye ederek kendini tanımaya çalışır.

b-İKİNCİ KISIM

1.EF'AL ALEMİ

2.ESMA ALEMİ

3.SIFAT ALEMİ

4.ZAT ALEMİ

5.İNSAN-I KÂMİL

Necdet Ardıç beye göre bu ikinci kısım hazarat-ı hamse (beş hazret) mertebeleri diye de adlandırılmaktadır. İlk bölümde enfüsi içe dönük çalışmalar yapan salik ikinci bölümde ise dış dünyaya yani afâki çalışmalar yaparak neticede enfüsünle afakı birleme yoluna gidip böylece tevhid idrakine ulaşmaktadır.

Hazreti Âdem ve seyr

Dünyaya gelmekten maksat, kişinin gerçek ve ebedi hayata ulaşması için elindeki büyük imkanları kullanıp, tekrar geldiği yollardan geri dönerek aslına ulaşması ve **"insân-ı kâmil**" mertebesinde kendini hakkâni sıfatlarıyle bulmasıdır. Böylece ilahi seyir tamamlanır ve gaye hasıl olur. **"Ben gizli bir hazine idim ve bilinmekliğimi sevdim ve bu âlemleri meydana getirdim**" hadisi kutsisinde belirtilen hüküm gerçekleşmiş kendini ve halkını **"insân-ı kâmil**" gözünden seyr etmiş olur

Hakk'ın zatından ayrılıp "insan" suretinde dünyaya gelen varlık şekli olarak o görünümde olsa bile mana olarak henüz o seviyeye ulaşamamıştır. Dünya doğduğu andan itibaren insanın fiziki olarak hayat bulduğu yer olmasına rağmen, aslında manen öldüğü yerdir. Çünkü o mana olarak hakk'ın zatından ayrılmış gayrılığa ve bireyselliğe düşmüştür.

Necdet Ardıç efendiye göre insanoğlu dünyaya gönderildiği günden itibaren aslına dönme özlemi içerisindedir.Çünkü insanlar bu aleme sıla-ı rahim olan "Uluhiyyet" aleminden gelmişlerdir.

Ona göre ilahi kamışlıktan kesilmiş olan insanların her biri,bir "ney" e dönüşüp "vatanım,vatanım" diye inlemeye başladı.Allah c.c insanların kendi hakikatlerini öğrenmesi için peygamberler ve kutsal kitablar gönderdi.Bu peygamberlerin en mühimleri Hz Adem,Hz Nuh,Hz.İbrahim,Hz Musa,Hz İsa,Ve Hz Muhammeddir.Onlar vazifelerini hakkaniyetiyle ifa ederek insanoğluna asli vatanları olan sıla-i rahimlerine dönmeyi öğrettiler.

Bu seyir yolculuğuna âdemiyet hakikatlerinden başlayarak her bir peygamber mertebesi ile devam ederek belli duraklara uğrayarak sahih bir yoldan Hz Muhammedin sav. "habiblik" mertebesine ulaşmaya başladı. O yüzden de Necdet Ardıç bey'e göre âdemiyet hakikatlerinden

bahsetmek ve anlamak çok merkezi bir öneme sahiptir.

Necdet Ardıç bey'e göre dünyada insanlığın düşünce tarihi ve yaşamı Cenab-ı hakk'ın Kur'ânda bildirdiği "halife âdem" adında bir varlığın teşekkülüyle başlar.Kişinin yeryüzü (arz) denilebilecek vücut iklimini idrak edebilmesi ve kendini daha iyi tanıyabilmesi için âdemiyet mertebesi ilmini ve diğer mertebelerin ilimlerini tahsil ederek tevhid hakikatlerine doğru devam eden bir yolculuğa çıkması gerekiyor

Hakiki bir seyr-i sülûkun bilinmesi ve tecrübe edilmesi ise âdemiyet mertebesinden başlamaya bağlıdır.Âdemiyet mertebesi seyir yolculusu sâlikin,kendini bulup,nefsini bilmeye başladığı mertebedir.

Bu seyr-i sülûk yolculuğuna çıkmamış, kendini tanımayan ve bilmeyen bir insanın malı-mülkü, çoluğu çocuğu olsa da maalesef henüz gerçek bir "Âdem" değildir. İnsanın bedeni sadece "ve nefahtü" nuru ile buluştuğu zaman kimlik bulup ve Âdem olmaya başlar. Öncesinde belki suret olarak insandır. Ama âdemi hakikatleri idrak etmediğinden henüz dünyaya ayak basmamıştır. Hayal âleminde yaşadığı için beden arzına ayak basmamış, ilim ayağı ile kendine inmemiştir.

Hayal aleminden beden arzına "Âdemi manalar " indirilmedikçe kişinin gerçek manada Âdem olarak tanımlanması mümkün değildir. Hayali ve fiili olarak yaptığı ibadetlerin neticesinde cennete de gidebilir. Ancak ebedi olarak kalacağı cennette, dünyadaki yaşam düzeyinin idrak seviyesi anlayışında olacaktır.

Necdet bey'e göre,Allah'ın Hz.Âdemi yaratmasındaki neden, ilahi emanetleri Âdem'e yükleyip zati tecellileri zuhura getirmek ve Âdem gözünden âlemlerini seyretmek istemesidir. Âdemiyet mertebesi, "Hazreti ahadiyyet'in yeryüzünde, yani şehâdet âleminde nokta zuhuru olarak "Hz Âdem " ismiyle görünmeye başlamasıdır.

Yine Ardıç'a göre, ezelde ilmi ilâhide ilk programı yapılan şey, hakikat-i Muhammedi'dir. Bu hakikatin bu âlemde

nokta zuhur mahalli ise, Hz Muhammed efendimizdir. İlk zuhur ismi "Âdem" ve lakabı ise,"halife" dir. Bu yüzdendir ki Hazreti Muhammed as. "Biz son gelen ilkleriz "şeklinde buyurmuştur. Bu hakikatleri idrak edip "Hakikat-i Âdemiyye'yi" hayal cennetimizden beden arzımıza indirmeye muvaffak olabilirsek hakiki âdemliğimiz yani halifeliğimiz aktif olur. Ancak bunun da olabilmesi için de mutlaka "sultan" güce yani ehli olan gerçek bir mürşidi kâmil ile seyr-i sülûk yapmaya ihtiyaç vardır.

Âdemin hakikatine ulaşmak için ise, şeytandan Havvâ'ya, Havvâdan da Âdeme geçmek gerekir. Çünkü şeytan, bütün âlemde ve Âdemde mevcut hakkın varlığını inkâr eder ve ettirirHayal vehim ve hevâ temelli anlayışları, hakiki bilgi ve anlayışlar olarak göstermeye çalışır.

Zât-ı mutlak, isim ve sıfatları ile bu âlemlerde bütünüyle faaliyete geçtikten sonra sıra; bütün bunları idrak edip seyir ve müşâhede edecek bir zuhuru ortaya çıkarmaya geldi.

Bir değer bilinmez ise, o değer yok hükmündedir. Var olan bu varlıkların gerçekten var olunmuşluk hükmüyle değerlendirilebilmeleri lazım gelmekteydi. İşte bu değerlendirmeyi yapacak zuhurun varlığa çıkması gerekiyordu. O da "Âdem" ile tanımlanan ilâhi zuhur mahalliydi.

Halifelik zuhuru ile aktif olan zât-i tecelli, son rasül Hz Muhammed sav. ile kemâle erdi. Bu kemâlât vârisleriyle birlikte kıyamete kadar devam edecektir. İşte bu yüzden melekler, zâhiri ve bâtınî açıdan zât-i tecellinin zuhuru olan halifeye, "sultan güç" secde etmek ile emrolunmuşlardır.

İlâhi zâtın zuhur mahalli olan Âdem'e emir üzere melekler secde etti. Bu secde Âdemin toprağına değil, ondaki ilahi zâtın varlığınadır.

Necdet Ardıç'a göre, Hz Âdem kıssası ilkleri barındırır. Bu yüzden bu kıssa çok iyi anlaşılmalıdır. İnsanın dünyadaki macerası "**Âdem**" as. ismi ve suretiyle başlar. Hayelle geçmeye devam eden bir ömrü şuurlandırmak için "Âdemi mânâ"yı hayal cennetinden beden arzına indirip o hali bugün

yaşamak gerekir. Böylece gerçek manada kişinin kendine dönüşü başlar. Bu sebeple hakk yolunda yolculuğa çıkacak bir sâlik'in, âdem kıssasını çok iyi okuyup anlaması ve idrak etmesi gerekir. Hz Âdem ve Havvânın halleriyle hallenmeye çalışıp dualarını duası olarak dilinden düşürmemesi gerekir.

Kişi, kıssada geçen olayları içselleştiremediği süre zarfınca henüz Âdemiyet mertebesine mânen ayak basmış değildir. Yaşı geçkin olsa da henüz manen ve fikren Âdem olamamıştır. Sadece sureti benzemiştir. Kişinin gerçek Âdem kimliğine ulaşabilmesi Kur'ân-ı Kerim'de belirtilen Hz Âdem ile ilgili gerçekleri yaşamasıyla mümkündür. Yoksa insanın yaşamı beşeri benlik ile gerçek kimliğinden habersiz olarak gaflet içerisinde yaşamış olur. O yüzden Allah c.c. "**O vakti hatırla ki**" ayetiyle öze dönmeyi beşeri benlik ve gafleten kurtulmayı emrediyor.

Âdemiyet mertebesi âlemlerde çok önemli bir devrimdir. Hz. Âdem'in bu âleme gönderilmesi, ilâhi hakikatlere ayna olması ve bu vesileyle Allah ile ünsiyetin başlaması, zâti tecellilere zuhur yeri olması muhteşem bir olaydır.

Bir "**Âdem "** olmak işin başlangıcı ve en önemli kısmıdır. Nasıl ki nefs mertebeleri yolculuğuna başlamak için öncelikli olarak nefs-i emmâreye gelmek ve geçmek lazımdır. Gerçek bir Muhammedi olmak için de önce Âdem olmak gerekir. Âdemiyeti idrakten sonra sırasıyla Nuhiyyet, İbrâhimiyyet, Museviyyet, İseviyyet ve Muhammediyyet mertebelerini idrak etmek şarttır.

Necdet Ardıç beyin seyr-i süluk sistemi onun İrfan Mektebi kitabında çok tafsilatlı ve uygulamalı olarak izah edilmektedir. Seyr-i süluk yolunun derinlemesine anlatıldığı kitabının ismine" İrfan Mektebi" demektedir. Bu isim de Kitabının üzerinde yer almaktadır. Çünkü bahsedilen 2 kısımda ki çalışmalar ve mertebeler aynı zamanda bir irfan eğitimidir. İrfan Mektebi kitabına Necdet Ardıç Bey şu şiirle başlıyor. Onun Bu şiiri aynı zamanda kısaca seyri suluku da özetlemiş olmaktadır.

HAK'ka varmak ister isen
Gönül yolun tutman gerek

Üzerinden varlık yükün
Hemen çözüp atman gerek

Bir de kâmil yere varıp
Evvel elin tutman gerek

Yedi deniz beş deryayı
Kanat açıp göçmen gerek.

Yukarıdaki onun bu şiiri aynı zamanda seyr-i süluk hakkında bilgi vermektedir. Seyir ile Hak'ka varmak isteyen bir salik önce kamil bir mürşidin elini tutmalı yani bir gönle girmelidir. Daha sonrada üzerindeki varlık yükünü yani nefsi beşeri olan enaniyet benlik yükünden böylece kurtulmalıdır. Seyrin diğer bölümünde ise 7 denizi yani 7 nefs mertebesini geçmeli ardından da 5 deryayı yani diğer hazaratı hamse denilen 5 mertebeyi (yukarıda belirtilen) geçmekle mükelleftir.

İrfan Mektebi nin seyir defteri incelendiğinde 12 mertebe aynı zamanda 12 derstir. Sâlik, bu 12 dersi mürşidinin kontrolünde geçmeye gayret etmelidir. Bu 12 ders sırasıyle birinci dersten başlayarak gayret azim ve muhabbet ile sâlik ileriki mertebelere doğru yol alacaktır.

İrfan mektebi, aynı zamanda bağlı olan kişilerin manevi eğitimlerini alıp, uzun yıllar sonrada İnsan-ı Kamil mertebesine ulaştırıp, onları ahlâki bir olgunluğa ulaştıran, kendi asıllarına özlerine döndüren bir sistem gibi gözükmektedir.

İrfan mektebi seyir sistemini incelediğimizde mevcut 12 ders, ya da mertebe 4 ana şubeye ayrılmış durumdadır. Bunlar şeriat, tarikat hakikat ve marifettir. Kendisinin kitaplarında en çok üzerinde durduğu hususlardan birisi de budur. Şeriat olmadan tarikat olmaz. Şeriat ve tarikatı

hakikat ve marifetle buluşturulamaz ise kemalat eksik kalır.

Necdet bey'e göre Şeriat ve tarikat birbirinin devamı oluyor, hakikat ve marifet ise birbirinin kemâli oluyor. Şeriatı olmayan tarikattan uzak durmak gerekliliği üzerinde dururken, hakikat ve marifeti olmayan bir tarikatın da eksik olduğu düşüncesindedir.

Necdet Ardıç bey, Halveti uşşaki kültürünü yorumlarken, Kuran ve hadisleri hep bu 4 mertebe üzerinden şeriat tarikat hakikat ve marifet düzeyinden anlamlandırmaya çalıştığını gözlemleyebiliyoruz. Şeriat ve tarikat-ı birbirinin devamı olarak görüyor, hakikat ve marifeti ise birbirinin kemâli olarak izah ediyor.

Terzi Baba iffan mektebinde yol alabilmek ve kişinin manevi derecelere terakki edebilmesi için bu yolda sâlik için gerekli olan husular" **zikir, sohbet, muhabbet, riyazat ve mücahede**" gibi hususlara sıkı sıkıya bağlı olmaktan geçmektedir.

Necdet Ardıç efendiye göre seyrin gayesi, kişiye kendini tanıtmak ve kazandırmaktır. Seyrin asıl gayesi kişinin bireysel benliğinden geçip asıl ilahi benliğine kavuşması, kendini bulması ve bu sırrı idrak etmesidir. Bunun dışında bir amaç olmayıp hedefin sadece bu olması önemlidir.

Onun tasavvufi hayata bakışı 2 temel üzerine kuruludur.1. Muhabbetullah 2. Marifetullah'tır.

Muhabbetullah, kişide olması gereken aşk ve muhabbettir. Bunun neticesinde de İlim ve irfaniyete ulaşması Marifetullaha ermesidir. İrfan Mektebi nin hemen başında "Meğer " isimli bir şiirini görmekteyiz. Seyrin şiirsel olarak ta anlatıldığı bu dizeler şu şekildedir.

"**M E Ğ E R**

Düşündün mü hiç kardeşim
Bu âlemde nedir işin
Dünyaya sebebi gelişin
Âdem olmakmış meğer

İlim öğrenmekten gaye
Ulaşmak içinmiş yare
İlmin sonunda paye
Ârif olmakmış meğer

Her yönüyle hep kemalde
Görünür varlık cemalde
En güzel oluş herhalde
İnsan olmakmış meğer

Aç gönlünü Hak'tan yana
Neler ulaşır bak sana
En güzel şey
Allah'a habib olmakmış meğer

Necdet'ten dinle bu sözü
Hak'tan ayırma hiç özü
Bu dünyanın gerçek tadı
Ölmeden ölmekmiş meğer.

NECDET ARDIÇ'A GÖRE NEFS

Sözlükte "**ruh, can, hayat, hayatın ilkesi, nefes, varlık, zat, insan, kişi, heva ve heves** bedenden kaynaklanan sufli arzular gibi manalara gelen **nefs** kelimesi Kuranda **"ruh**" anlamında kullanıldığı gibi **"zât ve öz varlık**" anlamlarında da kullanılmıştır.

Necdet Ardıç efendinin ,nefs hakkındaki düşüncelerine geçmeden önce çeşitli kaynaklarda nefs hakkında şu ifadeler

kullanılmakta ve izahlar yapılmaktadır.

Kur'âni bir terim olarak nefs, beden ve ruhu kaplayan bir biçimde insanın bütün varlığı zâtı, ruhu, kimliği ve içsel yaşantısının tümü anlamını taşır. Bazı sufilerin nefs kelimesini kullanmaktaki amacı kulun kötü vasıflarıyle birlikte kötü söz ve fiilleridir.

Tasavvufta bazı meşrep ve tarikatlarda nefs denildiği zaman şer ve günahın kaynağı olan "kötü huy ve sufli arzuların tamamı " anlamına gelen ve kötülüğü emreden "yusuf 53 " nefs anlaşılır."Sana gelen iyilik Allahtan, başına gelen kötülük ise nefsindendir"nisa 4/79...gibi ayetlerin yanında "Allahım nefislerimizin şerrinden sana sığınıyoruz" İbni Mâce...ve "Allahım nefsimin şerrinden sana sığınırım" İbni Mâce...gibi hadislere sıkça atıf yapılır.

Kötülük sebebi olması bakımından şeytanın iş birlikçisi sayılan nefis insanın içindeki en büyük düşman olduğundan "Allahım biran bile olsa beni nefsimin eline bırakma" diye dua edilir.

Tasavvufta ilk âbid ve zâhidler, zühd hayatı yaşamayı esas alırken önlerinde en büyük engel olarak şeytanı ve nefsi, yani nefsin süfli yönlerini, aşağı arzularını heva ve heveslerini görmüşlerdir. Bazen nefisten söz ederken içimizdeki şeytan ve düşman diye söz etmişler ve dikkatleri buraya yoğunlaştırmışlardır. Onlara göre günah ve kötülük işlemeye meyilli olan nefis, ibadet ve her türlü hayırlı işlerden kaçmaktadır. Bu sebeple zühd hayatında sürekli olarak nefse muhalefet etmek ve hiç bir şekilde onunla barışık olmamak esas alınmış, hayra ve kurtuluşa ermek içinde onu yenmenin gerekliliği vurgulanmıştır.

En büyük düşmanın nefsindir hadisini dayanak alan bu sufiler bu düşmana karşı savaş açmışlar bunada "**cihad-ı ekber**" demişlerdir. Onlara göre nefis şeytandan daha tehlikelidir. Çünkü Şeytan çok kere nefsi alet ederek kişiye günah işletir.

Nefis muhasebesinden ve nefsi sorgulayan sufilerin başında gelen Beyazîd-i Bistâmi, Hak Teâlânın kendisine

"nefsini bırak da öyle gel" diye hitap ettiğini ve bunun üzerine yılanın gömleğinden soyunduğu gibi nefsinden sıyrıldığını anlatır.

Yine eski dönem mutasavvıflarına göre nefis insanın putu olarak görülür**."Hevâsını ilah edineni görmedin mi"45/23**...ayetinde işaret edilen hevadan kastın nefis putu olduğunu vurgulamışlardır.

Mutasavvıflar nefsi anlatırken çeşitli benzetmeler yapmışlardır. Mesela bazen saldırgan bir köpeğe, kurnaz tilkiye, korkunç yılana bazen firavuna, nemruta zindana cehenneme, bazen de insanı baştan çıkaran kadına benzetmişlerdir.

Nefis üzerinde genişçe durulmasının sebebi, görev ve sorumlulukları sebebiyle nefsin özne olması, ayrıca kabir azabı haşir gibi konularla ilgili olmasındandır. Fıkıh âlimleri fıkhı "kişinin lehinde ve aleyhinde olanları bilmesidir" şeklinde tarif ederken nefsi, hukukun öznesi olarak görmüşlerdir.

E. NECDET ARDIÇ Anlayışında (TERZİ BABA) NEFSE BAKIŞI

Seyr-i sülûk sisteminin anlatıldığı"İrfan Mektebi " isimli kitabı incelediğimizde ilk olarak nefs üzerinde durulur. Zira "nefs"hakka varmak isteyen bir kimsenin tanıması bilmesi gereken özel bir sahadır. Tüm çalışmalar daha sonra bu nefs üzerinde oluşmaktadır.

Necdet Ardıç bey, insana yani kendimize dönerek insanın yapısında şu dört ana hakikatin varlığından söz etmektedir.

1.Akıl

2.Ruh

3.Nefs

4.Beden

"Ruh ile bedenin birleşmesinden yarı latif yarı kesif bir varlık ortaya çıkar ki bunun adına "nefs" denmiştir. İnsandaki karşılığı "Esmâ-Nur-Rububiyyet "mertebesidir.

İki ayrı özellikten meydana gelen nefsin iki yüzü vardır. Bir yüzü toprağa tabiata, bir yüzüde semaya aslı olan ruha bakmaktadır. Her iki âlemin de özellikleri kendisinde bulunmaktadır.

Eğer güzel bir eğitim görürse toprağa bağlı olan tabiatından kurtulur, tümüyle ruhaniyyetine ulaşır, gök ehli gönül ehli olur. Eğer eğitim yani nefs terbiyesi görmezse toprağa bağlı tabiat zindanından kurtulamaz oraya hapsolunur, sonuda cehennem olur.

"İnsan ikiden hâli değil Bu konuda **"Osman Kemâli**" efendinin şu şekilde bir sözü bulunmaktadır işbu cihanda. Ya cânını ten, ya teni cân eyledi gitti" ifadesi, nefsin iki halini anlatmakta olup eğitildiğinde cân olduğu, eğitilmediği zaman ise ten yani toprak olduğuna vurgu yapılmıştır.

"Mevlânâ hazretlerinin bu hususta: şu ifadeleri de konumuza destek sağlamaktadır.

"***Biz ne suç işlemişiz ki bu dünya zindanına atılmışız. Bizim buraya konuluşumuzun sebebi bir kaç mahbusu bu dünya zindanından kurtarmak içindir***" buyurmuştur. Zindandan kasıt nefsin yaşantısından ve kontrolündeki bir yaşantıdan kişileri kurtarmaktır.

Necdet Ardıç bey, İnsanın bu dünyada 2 kabri(zindanı) olduğunu belirtir. Biri kendi toprak bedeni, diğeridr kendi toprak bedenini de içine alan toprak kabridir. Burada kişiye düşende bu kabirlerden kurtulmak ve korunmak için Hz Yunusun duası lazım gelmektedir.

"21/87. **Karanlıklar içinde senden başka ilah yoktur. Sen münezzehsin doğrusu ben zalimlerden oldum"**. Ayeti nefsini tanıma yolunda ilerleyen sâlikin bir dönem duası ve niyazı olmalıdır.

Nefsin bir başka tanımını şöyle yapmaktadır."**Duyguların ve hislerin kaynağı olan tam bir yaşam** " denilmiştir.

Toprağa bakan yönünden gelen duygular ve hislerin en şiddetlisi tabiatının ve dünyayı arzulayan yönünün ismi "nefs-i emmâre"dir. Hilesi çoktur daima dünyayı ve kendini kayırmayı arzular.

Necdet Ardıç'a göre, Kurân-ı Kerimde insan denen varlık en geniş biçimde **"nefs"** kelimesi ve onun derin anlamı içerisinde belirtilmektedir. Tasavvuf sahasında nefs üzerinde çok şeyler söylenmiş fakat daha çok nefsin emmarelik yönü hep ön plana alınıp sadece o kadarı izah edilmiştir. Oysa ki nefsin manası ve hakikati insan varlığı üzerinde gerçekten çok geniş bir sahayı kapsamaktadır. Onun hakikatlerini ne kadar iyi bilebilirsek mevzularımıza nüfus etmemiz o derece daha derinden ve kapsamlı olacaktır.

Şeriat ve Tarikat mertebesinde nefsin emmârelik yönü, kötülük ve isyankarlık yönü ele alınmakta, **hakikat** yönünün gerçeği kapalı kalmaktadır. **Hakikat ve marifet** mertebelerinde ise nefsin hakikat yönü ele alınmaktadır.

Kurân-ı Kerimde "Nefs" hakkında pek çok ayet vardır. Yine Peygamber efendimiz de zaman zaman sözlerinin başında şu ifadeyi kullanmıştır**. "Nefsim kudret elinde olan Allah'a yemin olsun ki"**

Cenâb-ı Hakk'ın **zâti** sıfatlarından biriside **"Kıyâm-ı bi nefsihi**" dir. Yani nefsiyle kâim olmasıdır. Bunlardan da anlaşıldığı üzere her insanın bir nefsi vardır. Peygamberimizin de bir nefsi vardır. Allahü Tealâ hazretlerinin dahi nefsi vardır.

Bazı ârifler **"men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu**" Kim ki nefsine arif oldu ancak o rabbine arif oldu. Ya da nefsini bilen rabbini bildi hadisini çok önemli bulurlar. Burada nefsin bilinen ârif olunan yönü sadece nefs-i emmârelik yönü değil, bütün mertebeleriyle birlikte olan hakikati yönüyle olan nefsi bilmedir.

Kurân-ı Kerimde Yusuf suresi (12/53) "Ben nefsimi temize çıkarmam, çünkü rabbimin merhamet ettiği hariç, nefis aşırı derece de kötülüğü emreder. Şüphesiz rabbim çok merhamet edendir. Çok bağışlayandır."

Necdet Ardıç bey, bu ayeti kerimeyi de şöyle açıklıyor. Bu ayeti kerimeye bakıp nefsi sadece bu haliyle değerlendirirsek, ona en büyük zulmü yapmış oluruz Evet nefislerimizin bu özelliği (emmarelik) vardır. Fakat bu özellik onun küçük bir sahasını işgal eder. Eğer eğitilmez ise varlığımızın her tarafına yayılır. Güzel bir eğitimle ise (seyr-i süluk) "emmârelikten " kurtularak Mirâc'a doğru kanat açar.

Yine Kurân-ı Kerimde bakara 2/54 de ise,"Muhakkak ki sizler nefislerinize zulüm ettiniz" denilmektedir. Yani nefislerinizi gerçek manada tanıyıp bilemediğiniz hakikatini idrak edemediğiniz için nefsinize zulm etmiş oldunuz.

Bakara 2/54 ayetinde ise **"nefislerinizi öldürünüz**" denilmektedir. Burada belirtilen ölüm nefsi emmarelik yönlü alınan tatlanma ve yaşam duygularıdır. Çünkü o tür duygular gaflete, gaflet ise hakk'tan mutlak uzaklığa götürür.

Tevbe suresi 9/128 de ise" And olsun ki size içinizden, nefsinizden aziz bir rasül geldi" ifadesinde, genel anlamda içinizden yani sizin bir benzeriniz bir "rasül" geldi; özel anlamda ise kendi içinizden kendi nefsinizden bir aziz rasül geldi denilmektedir. Dikkat edersek bize gelen "aziz rasül" yani ilham-ı ilahi'yyenin nefsimiz, zuhur yeri olmakta ve ne şerefli bir görev yapmaktadır.

Yine Kurân-ı Kerimde ""**Her nefis ölümü tadacaktır**" 3/185. ifadesinde, ölümün yok olunacak bir şey olmadığı ancak "nefs" tarafından tadılacak bir şey olduğu açık olarak bildirilmektedir.

O halde emmare mertebesinde kalan bir nefs ile, diğer mertebelerde olan nefislerin ölümü tatmaları farklı olacaktır. Gerçek ifade, ölümün **"beden**" tarafından değil, "**nefs**" tarafından tadılacağıdır. Böylece nefsimizin üzerimizde ne kadar büyük tesiri ve yeri olduğu görülmektedir.

Fecr suresi 89/27-28 ayetlerinde "Ey mutmainne nefse ulaşan, raziye ve merziye rabbine dön" ifadesinde de kişi bireysel nefsi emmaresiyle yaşarken

yapmış olduğu seyr-i süluk yani riyazat ve mücâhedelelerle "mutmainne nefse uruc eder yani yikselir. Hem rabbinden razı olur hem de rabbi kendisinden razı olunmuşlardan olur.

Bu halde kişi kendinde var olan hakikatin "Hakk'ın hakikati olduğunu "mutmain bir kalb ile idrak ettiğinde kendisinde bu hususi hitap meydana gelir.

Gazzâli'ye göre kalp ruh nefs ve aklın birbirinden farklı bir çok anlamı vardır. Ancak bu dört kavram rabbâni ve ilâhi latifeyi ifade etme noktasında birleşir ve bu bağlamda eş anlamlıdır. Allahın Ademe üflediği ruh ile (Sa'd 38/72) itminana ererek Allaha dönen nefs (fecr 89/27-28) aynı şeydir. Bu anlamda nefse kalb de denir. İnsanı insan yapan onu diğer canlılardan farklı kılan temel özellik olması bakımından akıl da "nefs" anlamına gelir.

Gazzâli nefsi "rabbâni ve ilahi latife" "manevi bir cevher" insandaki bilen ve algılayan latife "hakiki insan" insanın kendisi olarak tarif eder. İbn-i Teymiyye ve Fahreddin er-razi nin görüşleri ise İnsan esas itibarıyle nefsten ibaret olduğundan "İnsan nedir?" sorusuna verilen cevaplar aynı zamanda "nefs nedir" sorusuna da verilen cevaptır derler.

Necdet Ardıç bey' "nefs üzerinde yaptığı analizde şunlarada yer verir. Nefsin toprağa bakan yönünden gelen duygular ve hislerin en şiddetlisi, tabiatının ve dünyayı arzulayan yönünün ismi **"nefsi emmâre"dir**. Hilesi çoktur. Daima dünyayı ve kendini kayırmayı arzular. Nefsin bu düzeyinin en kısa sürede terkedilmesi gerekir. İnsana çok zaman ve çok şey kaybettirir. Burada geçerli olan kişideki akla da "aklı maaş -maişet aklı” denir.

Sonra da "**levvâme nefsin"** terkedilmesi gerekir. Daha sonra da **"mülhime nefsin**" evham tarafının terkedilmesi ilham tarafının ise faaliyete geçirilmesi gerekir.

İşte başlangıçta insan için bu üç nefis mertebesini bilmesi ve onlarla mücadele etmesi çok lüzumludur. Bunları aşabilen kimse "esfeli safilin"den kurtulup yücelere doğru "âlâ-yı illiyyîn'e yükselmeye başlar ve aslî makamına ulaşır.

Necdet Ardıç bey bu noktada şu benzetmeyi yapar. Hacılar Kâ'be de tavaf esnasında ilk üç tavafı hızlı adımlarla geçerler. Diğerlerini ise daha ağır yaparlar. Bu 7 şavt 7 nefs mertebesinin yaşantısı gibidir. İlk üç mertebe hızlıca geçilerek emmare-levvame-mülhime den böylece kişinin hızlıca kurtulması gerekir.

F . Necdet ARDIÇ'a göre Şeriat Tarikat hakikat Marifet

Necdet Ardıç bey, gerçek tasavvufu şöyle tanımlamaktadır "Davayı terk manayı gizlemektir "Seyr-i sülûk yapacak bir sâlikin tek bir derdi vardır o da nefsi ile olandır

Epey çalışmalardan sonra nefsini terbiye eden hak yolcusu nihayet kendi varlığındaki hakikati idrak etmeye başlar. Kendi fâni, hak bâki olur. Böylece ilahi hakikatlere ve yaşama ulaşmış olur.

Hakka ulaşma olgusuna ef'al alemi itibarıyle, sırat-ı müstakıym (doğru yol), esmâ alemi itibarıyle tarik yada tarikat, sıfat mertebesi itibariyle sıratullah denilir. Dini terimlerden olan şeriat tarikat hakikat ve marifet ne yazık ki günümüzde çok yanlış anlaşılmaktadır.

Şeriat: Genelde sadece dış görünüşü düzenleyen kurallar diye bilinir. Aslında bütün mertebeleri kapsamaktadır. Ne yazık ki çok dar kalıp ve bilinç içinde düşünülmektedir. Bu alemlerin dışı şeriat-ı Muhammedi (zahiri) içi (batını) ise hakikati muhammedidir.

Tarikat:Tarikat yol demektir genel değil özel yol demektir. Tarikatın görevi yolcuyu hakikate hazırlamaktır.

Günümüzde ki tasavvufi mekteplerin en önemli sorunu gerçek tarikat anlayışı ve yaşantısından uzaklaşmalarıdır. Sadece dilde zikir, elde tesbih, üzerine giyilen elbise kılık kıyafet gibi hususları maalesef gerçek bir tarikat ve yaşantısı

diye gösterilmektedir.

Oysa gerçek bir tarikat, yol ehli olmaktır. Yolcu olmaktır. Yol alan kişinin ise, zaman içinde görüşü bakışı idraki mutlaka değişecektir. Bu değişim ilerleme ve zihni gelişme gönül ilerlemesi olamadığı için ne yazık ki, bunun yerine taasub anlayışı zamanla yerleşmektedir.

Her mertebe bir seyirdir gidiştir. Ne yazık ki biz tarikatları eski halinden çıkartıp oturak oturma yeri haline getirmişiz. Bu gün tarikatları öcü gibi hallere biz müntesipleri sokmuştur. Gerçek tarikatta kemale doğru gidiş vardır.

Necdet Ardıç, bu 4 mertebe hakkında kendi geliştirdiği şu fikirleri onun tasavvufi yolunda da kıstas oluşturmaktadır.

"Bir şeriat ki tarikatı yok âtıldır.

"Bir tarikat ki şeriatı yok bâtıldır.

"Bir tarikat ki hakikati ve marifeti yok orası da âtıl (eksik) dır.

Şeriatta duygular vardır bilinmez, Tarikatta duygular vardır bilinir ama kontrol edilemez, Hakikatte duygular bilinir ve kontrol edilir. Marifette ise duygular karşı tarafta ister var edilir ister yok edilir. Burada ki duygular ilahi olan duygulardır.

Bu konuda şu hadisi esas almaktadır. "*Şeriat sözlerimdir. tarikat fiillerimdir, marifet tavırlarımdır, hakikat sırlarımdır.*

Şeriat; (Akvâl) Sözler, zahiri hükümler

Tarikat;(Ef'al) Fiiller, işler, ameller, muhabbetler

Marifet;(Etvâr) Tavırlar hal ve hareketler (her makamın gereğine göre)

Hakikat; (Esrâr) Sırlar, gizlenen bilinmeyen şeyler

Bazı kimseler bu sıralamayı böyle almışken, bazıları gibi Necdet bey de Şeriat, tarikat hakikat ve Marifet olarak ele alıp seyirleştirmiştir.

İnsân-ı Kâmil: Ayrıca kendisi de İnsân-ı Kâmil-Kâmil

insan, olduğundan bütün bu mertebeler onun varlığından ve onun varlığında meydana gelmektedir. Yani Hakikat-i Muhammedi'de oluşmaktadır. İşte bu sırlar gönülden gönüle, ehlinden ehline intikal edip kıyamete kadar akıp gidecektir.

Necdet Ardıç bu mertebeleri izah ederken şu hususun altını da çiziyor.

"Bazı zahiri söz ehli kimseler tarikat, hakikat marifet ve insân-ı kâmil mertebelerini inkar etmekle ne kadar büyük bir yanılgı içerisinde olduklarını ve islamiyeti sadece zahiri bir kelam mertebesinde görmek süretiyle sınırlandırarak kendilerine, çevresine ve muhteşem İslâmın hakikatlerine ne kadar büyük bir zarar verdiklerinin acaba farkında mıdırlar?

G. Necdet Ardıç'ın Seyr-i sülûk eğitim anlayış ve metodu

Halvetiyyenin Ahmediyye kolu Uşşâki Mürşidi Necdet Ardıç'ın irşâd ve tebliğ görevi aynı zamanda eğitim ve öğretimide kapsamaktadır. Allahın dinini insanlığa iletmekle görevli olan Necdet bey bunu yaparken eğitim ve öğretim konusunda sistemli bir metod uyguladığı da görülüyor. Farklı zamanlarda bir çok kez irfan meclisinde talebeleriyle olan sohbetlerine izleyici olarak katılarak şu kanaatlerimiz oluştu.

Ardıç'a göre, İrşad ve tebliğin en önemli faaliyetlerinden birisi de asr-ı saadetten günümüze değin devam eden sohbetlerdir. O'na göre sohbet insanları gayeye ulaştıran en önemli vasıtalardan biridir.

Ona göre sohbet en önemli ve en etkili eğitim metodudur.

Sahabe, cehalet karanlıklarından yüce makamlara Hz peygamberimizin sohbetlerine devam ederek ulaşmışlardır.

Yine Ardıç devamla, Mescidi nebi sofasında ikamet eden, devamlı olarak sohbet ilim, riyazat ve ibadetle meşgul olan;

bütün ihtiyaçları da Hz peygamber tarafından karşılanan "**Ashâb-ı suffa**" yı tasavvuf eğitiminin de ilk irfan mektebi okulu-medresesine benzetmektedir.

Necdet bey, anlatılan konuyu muhatabına sevdirmeyi, öğrenen (sâlik) merkezli olmayı amaçlıyor. Kolaydan zora doğru açıktan gizliye doğru süreci içselleştirdiği görülüyor. Peygamberimizin sav **"Kolaylaştırınız zorlaştırmayınız müjdeleyiniz nefret ettirmeyiniz**" ilkesine bağlı kalarak eğitim ve öğretimde kolaylık ve anlaşılırlığa önem verdiği görülüyor

Kendisine kulak verip dinlerken kimi, zaman beşir-müjdeleyici olmanın gereğini ortaya koyuyor iken, kimi zaman da nezir-uyarıcı uslubuyla ikazlarını sıraladığını da görebiliyoruz. Bu ise, seyr-i süluk'ta kendisinin takip ettiği metotlardan birisi, "**müjdelemenin yanı sıra sakındırma ilkesi'dir"**

Necdet bey, dinleyen muhatablara anlayacakları şekilde konuşuyor. Daha iyi anlaşılması için bazen şekiller ve çizimler de yapıp beden dilini kullanarak anlatmaktadır. Bir iki örnek vermek gerekirse, Kâbe ile anlatımını namaz hakikatlerini izahatlarında ve başka bir çok hususta şekiller çizdiği görülür.. Yine irfan mektebi eserinde de seyr-i süluku çizimle de tasvir etmektedir.

Sohbet ve konuşmaları analiz edildiği zaman inandırma, ümid ve müjde verme, soru sorarak ilgi uyandırma özellikleri görülmektedir.

Öğretmek ve irşad etmek için Kur'andan çeşitli kıssa ve hikayeleri kullanmaktadır. Nitekim internet ortamındaki kitap serileri arasında, Köle ve incir dosyası, Genç ve elmas dosyası, Bir ressam hikayesi, Doğdular yaşadılar hikayesi, Her şey merkezinde hikayesi şeklinde olan çalışmalar Necdet beyin müntesiplerine hikaye olarak anlattığı bir hususu onlara bu hikayeden neler anladınız? şeklinde sorular sorup cevaplarını alıp bir bütün olarak kitap haline getirilen eğitim irşad çalışması örnekleri arasında yer alır.

Buradaki amacı sâlikleri düşünmeye ve tefekküre

sevketmek onlara öz güven kazandırmak, zekâlarını açarak bilgi seviyelerini ölçmek içindir.

Yine Necdet beyin irşat metodunda yumuşak ve hoş görülü davranışları görüyoruz. "**İnsanların akıllarına göre hitab ediniz"** hadisine olan uygunluğu da tesbit edebiliyoruz. Anlattıklarını zihinlere yerleştirmek için ve o hususa dikkat çekmek için bazen tekrar ederek anlatmaktadır.

Konuşurken Necdet bey, muhatabını akli ve mantıki izahlarla ikna etmektedir. Her sohbetinde konuştukları sâliklerin kalblerine işlenmektedir. Meclisine gelen farklı kültür ve seviyelerden olan **kişilerin mizaç, karakter ve ihtiyaçlarına göre hitab ediyor.**

Eğitim ve irşad metodunda bir başka yönü istişareye önem vermesidir. Yine kitapları serisi içinde yer alan 32-79-80 86-91 numaralı istişare dosyaları kitaplar haline gelmiştir. Çevresinden salik ve sevenlerinden gelen duygu ve düşünceler bu kitaplarda yer alıyor. **Bu aynı zamanda yaşayarak ve yaşatarak öğretmeyi de kapsıyor**.

Eğitim bir anda gerçekleşecek bir şey değildir. İnsanın gelişim sürecine bakıldığında her yaşın kendine göre olgunlaşma özellikleri vardır. Sâlikin ruhsal ve pskolojik davranışlarının göz önünde bulundurulması seviyeli planlı şuurlu olması tedrici metodla irfan eğitimini zorunlu kılar.

Kendileri irfan eğitim modeli olarak sâliklere "tedrici" bir yöntemle yavaş yavaş, azar azar, sindire sindire hazmettirerek onların kalblerinin mutmain olmalarını sağlamaktadır.

Necdet Ardç'a göre, gerçek eğitim ve öğrenmenin olduğu yerde bir ilerleme vardır. İlerlemenin olduğu yerde gelişme vardır. Gelişmenin olduğu yerde ve kimsede ise yeni idrak ve açılımlar (tecelli) hali meydana gelir.

Necdet beyin irfan eğitim metodunda şu husus gözlerden kaçmaz. Mürşid ile sâlik arasındaki (eğiten ile eğitilen arasındaki) sevgi ve muhabbet bağının yoğun olmasıdır**.**

Buna merhamet anlayışı da diyebiliriz.

Ardıç'a göre, seyr-i sülûk hayatı üç safhadan oluşmaktadır. Onlar da sırasıyla şöyledir.

1. Cünûn : çok çalışma dönemi nafilelere sarılmak

2. Fünûn : fenlenme,ilim muhabbet ve ilahi duygular

3. Sükûn: Sakinleşme dönemi, nafilelerin azalıp irfâniyetin dolması

Terzi Baba 1 kitabında bir müntesibi tarafından Necdet Ardıç şu şekilde tasvir edilip anlatılmaktadır.

Daima parlayan ve kendisi gülmediği halde bile gülümseyen bir vechi vardır. Bütün hareket ve davranışları sertlikten ve kabalıktan uzak, yumuşak ve zariftir. İnsanlarla muamele ve ilişkilerinde hiç kimseyi sıkmayan, tevâzu ve sevginin güzelleştirdiği asil bir görünümü vardır.

Konuşmaları teker, teker dökülen inci taneleri gibidir. Konuşmaya başladığı zaman bir değer ve kıymet kesilir, sükût ettiğinde ise, kendisinde bir tefekkür hissedilir. Yüksek sesle konuşmaz, kötü söz söylemez, kimsenin sözünü kesmez, kınayan ve hata arayan özelliği de yoktur.

Söz söylediğinde açık, anlaşılabilir ve mana bütünlüğünü koruyan güzel bir üslupla konuşur. Sözlerini tekrar etme ihtiyacı hissetmez. Rastgele hiç bir şey konuşmaz. Bazen konuşmaları arasında gülümseyip latife yaparak konuya dikkat çekip başka anlamlar kazandırır. Genelde ondan çıkan sözleri ezberlemek de çok kolaydır.

Onu görüp şahsiyetine ve kişiliğine yakın olduğunuzda "özü sözüne ne kadar mutabık birisi" diye de düşünüp değerlendirebilirsiniz. Onun beşeri ilşkilerinde hep samimiyet, güvenilirlik, tevazu, sadelik, nezaket ve saygı vardır.

Onu hep yön verici, yol gösterici, uyarıcı, sakındırıcı ve sevindirici özellikleriyle tanırsınız. Onun bu çağrıları mana aleminden kopup gelen sadık bir sestir. Terzi Babam aynı zamanda şefkatli bir baba, iyi bir aile reisi, örnek bir eş ve

arkadaş, kendi işlerini kendisi görüp başkalarına yük olmadan hayatını sürdüren birisidir.

O çağları kucaklayan, daima tazeliğini güncelliğini ve güzelliğini koruyan, insanları hep mirac çizgisine doğru çeken bilimsel ve teknik gelişmelerle de ters düşmeyen birisidir. Onun sunduğu öğüt ve ilkeler hep aranılan hissedilen özelliklerdir.

O yüksek idrakleri bize yansıtan bir ayna, asalet ile cömertliğin, letafet ile nezaketin, tevazu ile edbin, kısaca insanlık denilen yüksek değerlerin, tekamülün ve güzel ahlâkın örneklerinden birisidir.

Bir kısmını sayabildiğim bu özellikler insanların onu sevmelerine sebep olan güzelliklerinden bazılarıdır. Biz bu vasıfları onun şahsiyetinde gayet açık net çizgilerle ve de renkleriyle görmekteyiz.

Seyr-i Sülûk yolunda Sohbet'in Önemi

İrşâd ve tebliğin en önemli faaliyetlerinden birisi de Asr-ı saadetten günümüze değin devam eden sohbetlerdir. "Beraber bulunma görüşüp konuşma" gibi anlamlara gelen gelen "Sohbet" Ardıç açısından insanları gayeye ulaştıran en mühim vasıtadır.

Sahâbe cehâlet karanlıklarından yüce makamlara Hz. Peygamberimizin sohbetine devam ederek ulaşmıştır. Özellikle de Medine de Mescidi Neb'i sofasında ikamet eden; devamlı olarak sohbet, ilim, riyazat ve ibadetle meşgul olan; bütün ihtiyaçları da Hz Peygamberimiz tarafından karşılanan "Ashâb-ı Suffâ" İslâmın ruhi hayatında çok derin izler bırakmıştır.

"Ashâb-ı Suffa" Modelini kendi İrfan yolu için de örnek alan Necdet Ardıç,günümüz insanının irşâd ve sohbet'e olan ihtiyacını her zamankinden daha fazla olduğunu belirtmektedir.

O na göre irşâd ve sohbet hayatın gerçeğidir. Dinimizin güzelliklerinin yayılması ve yaşanması özde bir "**İslâm insanı"** olabilmek ancak bunun ile mümkündür. Çölün ortasında susuz kalmış olan birisinin suya ihtiyacı ne kadar mühimse, günümüz insanının da gerçek bir "**İrfân ehli"** sohbetine ihtiyacı o derece mühimdir.

"Ben bir muallim olarak gönderildim. Kişinin duyacağı hikmetli bir söz bir yıllık nafile ibadetten üstündür" buyuran Peygamberimiz sav sohbet ve sohbetteki hikmet'e dikkat çeker iken**, "Bir Ârif'in huzurunda bir saat kalmak 70 yıllık nafile ibadetten üstündür**" diyen Hz Mevlânâ sohbet konusuna dikkat çekmişlerdir.

Kendisini "**İrf'an Mektebi**" yolunun "ve geleneğinin "**sohbet"** temsilcisi olarak da gözlemlediğimiz **Ardıç'ın** sohbet kelimesi ve meclisleriyle tanışması küçük yaşlarda (15) başlamış olup halen devam etmektedir. Hayatının anlatıldığı Terzi Baba 1 kitabından bu bilgilere de ulaşabiliyoruz. Şahsiyetinde rehber ve yol göstericilik, müşkilleri halletme gibi vasıfları olduğu için seyr-i sülûk'unu sürdürdüğü yıllarda da çevresinde hep dostâne gurup ve arkadaşları olduğunu görüyoruz.

Aynı Kitaptaki beyanlardan öğrendiğimiz onun hayatında dünyevi çalışma yönü de dahil zamanının çok büyük bir bölümü "sohbet" ile onun yapıldığı meclislerde geçmiştir.

Kendisiyle 2018 yılı yaz ayında Naip meydanı çay bahçelerinin birinde "eğitim " hakkında yaptığımız bir sohbette şu önemli ifadeleri tespit ettik.

O'na göre ancak sohbet ile elde edilen "irfâniyet", rağbet edilen değerlerin en şereflisi, kazanılan cevherlerin en değerlisidir.

Necdet Ardıç'a göre bir başka husus seyr-i sülûkun etkin eğitim yolu olan "sohbet'in" kendisi kadar mühim bir başka husus ise "sohbet'i" veren aktaran şahsın kimliği ve özelliğidir.

İrfâni bir damar ve gelenekten gelmeyen "hakikât-i muhammedi" anlayışına uzak olan birisi kelam olarak bilgilere vakıf olsa bile, hatta Âlim bile olsa, karşısına gelen sâlikleri hakiki manada eğitemez, onları irşâd edemez

Eğer yapılan sohbetlerde okunan kitaplarda "**Nefes-i Rahmâni**" neşvesi çıkmıyorsa orada "**Nur-u Muhammediye'**nin" zuhura gelmesi, dolayısıyle "**hakikati Muhammedi'"**nin dolaşması, gelişmesi, oluşması mümkün değildir.

Bunlar ancak nakli ve akli bilgiler halinde geçmekte ve o düzeyde kalmaktadır. Âlimler genellikle akli ve nakli bilgiyi sahih kabul ediyorlar. Gönülden ruhâni ilhâmi gelen bilgiye pek itibar etmiyorlar.

Burada haklı da olabilirler. Çünkü bu haller biraz eğitim isteyen tehlikeli hallerdir. Çünkü ilhâmi diye zannettiği kimse o frekansa bağlanmadı ise, kendisine gelen hayali bilgileri esas kabul edip de o bilgilerle hareket etmek üzücü olur.

Bu tehlike yönünden ve kendilerinin de bunların doğruluğunu tespit edecek irfân çalışmasından yoksun olduklarından ehli zahir bunlara iltifat etmezler.

Burada yapılacak olan bunlara şüpheyle bakabilirler ama ihtiyaten inkar etmemeleri gerekir, çünkü inkar edilebilecek bilgiye de sahip değiller.

Necdet Ardıç devamla; bizim konumuz bu değildir. tenkit etmek değil tespit yönünden kendimize faydalı kısmını almak için üzerinde kısaca durmuş bulunuyoruz. Onların vazifelerini de inkar edemeyiz o şeriat içinde hepimiz varız ve tatbikattayız. Allah onlardan da razı olsun deriz.

Ancak yine bilelim ki, fıkıh, İslâmiyetin yüzde yirmisini kapsıyor yüzde seksen âtıl kalıyor. Bu arada o yüzde yirmiyi de iyice şekli hükümler içinde çok az olarak çalıştırıyoruz böylece o kısmını da perdelemiş oluyoruz.

"**Hıristiyan mertebesi"** rûh mertebesi olduğundan

bedenden kurtulmuşlar, fıkıh ilminin üstüne çıkmışlar, düşünceleri daha yüksek bilgi içinde ama, bilgileri "hayali" olmaktadır. Yanlış da olsa hayali de olsa yine de yukarı düzeyden bir ilim sahasından çalışıyorlar. ve lafzan bizden üstünmüş gibi gözüküyorlar.

Bizim suçumuz onların üstünde olan "**Hakikat-i Muhammediyye"** ilmini yani "**ve nefahtü"** sırrını ortaya çıkaramamaktır. Bu çıkmış olsa yani islamın eğitimi,tasavvuf eğitimi üzerine odaklanmış olsa, ne dünyada ne diğer alemlerde müslümanları ve Türk'leri tutacak hiç bir millet olamaz.

Tabiri câizse elimizde 99 düğmeli kumandanın sadece bir iki düğmesi ile cihazı çalıştırmaya çalışıyoruz. Diğer düğmelerini olmadık nedenlerle kendimize yasaklamışız, bu yüzden bize verilen cihazdan tam kapasite ile verim alamıyor, cihaza karşı haksızlık yapıyor, cihazı da üzüyoruz. şeklinde bir söyleşide bulunduk.

Necdet Ardıç bey, vahiy ve cebrâil isimli eserinde şöyle demektedir. Genel konuşma ve sohbetlerdeki iletişim sadece ses vasıtasıyla olur iken, irfan ehlinin sohbeti ise, şu dört kanaldan olmaktadır..

Evvelâ

-"**leb-i derya**" olan insân-ı kâmilin ağzından çıkan bir **ses** vardır.

- O sese yüklenmiş bir **mânâ**

- Ve o mânâya yüklenmiş bir **Rûh**

- Ve o rûha yüklenmiş bir **nûr** vardır.

Ses -- mânâ --Rûh --nûr'un birlikte faaliyeti **"nefha-i ilâhiyye**" ve hubb-u ilâhiyye'dir. Üfleyen zâhiren **İnsân-ı kâmil** olmakla beraber bâtınen insân-ı kâmil'in bâtını olan **Hakk'**tır.

Necdet bey'in yukarıdaki tespiti tasavvuf hayatı için çok mühim olan hayâti esaslar ve kurallardır. Malesef günümüzün tasavvufçularının en çok bu bilgilere ve

yaşantısına ihtiyaçları vardır. Bu kanal kendilerinde kapalı olan zümre ve cemaatler hakikat adına kendilerinde hiç bir ilerleme ve gelişme sağlayamadıkları gibi çok sayıda insanın da sorumluluğunu almış olmaktalar.

Necdet Ardıç, bu noktada bahsettiği irfân metodunun sâliklere ulaşabilmesi için şu konun da altını çiziyor. Bunları ancak bir **"Arif-i billâh**" aktarıp yaşatabilir. Aksi halde sayıca binler, onbinler, yüzbinleri hatta milyonları bulan cemaat topluluklarında bu yüzden hiç bir ilerleme ve gelişme olamamakktadır.

Öncelikli olarak kullanılan "**şeyh, âlim, mürşid**" gibi terimler "**Ârif ve Ârif-i billâh"** ile aynı anlama gelmediği gibi işlevleri ve görevleri de çok farklıdır. Şeyh ve mürşid,şeriat ve tarikat mertebelerinde yol gösteren, rehberlik yapan, bazı bilgileri öğreten anlamlarına gelirler

Ârif ise,tanyan bilen vâkıf olan,âşina olan,halden anlayan manalarına gelmektedir. Ârif'in bilgisine Mârifetullah (Allah bilgisi) denir. Ârif marifet ehlidir. Ârif ile, diğerleri arasındaki fark irfâniyet ile ilim arasındaki fark gibidir.

Şeyh mürşid ve âlim, örnek ve rehber edinilir. Ârif-i (billâh) ile ise, hidayete erilir ve yaşanılır. Ayrıca Ârif-i Billah 'ta diğer tüm mertebe ve makamlar da vardır. O'nu bazen şeyh, bazen mürşid, bazen başka bir makamda görebilir-siniz.

.**Ârif-i Billah,** Allah'ı Allah'la bilir ve tanır iken, diğerleri kendi birimsel akıl ve bilgileriyle tanırlar. Ârif-i Billâh, kâinat ağacının meyvesi gibidir. Onun bu ifadeleri günümüz cemaat yapılarının durumlarına da bir tespit oluşturmaktadır.

ZİKİR VE MERTEBELERİ

Seyr-i sülûk yolunda sâlik için Önem arzeden zikir hakkında vahiy ve cebrâil adlı eserinde Necdet bey bu konuya da açıklık getiriyor.

Zikir, seyr-i sülûk yolunun olmazsa olmazlarından dır. Ancak zikr'in de her mertebeye göre değişen izahatları vardır.

Zikr, İki yönlü izah edilebilir.Birinci yönü: kişi herhangi bir esma-i ilâhiyye'yi veya duayı belirli veya belirsiz sayılarla tekrar etmesidir ki bu da iki çeşittir.

Birincisi kişinin kitaplardan ve ya çevresinden aldığı tavsiyelerle kendi başına çektiği zikirlerdir. İyi niyetli yapılan ahirette sevap beklentisi için yapılan bu çalışmalar kişiye az da olsa huzur sağlar; **şeriat mertebesi** zikridir.

İkincisi izinli zikirlerdir, bunlar üç kısımdır. İzinli zikirlerin birinci kısmı esma **tarikât mertebesi** itibarıyle "**şeyh**" diye isimlendirilen kimselerin kendi sistemleri içerisinde belirli sayı ve **esmâ-i ilâhiyye'**lerdir. Bunlar kişide az da olsa muhabbet ve iyi ahlâkın artmasına sebep olurlar.

Ancak burası oldukça tehlikeli bir yerdir. Zikir veren kişinin mutlak o yerin ve mertebenin ehli olması lazımdır. Aksi halde psikolojik ve sosyal manada o kişinin dengeleri bozulabilir.

İzinli zikirlerin **ikinci kısmı**; **sıfat-hakikat** mertebesi itibarıyla **"ârif**" diye isimlendirilen bazı kimselerin kendi sistemleri içerisinde belirli sayı ve kurallarla telkin ettikleri "**esmâ-i ilâhiyye**'lerdir. Bunlar kişide çok daha geniş ufuklar açarak kendi gerçek ilâhi kimliğini bulmasına ve kendini yakinen tanımasına sebep olur.

İzinli zikirlerin **üçüncü kısmı ise, Zât- mârifet mertebesi** itibarıyla "**ârif-i billâh**" diye isimlendirilen bazı kimselerin ilâhi sistem içerisinde belirli sayı ve kurallarla telkin ettikleri **"esmâ-i ilâhiyye**"lerdir. Bunlar kişi de daha da geniş ufuklar açarak kendi gerçek ilâhi kimliğini bulduktan sonra, oradan yola çıkarak "**hakikat-i ilâhiyye**" yi Allahın hakikatini gerçek manasıyla bulmaya başlar.

Burası oldukça güç, güç olduğu kadar da mühim ve değerli bir saha, epey de yüksek bir irfâniyet ufkudur. Ehlini

bulmak oldukça zordur. Kur'ânı Keriym sâd 72 de **"ve nefahtü fîyhi min rûhi" Mealen, Ona ruhumdan üfledim" hakikati ve "nefha-i ilâhiyye "**bunlardan meydana gelir. Her söyledikleri sözlerle dinleyenlerde yeni yeni bâtınî yaşam "**hay esması**" nın zuhurunu meydana getirirler.

"Nefsini bilen rabbini bilir" hükmüyle en geniş manada kendi nefislerinde bulunan rûbbubiyyet hakikatleri ile "**rabb-ül erbâbı**" idrak ederek "**Allah"** isimi camisini olabildiğince her mertebesi itibarıyla en geniş manada idrak etmiş olurlar.

Zikrin ikinci yönüne gelince; lügat manası itibariyle, "anma anılma hatırlama" gibi kelimelerle ifade edilmektedir. Bu yöndeki zikrin manası elde tesbih, dilde lafız değil, kendinde bulunan ilâhi hakikatleri ve "esmâ-i ilahiyye"leri hatırlayarak zuhurda faaliyete geçirmesidir.

"Zikir ona derler ki fikri aça" hükmüyle yapılan tesbihi zikirler sonunda açılmaya başlayan idraki gelişmeler neticesinde kişi, kendini ve kendinde bulunan ilâhi hakikatleri ortaya çıkararak "**tahallaku bi ahlâkıllah**" hükmüyle Allahın ahlâkıyla ahlaklanmaya başlar ki bu da "ahlâkı kurâniyye'dir"

İşte yukarılarda kısaca ifade etmeye çalıştığımız "Allah'ın zikriyle kalbler gerçekten huzur bulur". Çünkü zikir, zakir, (zikreden), mezkur (zikredilen) birleştiğinde arada gayrı kalmadığında "mutlak huzur" meydena gelir

Necdet Ardç açısından Kur'ân mertebeleri ve izahları

Necdet Ardıç seyr-i süluk sisteminde asıl hedeflerden birisi de Zât mertebesini İfade eden Kur'ân-ı Kerim'i her bir mertebeden anlayıp idrak etmeye çalışmak böylece de Peygamberimizin buyurduğu, "sizin en hayırlılarınız Kur'ân-ı öğrenen ve onun başkalarına da öğreteninizdir" hadisi gereği bu eğitimi vermeye çalışmak üzerinedir.

"İnsan ve Kur'ân bir batında doğan ikiz kardeştir" hadisi hükmünce Sâlik ile kardeşi Kur'ân-ı bünyelerde idraklerde buluşturmak ve aynileştirmektir

"Kelime-i Tevhid" isimli kitabının hemen başında bu konulara şöyle açıklık getirmektedir.

Kur'ânın farklı mertebelerde değişik isimleri vardır. Her bir mertebe de isim alırken, mertebelere göre de okuyuş şekilleri vardır.

1.Eldeki Mushâfı şerif buna susan Kur'ân anlamındaki Kur'ân-ı sâmit de denir

2.Elif-Lâm-Mîm,kâmil insan

3.Âlemler kitâbı,fiili Kur'ân

4.Kur'ân-ı Nâtık,konuşan kur'ân, suretlenmiş faal olan kitap

Mertebeler itibarıyle ise her mertebede aldığı isim şu şekilde olmaktadır.

Zât mertebesi, Kur'ân

Sıfat mertebesi, Furkân

Esmâ mertebesi, Kitâbü-l mübiyn

Efâl mertebesi, İmâmül mübiyn dir

Necdet Ardıç efendiye göre, Kur'ân-ı Keriym, efal mertebesinde arapça, esmâ mertebesinde rabça, sıfat mertebesinde hakk'ça, zat mertebesinde ise Allah'ça olarak bir Arifi billah nezaretinde öğrenilip yaşanır.

Kur'ân-ı Kerim, Ulûhiyyet mertebesinde, "**Kur'ân "** ismi ile "ALLAH"'ça idi. Çünkü o mertebede hiçbir zuhur ve tecelli olmadığından zaten başka türlü de olamazdı.

Kur'ân-ı Kerim, Rahmâniyet sıfat mertebesinde "Levhi Mahfuz'da "**Furkân**" ismiyle mertebesi gereği "Hakk'çaya tercüme edildi. Yani Uluhiyyetten Rahmâniyyete tenezzül etti.

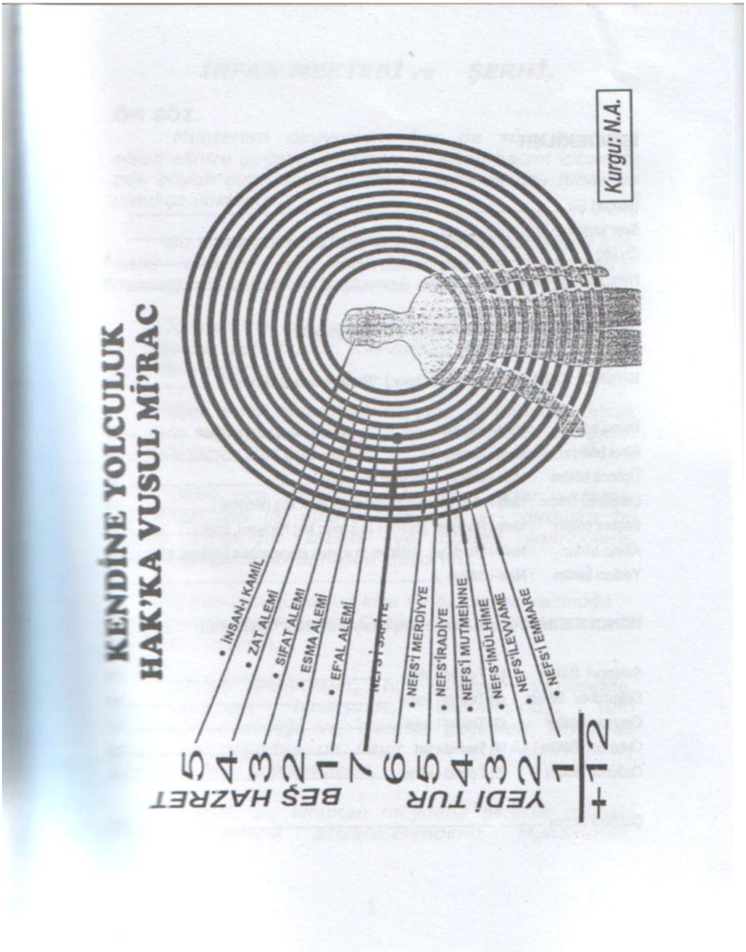
Kur'ân-ı Kerim, Rubûbiyyet esmâ mertebesinde "**Kitabü-l Mübin"** ismiyle mertebesi gereği rabb'çaya tercüme edildi. Yani Rahmâniyyetten Rububiyyete tenezzül etti.

Kur'ân-ı Kerim, Melikiyet (ef'âl) madde mertebesinde "**İmâmü-l Mübiyn**"(en önde açık) ismiyle mertebesi gereği baş tarafına bir ayn harfi ilavesiyle (yani rabb'ça**)** dan "Arapça'ya tercüme edildi. Yani "rububiyyet'ten melikiyyet"e tenezzül etti**.**

Necdet Ardıç, bir hususun da altını çiziyor. Yani kendi bünyesinde beşer tarafından daha iyi anlaşılabilmesi için bâtın aleminde Hakk tarafından dört tercümesi yapılmıştır. Yani arapça tercümesinin manası Rabb'ça lafzı "Arapça'dır. Buraya kadar beşer idraki karışmamıştır.

Arapça'dan yapılan diğer beşinci tercümeler ise, beşer kaynaklı olduğundan, beşerin sınırlı idraki ve lisanındaki yetmezliği yönünden manalar zahire çıkarken çok büyük kayıplara uğramakta, aslından oldukça uzaklara düşmektedir. Sadece madde mertebesini ifade eden anlatımlarla tercüme ve meal yapılmakta "esma sıfat zat" mertebelerinin tercümesi yapılamamaktadır.

2. NEFİS MERTEBELERİ
SEYR-İ SÜLÛK SAFHALARI

Yukarıdaki şema Necdet Ardıç Bey'in kurguladığı ve şematik hale dönüştürdüğü seyr-i sülûk sisteminin anlatımıdır. Merkezinde insanın olduğu bu şemada görüldüğü üzere dıştan içe doğru 12 daire mevcuttur. Bu daireler hepsi bir mertebedir. En dış nefsi emmare olup en içte insan-ı kâmil vardır.

Dıştan içe doğru, maddeden manaya doğru bedenden

gönüle doğru bir hicret vardır. İnsanın kendine aslına doğru olan seyri vardır.

Daha önce Halveti tarikatı Ahmediyye kolunun Uşşâki şubesinde Necdet Ardıç bey'in (Terzi Baba) seyr-i sülûk yolunun 12 ders ya da 12 mertebe olarak ele alındığını belirtmiş idik. Bazı Halveti meşrepler bunu sadece 7 ders olarak ele almışlardır.

Her bir ders'te o dersin zikri, hali idraki rengi ve özellikleri vardır. O ders aynı zamanda o mertebedeki sâlik'in (yol ehli) halini idrakini kendisine yansıtmaktadır. Her bir ders ile ilgili olarak o hali ve yaşantıyı anlatan ayetler ve peygamberlerin hayat örnekleri verilir.

Sâlik'in günlük olarak yapması gereken özel çalışmalar vardır. Bunlar sırasıyle o kişiye telkin edilir. Bunlar kılınan 2 rekat mirac namazı, mülk suresi haşr suresinin son ayetleri istiğfar salavat ve kelime-i tevhid zikirleri ile başlanır. Her dersin (mertebenin) kişi üzerindeki hali ve idrakini yansıtan ayetler vardır onlar da en az 33'er defa zikredilir. Ayrıca sâlik, günlük yaptığı dersin sonuna ilave zikir olarak ya SELÂM'ı 100 defa olmak üzere ilave etmektedir.

Her bir mertebeye geçildiğinde zikirler de değişmektedir.. Bu bir hayat tarzı olarak ortalama en az 20 yıl süren bir eğitim sürecidir. Her günkü çalışmalar bu sistem üzere devam ederken görülen yeni zuhurat ve gelişmelere göre bâtın yolculuğu da denilen gönül yolculuğu başlamış olmaktadır.

12 ders olarak geçilen bu seyr-i süluk sistemindeki zikredilen esmâlar sırasıyle şöyledir.

1.**LÂ İLÂHE İLLALLAH**

2.YA ALLAH

3.YA HÛ

4.YÂ HAK

5.YÂ HAY

6.YÂ KAYYUM

7.YÂ KAHHÂR

8.YÂ FETTÂH

9.YÂ VÂHİD

10.YÂ EHAD

11.YÂ SAMED

12.ALLAH c.c

Necdet Ardıç beyin sistemleştirmiş olduğu **"irfan mektebi**" gerçek bir seyir için bir ârif-i billâh ile sâlikin yolculuğunun anlatımıdır. Şimdi bu yolculuğun yani seyri sülukun mertebelerine geçelim.

Birinci Bölüm.
b) Nefsi Emmâre

Zikri "Lâ ilâhe illallah" tır

İdrâki; Bu mertebenin bilinci ile yol almaya azmatmektir. "Âraf sûresi 23 ayet" de

"Rabbenâ zalemnâ enfüsenâ ve in lem tağfirlenâ ve terhamnâ lenekünenne minel hâsirîn" 7 /23

"Ey rabbimiz biz nefislerimize zulmettik.Eğer sen bizi bağışlamassan ve bize merhamet etmesen hüsrana uğrayanlardan oluruz."

Hali; Bu mertebenin haliyle hallenmeye çalışmaktır. Kur'ân-ı Kerim yusuf 53 ayetinde "**Ve mâ überriü nefsi innefse le emmâratün bissûi illâ ma rahime rabbî inne rabbî gafurun rahim"**

"*Ben nefsimi temize çokarmak istemem. Çünkü*

nefis daima kötülüğü emredicidir. Meğer ki rabbimin esirgediği bir nefs ola; Gerçekten rabbim bağışlayan ve esirgeyendir.

Yaşantısı:; Hak'tan gafildir. kötülüğe meyyaldir. isyan ve fenalığın menşeidir. Kötü ahlâk sahibidir. tabiatı zülmâni ve süflidir.

Nefs-i Emmârenin belirgin ahlâk ve sıfatları şunlardır." Hırs tamah şehvet gadab kendini beğenme emretme hırsı ve zulmetme arzusudur. "Bu mertebeden kurtulup yükselmenin anahtarı **"Lâ ilâhe illallah"** Kelime-i Tevhididir. Mürşidinin sâlik'e yaptığı bu telkinle zikre başlar. Nurunu sırrını ve halinin müşahede edinceye kadar çalışmasını sürdürür. Mürşidinin himmeti irşadıdır.

Rengi; Gök ve kül tonlarındadır. Mürşidinin himmeti irşâddır. Şeriat mertebesidir.

Necdet Ardıç bey, seyr-i sülûk yolculuğuna başlayan bir sâlik'i burada bu mertebe hakkında bilmesi gerekenler hakkında kısaca şu bilgiler ile bilgilendirir.

Hakk'ın zatından ayrılıp "on sekiz bin âlem" arasında yer alan"akl-ı küll, nefs-i küll,arş kürsi, yedi kat gök, ay, hava, su toprak maden nebât, hayvaniyyet gibi mertebeleri geçerek "insan" suretinde dünyaya gelen varlık şekil olarak o görünümde olmakla beraber, mana olarak henüz o seviyeye ulaşmamıştır.

Ardıç'a göre, dünya doğduğu andan itibaren insanın fiziki olarak hayat bulduğu yer olmasına rağmen, aslında manen öldüğü yerdir. Çünkü o mana olarak hakk'ın zatından ayrılıp gayrılığa ve birimselliğe düşmüştür.

Dünyaya gelmekten maksat kişinin gerçek ve ebedi hayata ulaşması için elindeki büyük imkanları kullanıp tekrar geldiği yollardan geri dönerek aslına ulaşması ve insân-ı kâmil mertebesinde kendini hakkâni sıfatlarıyla bulmasıdır. Böylece ilâhi seyir tamamlanır ve gaye hasıl olur.

"*Ben gizli bir hazine idim bilinmekliğimi sevdim ve bu alemleri meydana getirdim*" kutsi hadisinde belirtilen gaye

gerçekleşmiş, kendini ve halkını insân-ı kâmil gözünden her mertebede seyretmiş olur.

Necdet Ardıç'a göre, Nefs-i Emmâre şuuruna gelemeyen kimse Allah c.c 'tan en uzak noktadadır. Bu bilinçten noksan olan her nefes hakk'tan daha da uzaklaşmaktadır. Eğer bir kimse araştırıcı olursa bu sahadaki âşıklar kervanına rastlar ve o halkanın içine dahil olursa kabiliyeti nispetinde yola devam eder. Sonunda da önce kendine oradan da rabbine ulaşır. Çünkü "Nefsini bilen rabbini bilir denmiştir"

Bu mertebenin içi "insanlığa" yükseliş, dışı ise "hayvanlığa" iniştir. Bir kişi için nefsi emmare bilinci ve mertebesi çok önemli bir başlangıçtır. Dünyadan geçip Rabbine dönmeye çalışan kimse nefsi emmare bilincine varan kişidir. Bu çalışmalara başlamadan önce de kendisinde nefsi emmare gücü vardı, ancak farkına varamamıştı. İşte bunun farkına varması, onun terbiyeye dönük çalışmalara başlaması, geriye gidişi durduran en büyük etkendir.

Bu mertebeyi izah ederken Necdet bey, Kur'ân-ı Kerimden âdem ve havvâ kıssasının anlatıldığı ayetlere işaret ettikten sonra şöyle devam eder.. İnsanlık macerası Âdem isimi ve sûretiyle başlamıştır. Bu hadiseden bu mertebede çıkarılacak olan ders şudur

"*Hayelle geçmeye devam eden bir ömrü şuurlandırmak için Âdem-i mânayı hayel cennetinden beden arzına indirmek ve o hali bugün yaşamak olacaktır. Böylece gerçek manada kendine dönüş yolculuğu başlamış olacaktır."*

Bu mertebeyi izah eden Necdet Ardıç, sonunda şu uyarıyı da yapmaktadır" Ey İnsan görüntüsünde olan varlık! Sakin ve tarafsız olarak kendini eleştir, araştır, tart, açıkça değerlendir, yerini tespit etmeye çalış. Bu dünya hayatı bir daha ele geçmez. Akıllı insan daha ziyade yarınını düşünen insandır. Kendine merhametin varsa İnsanca düşün değerlendir, dengeli karar ver. Ne yapman gerektiğini, gerçekten dünyaya niçin geldiğini düşün. Kimsenin kimseye fayda sağlamayacağı günden sakın Nefs-i emmârene hakim

olmaya çalış. Sen seni bil, kendini tanı. Hakkın indinde değerin artsın. Ârifler defterinde kaydın olsun. Ebedi hayat senin olsun.

İkinci Bölüm

c) Nefs-i Levvâme

Levm etmek; çekiştirmek, zemmetmek, paylamak, serzeniş telâşlânmak, pişmanlık duymak, anlamında dır.

Zikri: "YA ALLAH" tır.

İdrâki: Sâlikin bu mertebenin şuuru ile ileriye doğru gitmeye gayret göstermesidir.

Kur'ân-ı Kerîm, Enbiya Sûresi'nde (21/87) bu mevzuya işaret etmektedir.

"*Fenâdâ fizzulumâti en lâ ilâhe illâ ente sübhâneke innî küntü minezzâlimîn*"

" Karanlklar içinde senden başka ilâh yoktur, sen münezzehsin, doğrusu ben zalimlerden oldum," diye niyaz etmişti.

Hali: Bu mertebenin haliyle hallenmektir.

Kur'ân- Kerîm; Kıyâmet Sûresinde (71/1-2) bu hâle işaret etmektedir.

"Lâ uksimu bi yevmil kıyâmeh"

"Ve lâ üksimü binnefsil levvâmeh"

"kıyamet, gününe ve pişmanlık çeken nefse yemin ederim."

Yaşantsı;: Nefs-i levvâmenin biri emmâreye diğeri de mülhemeye bakan iki yüzü vardr. Ehli hayvandr. Davul önünde oynar, kürsü dibinde ağlar. Kendisini beğenmiş olup, şer kaynağıdır, ham sofudur.

"Havf ve Reca" (korku ve ümit) arasında yaşar.

Rengi,kızıldır. Mürşidinin himmeti irşâdıdır. Şeriat mertebesidir.

Bu mertebeden kurtulup yükselmenin anahtar " Ya Allah (c.c) ismi celâlidir. Mürşidinin sâlik'e yaptığı bu telkinle zikre başlar. Nurunu sırrını halini müşâhe de edinceye kadar çalışmalarını sürdürür.

Necdet Ardıç, bu mertebe hakkında ise şöyle izahatlarda bulunmaktadır.

Bu dünya âleminde büluğa eren ve nefs-i emmâre tesirinde olan kimse, yukarıda bahsedilen biçimde çalışmalarını sürdürdükçe yavaş yavaş güçlenmeye başlar.

Nefs-i Emmâre'de kendine hakim olamayan her işte "oh olsun, ne iyi yaptm" diyen ve pişmanlk duymayan kişi nefs-i, levvâmeye ulaşınca, az da olsa şuurlanmaya ve pişmanlık duymaya başlar. Yaptığı düşük işleri henüz durduramaz ise de ancak yanlışlıklarının farkına varır. Kendi kendine pişman olur. Bir daha yapmamaya gayret eder. Böylece irâdi güç toplar. Eski hareketler frenlendikçe kötülükler azalır ve artık yapılmaz hale gelir.

Her ne kadar bu mertebe dıştan ikinci daire ise de aslında çok mühim bir mertebedir.. Balığın karnında karanlıklar içinde kalan ve oradan çıkmaya çalışan Hz Yûnus (a.s) gibi niyaz eder ve içinde bulunduğu nefs mertebesinin karanlığından kurtulup, zikr'in nûru ve sohbetin feyzi ile aydınlanmaya çalışır..

Ayet'te "**Kıyâmet gününe ve pimanlk çeken nefs'e yemin ederim**" diye buyuran Cenâb-ı Hak, acaba kıyâmet ile nefs-i levvâme'yi niçin birlikte zikretmiştir? Demek ki Hak Teâlâ Hz'leri "nefs-i levvâme'ye o kadar çok değer veriyor ve bizim dikkatimizi çok açık olarak bu istikamete çekmek istiyor.

Necdet Ardıç, bu mertebeyi anlatırken Hz yunus as. Hayatından bahseder ve yaşadığı kıssayı anlatır ve onun duasına dikkat çeker. Yunus peygamber uzun vaaz ve nasihatler sonucu ıslah olmayan kavminden ümidini kesip

bireysel aklı ile hareket ederek bulunduğu kasabadan hicret ederek ayrılmaya karar verir ve yola çıkar. Nihayet bir suyun başına geldiğinde karşıya geçmek için bir gemiye biner, fakat gemi hareket etmez. Bunun üzerine kaptan gemide bir günahkâr olduğuna ve o yüzden geminin hareket etmediğine karar vererek bunu ilan ettirir. Bu hadise üzerine gemiden suya atlayan Hz Yunus'u as. yutan yunus balığı onu midesinde bir müddet dolaştırdıktan sonra sahilde bir kenara çıkarır.

Balığın karnından Yunus as karanlıklar içerisinden "Senden başka ilah yoktur, sen münezzehsin doğrusu ben zâlimlerden oldum Enbiya 87 duasını okuyarak rabbinin affına mazhar olur.

Necdet Ardıç açısından bu mertebede olan bir sâlik için çok önemli hikmetler vardır. Evvela bir kimsenin aldığı bir görevi kendi aklına göre karar vererek bırakmaması gerektiğini, dara ve sıkıntıya düştüğünde rabbına sığınması gerektiğini, ümitvar olmayı, ibret almayı, kendini eleştirmeyi, yapılan hatalardan pişmanlık duymayı gibi bir çok ibreti içerisinde barındırmaktadır.

Yûnus as balığın midesinde iken üç karanlık bölgede idi.

1.Nefsi levvâme karanlığı

2.Balığın midesindeki karanlık

3.Suyun içinin karanlığı

Ardıç'a göre, bir Hakk yolcusu da ilk başlarda bu üç karanlık bölgenin içindedir ve farkında değildir. Ayrıca yaşayan her insan bilsin ya da bilmesin, fikren ve fiziken dahi bu hüküm içindedir. İnsanı insan yapan kendindeki ilahi akıl ve bilinçtir.

Nefsi benliği tarafından kaplandığında bu akıl bilinci karanlık içindedir. Vücut varlığı da bunları kapladığından ikinci karanlık içindedir. Vücut varlığını da nasıl ki suyun içindekilerini kaplayıp sardığı gibi, oksijen deryası sarmaktadır. Bu da üçüncü karanlıktır.

Bu karanlıklardan kurtulmak için "**Zinnûn"lakâbını** faaliyete geçirmek gerekecektir. Hava dediğimiz oksijen deryası her tarafımızı istila etmiş latif bir denizdir. Vücut varlığımız Yunus balığıdır. Aklımız olan gerçek kimliğimiz ise o balığın karnında yani (batnında) bâtınında dır ve bedenler, yaşanan hayatlar aynen üç karanlık hükmündedir. Tek fark bizim dikey, balıklarların yatay geziyor olmalarıdır.

Bu halde iken bireysel dini görevlerini ihmal edip onlardan uzaklaşarak hakikati ilahiye den hicret etmek, aynen Hz Yunus'un o günkü haline düşmek olur. Böyle olunca da nefis balığı her birerlerimizi hemen yutup kendine yem yapar ve bir ömür boyu beden balığımızın içinde onunla birlikte, onun esiri olarak yaşar gideriz ve haberimiz de olmaz. İşin aslı ise, Yunus'umuzun içinden çıkıp ona hakim olup eğitmekle bir çok yararlı işlerde kullanıp, ondan istifade etmeyi öğrenmek bizlere çok şey kazandıracaktır.

Necdet Ardıç, kıyamet suresi ayetlerinin burada sâlik tarafından okunmasını da belirtirken şöyle demektedir.

Kıyamet kelimesi genel anlamda dünyanın sonu kıyametin kopması diye ifade edilirken, özel anlamda ise **"Kıyâm-Et**" yani **"ayağa kalk**" anlamındadır. Ayağa kalkmak ise, iki türlüdür. Biri fiziki manada yatarken-otururken kalkmak, diğeri ise akıl ve şuurda ayağa kalkmak gafletten uyanmaktır. İşte bu durumda olan kimse eski haline yaptıklarına pişmanlık duyarak levm eder, akli manada da kıyam eder. Böylece nefsinin hükmünde olan aklı cüz'ünden akl-ı külle doğru yola çıkmak o mertebenin gerçek kıyametidir.

Üçüncü bölüm

d) Nefs-i Mülheme

Nefs-i mülhime; Kalbine, gönlüne feyz ve ilham olunan kimse anlamına gelmektedir.

Zikri: "Yâ Hû"dur.

İdrâki; Sâlikin bu mertebenin nuru ile ileriye doğru gitmeye gayret göstermesidir.

Kur'ân- Kerîm, Tahrim Sûresi'nde (66/8) bu mevzua işaret vardır

“Yâ eyyühelliziyne âmenü tübû ilallahi tevbeten nâsuha”

" Ey iman edenler! Yürekten tevbe ederek Allah'a dönün."

Hâli ; Bu mertebenin hâli ile hâllenmeye çalışmaktır.

Kur'ân- Kerîm, A'lâ Sûresi'nde (87/14) bu hale işaret etmektedir.

“Kad efleha men tezekkâ”

"***Nefsini temizleyen mutlak felâha- kurtuluşa erer."***

Yaşantısı; Nefs-i mülheme'nin iki yüzü vardır. Biri levvâme'ye diğeri de ise mutmainne' ye bakar.

Görünüşü; Zahiri zühd ve takva iledir. İç âlemi günah haddi aşmak, hakk'tan ayrılmak yolundadır. Kendini beğenme, riya medih edilme zevkidir. Kendini düşünen olup ham sofudur.

Nefs-i mülhime'nin belirgin ahlâk ve sfatları şunlardır:. Ahlâkı şeytânidir. Kibir kendini beğenme, riya mekr huyludur. Hâli, hile ve fitnedir. nâsın ahlâkı fiilidir.

Nefs-i Mülheme, hayra ve şerre kabiliyetli, ilham ve evham mertebesidir. Rengi yeşildir. Bu makamın anahtarı ve yükselticisi "Hû" ismidir. Tarikat mertebesinin başlangıcıdır. Kabz ve bast hâlidir.

Necdet bey, bu mertebenin ve zikirlerinin neler olduğunu ve hali idraki yaşantısını belirttikten sonra genel olarak bu mertebenin yaşamı hakkında şu bilgileri veriyor.

Evvelki hallerde samimiyetle çalışmalarına devam eden sâlik, bu mertebede yavaş, yavaş hallerinin değiştiğini

görmeye başlar. Daha önce farkında olmadığı iç alemine değişik duygular gelmeye başlar. Bunların bir kısmı meleki (ilham), daha çoğu da şeytâni evhamdır.

Ardıç'a göre burada en mühim mesele, duyguların ayırt edilebilmesidir. Eğer bu başarılırsa şeytaniler bertaraf edilip sadece melekilerden faydalanılmaya çalışılır. Buradan geriye dönmemek için tevbe-i nasuh ile azmedip irade gücü oluşturmak gerekir.

Levvâme mertebesinde balığın karnında (Yunus as gibi) yaşayan kimse, burada balığın karnından çıkıp, Nuh'un gemisine binmeye çalışmalıdır. "**Nefsini temizleyen felaha erer" 87 / 14** beyanıyle iç ve dış bünyedeki temizlik kişinin yol almasını sağlar..

"**Kim vechini varlığını Allâh'a teslim ederse ona ihsân olunur" 4 7 125**. Beyanında belirtildiği gibi daha sıkı bir çalışma ile yoluna devam eden sâlik bütün samimiyetiyle hakk'a yönelir. Bu çalışma onda zaman zaman ferahlık, zaman zaman da sıkıntı meydana getirir. Kolay olanı tercih ederse geri döner. Zor olanı tercih ederse daha ileriye gitme yolu açılır.

Necdet bey burada gerek bu mertebenin gerekse nasuh tevbesinin ne olduğunun iyi bilinmesi için Mevlânâ celâleddin rûmî nin Mesnevi 5.cilt'ten nâsuh ile ilgili aktarım yapar ve nâsuh tevbesini anlatır.

Dördüncü Bölüm

e) Nefs-i Mutmainne

Nefs-i Mutmainne:; Tatmin olan, huzur bulan nefs anlamındadr.

Zikri: "Yâ Hak" dır.

Kur'an- Kerîm, Fecr Sûresi'nde (89/27-28) bu mevzua işaret etmektedir.

“Yâ eyyütühennefsül mutmainneh irciî ilâ rabbiki radiyeten merdıyyeh”

"***Ey nefs-i mutmainneye eren kişi. Rabb'ine dön***."

"Yâ eyyütühennefsül mutmainneh irciî ilâ ribbiki radıyeten merdiyyeh"

Hâli: Bu mertebenin hâli ile hâllenmektir.

Kur'ân- Kerîm, En'âm Sûresinde (6/79) bu hâle işaret vardr.

"**İnnî veccehtü vechiye lillezî fetarassemâvâti velsrda hanîfen ve mâ ene minel müşrikin"**

"***Ben, varlığımı semâvât ve arzı var edene döndürdüm. Ben müşriklerden değilim***"

Yaşantısı; İki yüzü vardır. Biri mülheme'ye bakar diğeri Râziye'ye bakar.

Bu mertebenin belirgin ahlâk ve sıfatları şunlardır.

Meleki ahlaklıdır. Hâli tevazu ve ihlas üzeredir. Kanaat, sehavet, şeceat, iffet fiilleriyle iş görür. Taat ve itaatten zevk alır. İyiliği terketmekten ve kötülüğe dönmekten korkar.

Rengi: Beyazdır. Bu makamın anahtarı ve yükselticisi "Hak" ismidir. Tarikat mertebesini iyi idrak etme yeridir. Zaman zaman kabz, zaman zaman bast hali devam eder.

Necdet bey, bu mertebe sahibi olan bir kimsenin yaşantısı hakkında ise şu bilgileri veriyor.

Mutmainne nefse gelene kadar sâlik'te endişe ve şüphe gibi haller varken, buraya mutmainne'ye ulaştığında kendisinde ilahi huzur artmış, rabbına güven duymaya başlamış, kendisini daha derinlemesine tanımaya başlamıştır.

Sâlik bu mertebede hitapları kulaktan değil, gönülden duymaya başlar. Çünkü gönül ve can kulağı faaliyete başlamıştır. Ve burası kişinin rabbinin özel hitabına mazhar

olduğu yerdir. Bu daveti ancak "Nefsini bilen rabbini bilir" hakikatine âşina olanlar duyabilirler.

"Ey tatmin olup huzur bulmuş olan nefs, rabbine dön" fecr 27..ayeti gereğince kişi gaflet içinde ve şuursuzca yaptığı ibadetleri "hayali rabbine" yani "Hakk'tan gayri muhabbet ettiği" ne varsa farkında olmadan onlara yapar. İşte sâlik'in bu oluşumun farkına vararak varlık muhabbetinden Hakk muhabbetine dönmesi "irciî" hitabını duyması ile başlamış olur.

"İrciî" dönün, emrine ancak mutmain olmuş nefs gerçek haliyle icabet edebilir. ve rabbinden bu emri vasıtasız müşahede ederek alır. Çünkü gerçek rabbına ulaşmıştır. Daha evvelce hayalinde var ettiği rabbine ibadet ederken burada gerçek rabb'e, Rabbül erbâb'a yönelmiştir.

Buraya gelinceye kadar insanlara olan hitab umumidir. Burada ise, hususiliğe geçiyor. Rabbin sana olan hitabı ne güzeldir ve ne büyük ihsandır. İşte bu yaşantıya ulaşan kişi de karşılık olarak "**Ben mutlak varlığımı semavat ve arzı var edene döndürdüm ben müşriklerden değilim** 6/79" idrâki ile cevap vermeye ve bu halin gereğini yerine getirmeye çalışır.

Necdet Ardıç'a göre burası şirkten ikilikten kurtulmaya başlamanın yeridir. Ve burasının daha iyi anlaşılabilmesi için Hz İbrâhim'in hayatından yaşanmış bir bölümü misal olarak sâlik'lere verir.

Kur'ân-ı Kerim bakara suresinde"2 /260 *Hani ibrahim! Rabbim ölüleri nasıl diriltti̇ğini bana göster dediğinde, İnanmıyormsun? deyince de, "hayır öyle değil fakat kalbim iyice kansın mutmain olsun " demişti. Öyle ise dört kuş al onları kendine alıştır, sonra onları parçalayıp her dağın üzerine bir parça koy, sonra onları çağır, koşarak sana gelirler; o halde Allah'ın aziz ve Hakim olduğunu bil" demişti.*

Necdet Ardıç, İbrâhimiyyet mertebesinin bir mertebesi olan mutmainnelik halini bu ayeti kerime ile seyr-i süluk ehli olanlara anlatıyor. Bunlardan birisi de "öldükten sonra

dirilmedir" Bu ise seyr-i süluk yolunda yaşanması gereken bir aşamadır. O'na göre buradaki ölüm fenâ fillâh mertebesindeki ölüm değil, mahalli ölüm ve dirimdir.

İbrâhimin isteği karşısında *rabbi, inanmıyor musun? o da"evet inanıyorum fakat kalbimin mutmain-tatmin olmasını istiyorum demişti" Öyle ise dört kuş al onları kendine alıştır*

Ardıç, bu konuda şöyle anlatır. Bu 4 kuş'un üçü emmâre, levvâme, mülheme'yi temsil eder. Bu dört Kuş'tan

Tavus, Kişideki süs ve zineti dünya bağlılığını

Horoz, gazab ve hücum kuvvetini

Karga, düşük âdi tabiatı

Güvercin, hevâ ve hevesi ifade eder

Ardıç bu hadise ile, kişilerde genelde var olan bu tabiatların öldürülmesinin gerekliliği üzerinde durur*."Onları kendine alıştır"* ifadesiyle de seyr-i süluk eğitimi ile onları eğit,düşük ahlaklarını iyiye dönüştür. Sana faydalı ve ehil olmalarını sağla. Öyle bir itaat ehli olsunlar ki " *sonra onları parçala*" dığın zaman sana hiç bir şekilde karşı gelmezler

Devamla, bu dört hayvanın ikisi karga ve güvercin gök ehli, tavus ve horoz ise kanatları olduğu halde yer ehlidir. Ve kişilere bu 4 hayvanın hayvâni ahlakları da bu yönlerden gelmektedir.

Karga; karanlığı, nefsi emmarenin kurduğu pusuları belirsizliği adi düşük tabiatlı özellikleri ifade eder.

Güvercin; hevâ ve hevesi, hakk'a dayanmayan bilgi oluşum ve muhabbetleri ifade eder ki kişiye havadan yani hevasından gelenlerdir.. Bunlara kısaca evhamlar da denir.

Tavus; Süslenmeyi, dünyaya bağlılığı, nefs-i benliğin en şiddetli şekilde yaşanmasına önder olup yönetme arzusunu, önder olmayı ifade eder.

Horoz; ise nefs-i emmârenin çöplüğüdür, kişinin beden çöplüğünde hakim olunmayı ve orada ötmeyi simgeler.

Ardıç, bu örnekleri kişinin bu mertebedeki yaşamı olarak misal verirken yine devamla aynı ayetin diğer kısmına geçerek "sonra onları parçala" ifadesiyle ise, eğer onların ahlaklarının kişinin üzerinden gitmesini istiyorsak ayette belirtilen emre uyarak onların parçalanması gerekiyor ki faaliyetleri ve özellikleri de ufalıp küçülsün ve böylece kişinin mücadelesi de kolaylaşsın.

Yine ayette devamla "her dağın üzerine bir parça koy" ifadesini ise, dört dağın üzerine 4 parça koy şeklinde nitelendirip bu dağları kişinin varlığında mevcut dört ana unsurdur ki bunlar da toprak hava, ateş su diye ifade etmektedir. Bu unsurların latif ve kesif olmak üzere iki özellikleri vardır. Lâtif taraflarıyle hakk'a kesif taraflarıyle nefse hizmet ederler.

"Sonra onları çağır" Eğiticisi tarafından güzel eğitilmiş olan hayvanlar çağırıldıkları zaman hemen gelirler. Aynen bunun gibi bu ahlakların asılları bize dayandığından ve başları, ayân-ı sâbiteleri/programları bizim bünyemizde olduğundan biz onların amiri ve var edicileri olduğumuzdan bizim emrimize uymak zorundadırlar.

"Koşarak sana gelirler" eğitim gereği parçalanmış olan o duygular asıllarına bağlı olduklarından, bulundukları anâsır tepelerinden çağırılınca merkeze doğru sa'y ederek koşarak gelirler ki tekrar eski ferdi varlıklarına kavuşsunlar.

Ancak artık onlar giden kuşlar değil, onların bedelleri ve yeni bir inşâ ile oluşan rahmâni tarafları faaliyet sahasında gözükecek varlıklardır. Böylece iki yönden yerden ve gökten gelebilecek tehlikeleri haber vererek hakk yolcusu sâlik'in en büyük yardımcısı olacaklardır.

Ardıç devamla sâlik için hayati önem arzeden ayetteki hikmetleri sıralarken bu defa aynı kuşların eğitilip kişiye olacak faydalarını da şöyle sıralıyor.

Tavus; kanatlarını ve kuyruğunu açtığında güzelliğinin en kemalli haline ulaştığı gibi Hakk yolcusu sâlik'te kendi rahmet kanatlarını açtığında öyle bir güzelliğe ulaşıp, çevresinde olanları da kanatlarının altına alarak koruyup bu

güzelliğin oluşmasına sebep olacaktır.

Horoz; müezzinliğe başlayıp davetçi olacak, böylece kendinde bulunana erliği ile çoğalmaya sebep olacaktır.

Karga; karanlık yerlerde yapılan fitneleri, düşmanlıkları onlar farkında olmadan aralarına girerek haber verip kişileri tehlikelerden korumaya sebep olacaktır

Güvercin ise Hak yolcusu sâlik'in gök ve gönül habercisi olacaktır.

Bu hadiseyi anlatan **Necdet Ardıç**, eğitimin insan üzerinde ne derece etkili olduğunu anlatıp, bu mertebeyi de tafsilatlı olarak izah ederken nefs-i emmâreyi temsil eden hayvanlar görünümündekilerin cenâb-ı hakk'ın hay esmasının zuhurları olduklarını ve rahmâni manada kullanıldığı zaman insanoğluna ne derece faydalı olduklarını Kurân-ı kerimden örneklerle anlatıyor.

Kur'ândan verdiği örneklerden bazıları şöyledir.

Nuh epey zaman sularda dolaştıktan sonra güvercini göndererek, suların halinden haber almak istedi. Güvercin de bir zeytin dalı ile döndü. Böylece suların çekilmekte olduğu anlaşıldı.

Cenâb-ı hakk Hz Musâ'ya âsânı yere bırak dendiğinde âsâ bir yılan olarak müneccimlerin ürettikleri bütün araçlarını yuttu.

Yunus balığı Hz Yunus'u bir müddet kendi evinde misafir etti

Hz. Süleymân'ın Hüd hüd kuşu ona bilmediği haberleri getirdi.

Ashâb-ı kehf'in köpeği onların bekçisi oldu.

Hz. Sâlih'in devesi taştan çıkarak onun mucizesi oldu.

Ve âlemlerin sultanı peygamberimiz ile dostuna nöbetçilik yapan güvercin ile örümceğin ne hikmetli iş yaptıkları ortadadır.

Daha evvelce nefs-i emmâre hükmüyle faaliyette olan bu duygular, eğitildiği zaman sahibine ne derece faydalı olduğu böylece görülmektedir.

Necdet Ardıç'a göre mutmainne mertebesinin daha iyi anlaşılabilmesi için Hz. İbrâhim'in hayatının iyi anlaşılması gerekiyor. İbrâhim. as. "isr" in yani gece yolculuğu, seyr-i sülûk'un önemli makamlarından biridir. Kâbe-i Muazzamada ki ayak **İzi** de onun takib edilmesinin gereğidir. Ancak o ayak **İZ'**ini takib ederek hakk'a ulaşmanın mümkün olabileceği vurgusunu da yapmaktadır.

Ardıç, bu ulaşılan mutmainnelik mertebesini (dördüncü mertebe) ilk huzur bulunan, belirli denge sağlanan bir mertebe diye belirttikten sonra ise, seyr halinde olanlara Cenâb-ı Hakk'ın kuvvet vermesini temenni ediyor.

Beşinci bölüm

f) Nefs-i Râziye

Nefs-i râziye: Râzı olan nefs, kayıtsız şartsz her şeyden razı olan nefs anlamındadır..

Zikri: " Ya Hayy " dr.

İdrâki:: Sâlikin bu mertebenin şuuru ile ileriye doğru gitmeye gayret etmesidir. Kur'ân-ı Kerîm Fecr Sûresi'nde (89/27-28) bu mevzûa işaret etmektir.

"**Yâ eyyütühennefsül mutmainneh irciî ilâ rabbiki radiyeten merdiyyeh**"

" *Ey nefs-i mutmainne'ye eren kişi; Razı olarak rabbına dön*"

Hâli: Bu hâlin hâli ile hâllenmeye çalışmaktır.

Kur'ân- Kerîm, Bakara Sûresi'nde (2/153) bu hâle işaret etmektedir.

Yâ eyyühellizine âmenüsteiynû bissabri vessâlâti innallahe meassabiriyn"

"Ey iman edenler sabır ve namazla yardm dileyin, Allah'u Teâlâ muhakkak ki sabredenlerle beraberdir."

Yaşantısı: Nefs-ı râziyenin iki yüzü vardır. Biri mutmainne'ye, diğeri Marziye'ye bakar. Sâlik başına gelen her hâle rıza göstermeye çalışır. Büyük cehd içinde olur. Tevekkül hâli çok gelişmiştir. Hakk'ın rızasını kazanamamaktan korkar.

Nefs-i râziyenin belirgin ahlâk ve sfâtlar şunlardr. Ahlâkı hoşgörüdür. Tevvekkül, sabr, teslim rıza hâlidir. Tezekkür, tefekkür, korku fiilidir. Keramet sevgisi, melekût keşfi, zevkidir. Tarikat mertebesinin devamıdr.

Bu hususta kısaca bilgi sunmaya çalışalım. Daha evvelki çalışmalar ile sâlik, "Mutmainne olarak Rabb'ine dön" hitabına mazhar olma mertebesine ulaşmış idi. Buna karşılık sâlik de vechini tam manası ile Rabb'ine döndürüp: "Lebbeyk/ buyur yâ Rabb'i emret!" demişti. Bu defa Rabb'i onu,:"**Ey mutmainne nefs, râzı olarak Rabb'ine dön**" hitabına mazhar eder. Bu hitabı duyan Hak yolcusunun işi zorlaşır.. Çünkü bu mertebe, Rabb'inin rızasını kazanma mertebesidir ve burada bazı imtihanların olması da pek tabiidir.

Cenab-ı Hak burada "hay" ismi ile yeni bir hayat verdi kuluna, böylece yeni güçlerde vermiş olur. Bu güçlerin yardımıyla sâlik, önüne çıkan engelleri daha kolay geçebilir. Bu mertebede Kabz/darlık ve Bast/genişlik hâli daha belirginleşir. Geçilmesi oldukça zor olan bu mertebe Allah (c.c.) kullarna yardımcı olsun. Burada her türlü bedeni, mâli sıkıntılar ve aile fertlerine gelen sıkıntılarla imtihan olan sâlik, ayrca çevreden gelen insanlarn ezalarına da katlanmak zorunda kalr. Bütün bunlar Rabb'inden gelen ve O'nun rızasını kazanmak için sabretmesi gereken hâller olarak isyan etmeden kabullenmesi, kendisini bu zor durumdan kurtaracaktr.

Necdet Ardıç, bu mertebenin özelliklerini anlatırken;

Cenâb-ı Hakk kuluna burada "**Hay**" ismi ile yeni bir hayat ile yeni güçler de verir. Bu güçlerin yardımıyle sâlik, önüne çıkan engelleri daha kolay aşabilir. Bu mertebede kabz-darlık, ile bast-genişlik halleri daha da belirginleşir.

Necdet Ardıç, burada bu mertebeye gelen bir sâlik'in bedeni, mali, ve aile çevresindeki fertlere gelen sıkıntılarla imtihanı olabileceğini, bunlara katlanmak ve sabretmek zorunda olduğunu, bunların rabbinden gelen ve onun rızasını kazanmak için sabretmesi gereken haller olarak isyan etmeden kabullenilmesi, sâlik'i bu zor durumdan kurtaracaktır şeklinde vurgulamaktadır.

Bunun için de Kur'ân-ı Kerimden şu ayetleri örnek olarak verir.

Bakara 2/156" ***O kimseler ki kendilerine bir musibet isabet ettiği zaman biz Allâh'ınız yine o'na döndürüleceğiz derler" 2/156..***

" Ey iman edenler sabır ve namazla yardım dileyin. Allah c.c. sabredenlerle beraberdir" 2/153

Kişinin her hangi bir işinde muvaffak olabilmesi için, iki mühim sebebin sabır ve namaz olduğu yukarıdaki ayeti kerime ile belirtilmiştir. Bu gayretlerle yoluna devam edenlerin yanında Allah'ın c.c. olduğu açık olarak ifade edilmektedir.

Necdet Ardıç'a göre bu benzeri hadiselerde sâlikler oldukça zorlanırlar. Böylece bireysel benliklerinden soyutlanmaya çalışırlar. Başlarına gelen hadise ve sıkıntıları şikayet etmemeye gayret ederler. Diğer insanlara karşı hoşgörü ile muamele ederler ve herkesi kendilerinden üstün görmeye çalışırlar. Bu anlayış ta olan sâlik'e rabb'i; *Ey huzur bulmuş mutmainne nefs, razı olmuş olarak bana dön*" emrini verince o da; "Emret, yâ rabbi, *dilediğin şekilde muamele et. Kahrında hoş, lütfunda hoş" der ve bu arada "hoştur bana senden gelen, ya hil'ati yahud kefen; ya gonca gül yahud diken*" sözleriyle terennüm etmeye başlar.

Böylece epey zaman hayatını Rabb'inden gelen her türlü

hale razı olarak sürdüren **sâlik'e "Ve beşşirissâbiriyn" 2/155 "sabredenlere müjdele"** ayeti ile cevap verilir**. Ve bu** mertebeden de epey uğraşmalardan sonra Allah'ın yardımı ile **"irciî ilâ rabbiki râdiyeten" 89/28 " Râzı olarak rabb'ine dön"** emriyle geçirilir.

Necdet Ardıç, râziye mertebesini izah ederken Hz. İbrâhim as. mın Kur'ân-ı Kerimde geçen koç hikayesi ile bağlantı kurarak izah eder.

Saffât sûresi 37/100-111 ayetlerinin ele alınarak mealiyle belirttiği bu husus sâlikleri seyr-i sülûklarında yakından ilgilendiren bir husustur.. Kurb'an edilme hadisesinin İbrâhim as mın hangi oğlu ile ilgili olduğu hususunda Kur'ân-ı Kerimde açık bir ifade olmadığını belirten ardıç, bu hususta değişik rivayetler olduğunu, bazı alimlerce İsmâil as. kabul edilirken bazılarınca İbn-i Arabi de olmak üzere İshâk as olduğu ifade edilmiştir**.**

Kurb'an hadisesinde isim belirtilmemesinin sebebi hakkında kendi özel kanaatini ise Ardıç şöyle açıklıyor. Eğer bu hususta isim belirtilmiş olsa idi sadece o yoldan gelenlere bu eğitimin verilmesi gerekecek, diğer ismin yolunda olanlara bu eğitim verilemeyecek ve o yolun seyr-ü sülüku bu mertebe de kesilmiş olacaktı.

İbrahim as iki dallı kök bir ağaçtır. Bir dalı İbrâhimiyet'ten Muhammediyye'ye; bir dalı ise İshâkiyet'ten Ben-i isrâil'e Museviyet ve İseviyet'e uzanmaktadır. Kök aynı olduğundan dalların ve meyvelerin de aynı olması tabiidir. Ancak sonradan uç dallara yapılan değişik aşılar ile olan müdahaleler, bozuk fikir meyvelerinin yetişip çoğalmasına böylece de farklılıklara sebep olmuştur.

Hâl böyle olunca her iki daldan da yola çıkan sâliklerin, hiç olmazsa bu mertebeye gelinceye kadar aynı eğitimi almaları gerekmektedir. Ancak ishâkiler bu hadiseyi kendilerine mâl ederler hadisenin hakikatinden haberleri olmadığı için uygulamaları da gerçekçi değildir, kendileri bu hakikatten faydalanamamaktadır.

Necdet Ardıç'a göre yaşamı ve idraki oldukça zor olan bu

mertebeden geçmeyi Cenâb-ı Hak tâliplilere nasib etsin gayret yolcudan, yol verme ise "Hâdi'den" diyerek bir sonraki 6. ncı mertebeyi işaret etmektedir.

Altncı bölüm

g) Nefs-i Merziyye

Nefs-i Marziye: Kendisinden râzı olunan, hoşnut olunan kimse (Nefs) anlamındadır..

Zikri: " Yâ Kayyûm " dur.

İdrâki:: Sâlikin bu mertebenin şuuru ile ileriye doğru gitmeye gayret göstermesidir..

Kur'ân-ı Kerîm, Fecr Sûresi'nde (89/27-30) bu mevzûa işaret vardr.

“Yâ eyyetühennefsül mutmainneh, irciî ilâ rabbiki râdiyeten merdiyyeh, fedhulî fî ibâdî, vedhulî cennetî”

" *Ey Nefs-i Mutmainne'ye eren kişi sen O'ndan râzı O da senden marzî olarak Rabb'ine dön. Benim kullarmın arasına ve benim cennetime gir."*

Hâli: Bu hâlin hâli ile hâllenmeye çalışmaktır...

Kur'ân-ı Kerîm, Bakara Sûresi'nde (2/152) bu hâle iaret vardr.

" *Beni zikredin, Ben de sizi zikredeyim. Bana şükredin nankörlük etmeyin"*

Yaşantısı;: Nefs-i Marziye'nin iki yüzü vardır. Biri Râziye'ye diğeri ise Sâfiyye'ye bakar. Sâlik henüz beşeri varlığından tam sıyrılamamış olmakla birlikte bu hâlin sonuna gelmiş saylır, eski hâllerine dönmemeye çalışır..

Rengi, siyahtır

Mürşidinin himmeti irşâdıdır. Târikât mertebesinin devamıdır.

Necdet Ardıç, bu mertebe ile ilgili bilgileri şöyle açıklamaktadır.

Epey zorlu çalışmalardan sonra râziye mertebesinde olgunlaşmaya devam eden sâlik'e yavaş yavaş marziye,yani kendisinden hoşnud ve razı olunma yolu açılmaya başlar.Buraya ulaşan kimseler; "*Ey mutmainne'ye eren kişi sen O'ndan , O da senden razı olarak rabbine dön. benim kullarımın arasına karış ve benim cennetime gir*" hitabını gönüllerinden duyarlar. Bu kimselere gerçekten çok büyük ihsanda bulunulmuştur ve sıradanlıktan tamamen kurtulmuşlardır. Yakîn nuruyla aydınmışlar, hakk'ın sevgisini ve hoşnutluğunu kazanmışlar ve bu hal içinde kendilerinden geçmişlerdir.

Bu mertebede sâlikler, halkı âlemi terketmişler sadece rablarıyle alış verişe başlamışlardır. Rableri onlara "*Beni zikredin bende sizi zikredeyim. Bana şükredin sakın küfretmeyin" sözleriyle hitab eder.*

Necdet Ardıç'a göre bu mertebe de **zikir, zâkir, mezkur** birlenme yolundadır. Bu mertebede sâlik **"Kayyûm**" isminin gereği olan "Kendi varlığı ile kâim olma" yoluna girer. Bu halin kemâlinde beşeri benlik ve vehmi varlığının büyük bir kısmından daha kurtulmuş olur. Hakk'ın rizasını kazanmak ise, kişinin kendi vehmi varlığından kurtularak, varlığını gerçek sahibi olan ilâhi varlığa teslim etmesiyle olur.

Daha evvelki mertebelerde başlayan teslim hâli burada kemâlini bulup "Çık aradan kalsın yaradan" ifadesindeki yaşam şekliyle kul rabb'ine elindeki emaneti teslim edince benlik davası ortadan kalkar emanet sahibine devredilir. Bu hal de rabbinin rızasına sebep olur" 5/19 ayetiyle.. Allah onlardan razı ve onlar da Allah'tan razı" yaşanmaya başlamıştır.

Yine Hz Ömer'in hayatından örnek veren Ardıç, Hz Ömer bu hali yaşadığında "ene razı ente razı" yani " ben razı sen razı" diye ifade etmiştir.

Bu mertebenin daha iyi anlaşılıp yaşanması için Necdet Ardıç İbrâhim as'mın ateşe atılmasını misal vererek mevzuu

ayetler ışığında açıklamaktadır.

Özetle; İbrahim as. yetişkin hale gelince kavminin yolunun bâtıl ve putlara tapmak üzere olduğunu anladığından, uygun zamanda putları kırmıştı. Oluşan bu hadiseyi kavmi İbrahimin yaptığına karar vererek yaptığının cinayet olduğu düşüncesiyle ona şidetli bir azab vermek için ateşte yakmaya karar verdiler.

Yedi gün ateş yaktılar, sekizinci gün mancınıkla İbrâhimi ateşe attılar İbrâhim as **"Hasbünallâhü ve ni'mel vekîl**" *Allah bana yeter o ne güzel vekildir*" virdine devam etti. Cenâb-ı hakk'ın **"yâ nâru**.....hitabı ateşe gelince ateşin içi İbrâhim için yeşillikle dolu bir bahçe olduğu ve nemrutun yüksek bir yerden bunu seyrettiği rivayet olunur. O makamda İbrahimin yedi gün kaldığı ve dünyada en çok lezzet duyduğum yedi gündür buyurduğu rivayet olunur.

Ateşe atıldığı halde sadece **"Hasbünallahü ve ni'mel vekil"** sözleriyle rabb'ine ne kadar güven içinde olduğunu mutmain bir gönül ile hadiseleri şikayet etmeden nasıl karşıladığı ve hiç kimseden yardım istemediği anlaşılmaktadır ki bu hadise bir yönüyle onun rabbinin kendisinden razı olmasını kendisinin de ehli merziyeden olmasını sağlamıştır.

Böylece evvelce seven iken sonra sevilen olmaya başlamıştır. Sâlik, herhangi bir hadise karşısında sıkıntıya düşüldüğünde, İbrâhim as. hakkında ifade edilen dualarını da dilden ve gönülden düşürmemeye gayret eder.

21/69 Enbiya

"Yâ Nâru kûnî berden ve selamen alâ ibrâhim" "Ey ateş ibrâhim üzerine serin ve selâmet ol"

Âli imran 3 /173

"Hasbünallâhü ve ni'mel vekîl" Allah bana yeter ve ne güzel vekildir"

Yedinci bölüm

h) Nefs-i Sâfiye

Nefs-i sâfiye: Sonradan ârız olanları terk etmek, kendi özel hâli ile saf kalan (Nefs) anlamındadır.

Zikri: "Yâ Kahhâr"dır.

İdrâki: Sâlikin bu mertebenin nuru ile ileriye doğru gitmeye gayret etmesidir.

Kur'ân-ı Kerîm, Mü'min Sûresi'nde (40/16) bu hâle işaret vardr.

"Limenil mülkül yevme lillâhil vâhidil kahhâr"

"*Bugün mülk kimindir? Vâhid ve Kahhâr olan Alllah'ndır."*

Hâli: Bu hâlin hâli ile hallenmektir.

Kur'ân- Kerîm, Bakara Sûresi'nde (2/132) bu hâle işaret etmektedir.

"Felâ temütünne illâ ve entüm müslimmun"

"*Sakın ha ölmeyin, ancak müslüman olarak ölün"*

Yaşantısı:: Nefs-i Sâfiye'nin belirgin sıfâtı, beşeri varlığından tamamen soyunmuş olmasıdır. Ahlâkı yokluktur, hiçliktir, yorumsuzluktur. Özelliği renksizlik, kayıtsızlıktır, dünyadan uzaklamadır..

Kendini gerçek hüviyeti ile bir başka mânada, bir başka âlemde bulmasıdır. Geçici dünya şartlarndan kurtulup ebedi âleme intibak etme başlangıcıdır..

Kişi dilerse seyrini burada bırakabilir, fakat daha ilerisini isterse çalışmalarını sürdürmesi gerekir.

Rengi: Renksizliktir. Târikat mertebesinin sonudur. Hakikat mertebesine geçmeye namzettir. Heybet ve üns tecellisinin başlangıcıdır.

Bu mertebe hakkındaki genel yaşam bilgilerini Necdet Ardıç şöyle veriyor.

Seyrine Nefs-i Emmâre'den başlayp devam eden sâlik nihayet Nefs-i Sâfiye mertebesine ulaştığında kendisinde çok büyük değişiklikler olduğunu müşâhede eder. Evvelce var zannettiği bireysel varlığının, aslında hiç bir zaman var olmadığını, bunun bir şartlanma ve hayal mahsulü olduğunu anlar.

İşte bu idrak içerisinde: "**Bugün mülk, yani" beden mülkü " kimindir**? Sorusuna kendi öz müşâhedesi ile " **Vâhid " yani " bir " ve " Kahhâr " olan Allah'ındır "** gerçek hükmünü duyarak cevap verir.

Allah'n mülkünde ikiliğe yer olmadığını, görünen varlıkların O'nun zuhûr mahalleri oldukların ve bunların kendilerine has bir varlıklar olmadıklarını anlar. Ancak bu düşünce ve yaşam buraya ulaşanlara has bir hükümdür. Kesret yani çokluk âleminde yaşayanlara göre değildir.

Kahhâr ismi, son kalan bireysel benlik artıklarını da ortadan kaldırıp tam bir sâfiyete ulaştırır. Bu sâfiyet, sâlik'in tam ve mutlak öz yapısı ile kalmasıdr. O da Hakk'tan başka birşey değildir.

Necdet Ardıç, bu mertebede çok değişik bir yaşam olduğunu belirtip, burada yaşanan hayatın sırrını ancak yaşayanlar idrak ve muhâfaza edebilirler bilebilirler. Bu hâlin bazı tehlikeleri de vardır. İradesi güçlü olanların bu tehlikeleri yeneceğini belirtmektedir.

"**Sakın ha ölmeyin, ancak müslüman olarak ölün**" (Bakara Sûresi- 2/132) emri ilâhisi bu vadide çok önem taşır. Cenâb-ı Hak kulunun gaflet içerisinde ölmesine râzı değildir.. Ancak "**müslüman**" olarak ölmesine rıza gösterdiğini açık olarak bildiren bu âyetin tahakkuk yeri hâliyle "**Sâfiye**" mertebesidir.

Ardıç, Müslüman kelimesini burada şöyle tanımlamaktadır**. "Müslüman kelimesinin gerçek ifadesi teslim olan, geçici varlığından kurtulup sâlim olan, selâmette olan mânasındadır..**

"Ölmeden evvel ölünüz" hadisi kutsîsi ile de Efendimiz

hayâli vehmi bireysel varlığımızın emri altında iken ölmekten kurtulup, gerçek kimliğimize ulaşınca ölmemize rabbimizin rıza gösterdiği de vurgulanmaktadır. Kendi nefislerinden ölenler Hakk'ın varlığı ile diridirler ki, bu gerçek yaşamdır. Ondan sonra artık o kimseler ölmezler.

Necdet Ardıç, bu son nefs mertebesinden sonra bazı tasavvuf okullarının seyr-ü sülûku burada bitirdiklerini veya aralara başka mertebeler de ilave yaptıklarını da belirtiyor. Her okulun sisteminin kendisine göre olduğunu da belirtiyor.

Necdet Ardıç buraya kadar seyrinde gelen kişi için geçirdiği bu evreleri bir özet olarak şöyle sunar.

Kelime-i Tevhid (lâilâhe illallah) zikri ile yola çıkan sâlik'in bundan sonraki hayata bakışı oldukça değişecektir Kelime-i tevhid'in bereketi yavaş, yavaş etkisini göstererek kendisinde tevhid, birlik bilinci kendini göstermeye başlayacaktır.

Yâ Allah zikri ile kişi Allah'ın varlığı bilincini daha ciddi manada tefekkür ederek yoluna devam edecektir.

Yâ Hû zikri ile, her yerde her şeyde o'nu görmeye çalışacaktır

Yâ Hak zikri ile her yerde ve her şeyde hakk'ı müşâhede etmeye çalışacaktır.

Yâ Hay zikri ile kendi de gerçek hayat sahibi olmaya çalışacaktır.

Yâ Kayyûm zikri ile bütün alemin, Hakk'ın varlığı ile kâim olduğunu anlamaya çalışacaktır.

Yâ Kahhâr zikri ile varlık hakkında düşünülen hayali ve vehmi yorumları ortadan kaldırmaya çalışarak, böylece bu yere ulaşan kimseler oldukça iyi bir yol katetmiş olacaklardır. Ancak bu yolun sonu değildir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. Hazret mertebeleri

"Hazarât-ı Hamse"

Necdet Ardıç seyr-i sülûk sisteminin bu ikinci kısmını hazret mertebeleri, ya da tevhid mertebeleri şeklinde isimlendirir. Bunlar da beş bölüm-kısım olarak yedi nefis mertebesinin devamı olarak seyr sisteminde yer almaktadır. Nefsi Sâfiye mertebesine kadar olan bölüme SIRÂTI MÜSTÂKİM derken, Tevhid Mertebelerine "SIRÂTULLAH" (Allah yolu mirac yolu gibi) ismini vermektedir.

Tevhid mertebeleri-SIRÂTULLAH

Sekizinci Bölüm (1) Tevhid-i Ef'âl

Dokuzuncu Bölüm (2) Tevhid-i Esmâ

On'uncu Bölüm (3) Tevhid-i Sıfat

On birinci Bölüm(4) Tevhid-i Zât

On ikinci Bölüm (5) İnsân-ı Kâmil

Sekizinci bölüm

a) Tevhid-i Efâl

Tevhid-i Efal : Fiillerin birliği anlamındadır

Makamı: Tevhid-i Efaal

Zikri: Ya Fettâh'dır

Âlemi: Âlemi şehâdet, madde müşâhede âlemidir.

Peygamberi: Hz. İbrâhim as'dır

Lakabı: **"**Halilullah"tır

Kelimesi: "Lâ fâile illallah" Fâili mutlak ancak Allah'tır

Seyr-i: Seyr-i İlallah " Allah'a seyir'dir

İdraki: Sâlik'in bu mertebe şuuru ile ileriye doğru gitmeye gayret etmesidir.

"Senürîhim âyâtinâ fil âfâki ve fî enfüsihim hatta yetebeyyene lehüm ennehül hakku"

Fussilet suresi 41/53 ayetinde..

"*Yakında onlara ufuklarda ve kendi nefislerinde olan âyetlerimizi göstereceğiz, tâ ki, onlar için O'nun Hakk olduğu ortaya çıksn " 41/53*

Hâli ise bu mertebenin haliyle yaşamaktır.

Kur'ân- Kerîm, Kasas Sûresi'nde (28/88) bu hâle işaret vardır

"**Küllü şey'in hêlikün illâ vechehü lehül hükmü ve ileyhi türceûn**"

"*O'nun vechinden başka her şey helâk olacaktır. Hüküm O'nundur. O'na döndürüleceksiniz* "

Nefs mertebelerini geçip Tevhîd-i Ef'âl mertebesine gelen sâlik, öncelikle kendi varlığında tevhîdî oluşturması gerekir..

Nefs seyrini tamamlayan sâlik, çalışmalarını dış âleme çevirir ve orada kendi Tevhîd idrâkini oluşturmaya çalışır.. Nefs-i Sâfiye'de beşeri varlığından soyutlanmış iken bu makamda (Tevhîd-i Ef'âl) hakikati yönüyle tekrar kendi özel ve Hakkâni kimliğine ulaşır ve bireysel. Varlığı başka bir idrak ve varlıkla değişir. Bu makamın anahtarı ve yükselticisi "Fettah" ismidir. Kişi daha evvelce "enfüsi" nefsinde yaşadığı hakikatleri bu defa dış âlemde "âfakta" yaşamaya başlar.

Necdet Ardıç, Kurân-ı Kerimden verdiği misâl ile bu mertebeyi ilk yaşayan kimsenin İbrâhim as olduğunu bildiriyor. "Yakında onlara ufuklarda ve kendi nefislerinde olan âyetlerimizi göstereceğiz, tâ ki onlar için O nun hakk olduğu ortaya çıksın" 41/53 Kelamı ilahisi bunu çok güzel anlatmaktadır.

Bu mertebeye ulaşan kişi Allah'ın ayetlerinin hakk olduğunu müşahede eder. Böylece oluşan bütün fiillerin Hakk'ın fiilleri olduğunu yakîn bir bilgi olarak idrak edip yaşamaya başlar.

Ardıç, burada da kişinin çok dikkatli olması uyarısını yapar ve kişinin karşısına çıkan her fiilin, her şeyin, müspet ya da menfi olduğuna bakmaksızın hepsinin hakk ve hakk'tan olduğunu bilmelidir der.

Yine Kur'andan misal vererek" *Onun vechinden başka her şey helâk olacaktır hüküm onundur. O na döndürüleceksiniz*" Kasas 28/88 ayeti bu mertebede ifadesini bulmaktadır. Fiillerin ve eşyanın her yönüyle Hakk'ın değişik mertebelerden ayrı, ayrı zuhurları olduğunun bilincine varılmalıdır demektedir.

Böylece kişinin idrakinde sadece isimlerden meydana gelmiş olan eşyanın hakikati ortaya çıkmıştır. Eşyanın hakikatini arayanlar bu mertebenin idrakine ulaşırlar.

Necdet Ardıç bu mertebe hakkında "kişinin kendi ilahi varlığı ile ef'al aleminin bütünleştiği ilk tevhid mertebesidir." ifadesini de kullanarak bu yüzden de burasının dostluk yani hullet mertebesi olduğuna vurgu yaparak İbrâhim as'mın Halil olması bu yüzdendir der.

Sâlik, kendi fiillerinin ve bütün varlıktaki fiillerin Hakk'ın fiilleri olduğunu dolayısıyla kendi vasıtasıyla Hakk'in icraatta olduğunu idrak ettiği bir mertebedir. Bu mertebenin gerçek hali İbrâhim milletine tabi olarak "vechini" mutlak manada Ulûhiyyet mertebesine teslim etmiş olmaktır. Bu teslimiyet neticesinde ise kendisine "hâlîl"(esmâül hüsnâ) dostluk elbisesi giydirilen sâlik'in varlığını esmâ-i ilâhiyyeler kaplar kendisinde meydana gelen fiiller de o isimlerin manaları olarak zuhura gelir.

Ardıç burada pek bilinmeyen bir tevil de yapar. Yaşadığı döneme kadar en geniş şekilde isimlerin manalarını fiiller olarak zuhura çıkaran ibrâhim as bu yüzden Esmâi ilâhiyye ümmeti idi. Bütün bunları varlığında cem ettiğinden kendisi"tek bir ümmetti" vasfını almış ve tevhidi ef-âl

mertebesinin babası olmuştur. Hz Âdem'e isimler öğretilirken Hz İbrâhim'e ise isimler giydirildi Bu yüzden Allah'ın dostu oldu.

Bu mertebenin idrak ve şuuruna gelen kişilerde şirki zâhiri ortadan kalkıp fiiller şirkinin ortadan kalkıp tevhid-i ef'al'in yaşandığı yerdir. Yine Bu mertebenin peygamberi olan İbrâhim as'dan bir başka misali ise şöyle vermektedir.

Bakara 2/124"Cenâb-ı Hakk dedi ki. Ben seni insanlara imam kılacağım O da dedi ki Zürriyyetimden de.."

Necdet Ardıç, bu âyeti kerimeye göre, Hz İbrahimin Tevhidi Ef'âl mertebesinin imamı olduğunu belirterek "zürriyyetimden de" de diyerek ettiği duasının kıyamete kadar gelecek olan sâlik'lerin de üzerine olduğunu belirtmektedir.. Ardıç, bu konuyu altı peygaamber adlı kitap serisinin İbrâhim as adlı kitabında ele almaktadır.

Kim ki bu mertebeye ulaşır, seyrinde fiili şirkten kurtulmuş, mânen Hz. İbrâhim'in as. zürriyyetinden olmuş olur.

Dokuzuncu Bölüm

b) Tevhîd-i Esmâ

Tevhîd-i Esmâ:: İsimlerin birliği anlamındadır

Makamı:: "Tenzih" dir.

Zikri:"Yâ Vâhîd" dir.

Âlemi: "Âlemi Melekut" tür. Bu âleme âlemi ervah, âlemi hayal de denir.

Peygamberi: "Hz. Musâ" (a.s) dır

Lakabı: "Kelimulllah" dır.

Kelimesi: "Lâ mevcûde illâllâh" dır yani mevcûd olan ancak Allah'dır.

Seyr-i : "Seyr-i ilâllah" yani Allah'a seyir'dir.

İdraki:: Sâlik'in bu mertebenin şuuru ile ileriye doğru gitmeye gayret etmesidir.

Kur'ân-ı Kerîm, Bakara Sûresinde (2/115) bu mevzua işaret vardr.

"Ve lillâhil meşriku vel magribu fe eynemâ tüvellû fesemme vechullâh innallâhe vâsiun aliym"

"Doğu da , batı da Allah'ındır.. Nereye dönerseniz Allah'ın vechi oradadır, şüphe yok ki Allah Teâlâ'nın rahmeti geniştir, o her şeyi bilendir."

Hâli : Bu mertebenin hâli ile hâllenmeye çalışmaktır.

Kur'ân-ı Kerîm, Rahmân Sûresi'inde (55/26-27) bu hâle işaret etmektedir.

"Küllü men aleyhê fên. Ve yebkâ vechü rabbike zül celâli vel ikrâm"

"Varlık âleminde bulunan her kimlik fânidir, ancak yüce ve ikram sahibi Rabb'inin vechi (varlığı) bâkidir."

Kişi, Tevhîd-i Ef'âl'de fiillerini birlemişti.. Bu defa fiilleri meydana getiren isimleri birlemesi gerektiğini anlamaya başlar. Her fiilin "Esmâ'ül-Hüsnâ'dan (Allah'ın güzel isimleri) birinin zuhur yeri olduğunu kavramaya çalışır.. Bu makamın yükselticisi "**Yâ Vâhid**" ismidir ve **hakika**t mertebesinin devamıdır."

Bu mertebe hakkında da Necdet Ardıç kısaca şu bilgileri vermektedir.

Bu mertebeye gelen kişi daha evvelce, Tevhid-i ef'âl' de gördüğü fiil birliğini bu defa fiilleri meydana getiren onlara kim'lik veren isim'lerde görüp, "Allah'ın güzel isimleri'ni (esmâ-ül hüsnâ) birlemeye çalışacaktır.

Kişide varlığın ve fiillerin kaynağının "Esmâ âlemi" olduğu bilinci yerleşince bu yaşam kişiyi tenzihi bir yaşama doğru götürür. Gerçek tenzihi (noksan sıfatlardan arındırma) bu mertebeye ulaşan kimseler yapabilir.

Necdet Ardıç bu mertebenin önemi üzerinde dururken "**Tenzih**" üzerinde sıkça vurgulama yapar.. O na göre taklidi tenzihten tahkiki tenzihe ancak bu mertebenin ilmi ve anlayışı ile geçmek mümkündür. Gerçek bir tenzih anlayışına ulaşmanın tek şartı ise, kişinin kendi varlığını tahlil edip düşünce ve anlayışındaki noksanlıkları gidererek gerçek bir ilâhi anlayış ile tenzihi hakikatleri idrak ederek tenzih etmesi mümkündür.

Ardıç, bu mertebeyi ilk olarak idrak edenin Hz Musâ ve ondan da ben-i isrâil kavmi olduğuna vurgu yapar.. Ancak onlar ise daha ziyade madde ve paraya düşkün olduklarından bu hakikati idrak edememişler, madde de aramışlar neticede maddeperest olmuşlardır.

"Bakara 2/115 Doğu da batı da Allah'ındır. Nereye dönerseniz Allah'ın vechi oradadır. "kelâmı ilâhisi bu mertebeyi açık olarak anlatmaktadır. Görünen her şey ve oluşan her fiil bir esmânın zuhurudur, idrakine ulaşan kişi "Sırâtullah" "Mârifetullah" Allah bilgisi yolunda epey yol almıştır.

"Varlık aleminde bulunan her kim'lik fânidir ancak yüce ve ikram sahibi rabb'inin varlığı bâkidir. Rahman suresi 55/26,27.. kelâmı ilahisi de bu mertebenin kemâlini anlatmaktadır.

Ardıç şöyle devam eder; Bu mertebede yapılan çalışmalarla, "İzafi" kim'likler düşer ve onların yerini ″ Celâl ve ikram sahibi" olan Allah'ın güzel isimleri "Esmâ-ül Hüsnâ" alır.

Daha evvelce varlıkların kendilerine ait olduğu zan edilen isimler düşmüş, gerçek yerine konmuş olur. Aslında gerçek hep yerindedir fakat bizdeki yanlış bilinç ve uygulama yerini doğrusu ile değiştirmiş olur.

Bu mertebe sâlik'in kendi varlığında ve dışarıda gördüğü hissettiği her varlığın Allah'ın güzel isimlerinden meydana geldiğini bildiği ve O nu bütün noksanlıklardan mutlak "Tenzih" ederek yaşadığı yerdir.

Museviyet mertebesinin tahsil yeri ve aynı zamanda "eymen vadisi"nin hakikati burasıdır. diyerek bu mertebeyi belirtmektedir.

Onuncu Bölüm

c) Tevhid-i Sıfat

Tevhid-i sıfat:: Sıfatların birliği anlamna gelir.

Makamı: Teşbih (benzetme) Fenâ fillah Allah'ta fani olmadır.

Zikri; Ya Ahad' dır.

Alemi: Hakikati muhammedi (alemi ceberut) tur

Peygamberi: Hz .İsâ 'dır (a.s)

Lakabı: Ruhullah' dır.

Kelimesi: Lâ mevsufe illallah'tır. Yani sıfatlanmış olan ancak Allah'tır.

Seyri: Seyri fillâh "Allah' ta seyir" dir.

İdraki: Sâlik'in bu mertebenin şuuru ile ileriye doğru gitmeye gayret etmesidir.

Kur'ân-ı Kerim de . 3/185 ayeti.

***"Küllü nefsin zâikatül mevt*"** *"Her nefis ölümü tadacaktır"*

Hâli:: Bu mertebenin hâli ile hallenmektir. Bakara 2/253

*"**Ve eyyednâhü bi rûhul kudüs**" " Biz onu ruhül kudüs ile destekledik"*

Yaşantısı: Bu mertebede kişi daha evvelce bu varlığın "esmâ-ül hüsna" dan Allah'ın güzel isimlerinden kaynaklandığını idrak etmişti.. Bu mertebede isimlerin dahi kökenlerinin Allah'ın sıfatlarına dayandığını, "sıfât-ı subûtiyye" yani "hayat, ilim, irade, kudret, kelam, semî, basar"a dayandığını her şeyin aslında bu sıfatlardan

kaynaklandığını anlamaya başlar.

Necdet Ardıç, bu mertebe için de şu bilgileri beyân ediyor

Bu mertebede kişi daha evvelce, "Tevhid-i Esmâ" da gördüğü isim birliğinin, aslında "Sıfat birliğine" dayandığını idrak etmeye başlar. Cenabı hakk'ın yedi subûti sıfatı başta olmak üzere tüm sıfatlarının faaliyetlerinin iyi idrak edilmesi için çok çalışmalıdır.

Bu mertebeye ulaşmakla epey yükselme kaydeden sâlik, burada bir mertebe daha yükselir ve "tenzih" ten "Teşbih" e ulaşır. Daha önce Hakk'ın varlığını isimler düzeyinde bâtında müşâhede etmiş iken, bu defa zahirde sıfat mertebesinde müşahede etmeye başlar.

Her varlıkta Hakk'ın bir sıfatını görüp her şeyi ona göre değerlendirir. "*Her nefis ölümü tadacaktır*" 3/185 hükmü ilahisi buradaki kişinin halini anlatır. Nefis kelimesi ile insanda bariz olarak benliğinin en geniş manadaki vasfı olmakla birlikte, diğer varlıklarda da mertebeleri itibariyle böyledir.. İşte her varlıktaki "bireysel nefis" ölümü tadacaktır.

Ondan sonra *"kendi nefisleri üzerine şâhid oldular"* Âraf 7/172 gerçek ilahi nefislerini teşbih mertebesinde müşahede etmiş olacaklardır. İdrak ve yaşantısı oldukça zor olan bu mertebede sâlik, tüm sıfatlarının Hakk'ın sıfatları olduğunu idrak etmeye ve bu anlayış içinde hayatını sürdürmeye devam eder.

Necdet Ardıç burada önemli bir tespit yaparak şöyle der. Âdem as hakkında buyurulan "Ben ona ruhumdan nefh ettim" (15-29) hükmü kemale ulaşarak İsâ as. hakkında "Biz ona ruhumuzdan nefh ettik" 66/12 şeklini alır. Biz ifadesi ile ondaki sıfatların kendi sıfatları olduklarını açık olarak belirtmiştir.

"**Biz onu ruhul kudüs ile destekledik**" 2/253. kelamı ilahisi ile de bu mertebenin mukaddes bir mertebe olduğunu anlatılmıştır. Bu mertebeye ulaşan kimselerin izafi babaları

kalmaz çünkü "fenâ fillâh" Allah'ta fâni ve yok olmuşlardır. Bunların babaları "Ruhul kudüs'tür.

Necdet Ardıç bu mevzuu izah ederken günümüz isevileri hakkında şu ifadeleri kullanır. İnsanlık seyrinin kemal yolunda fenâ fillah" ve teşbih ifadesi ile belirtilen **"iseviyet"** mertebesini Hristiyanlar, içlerinden çok azı müstesnâ anlayamadılar. Bu yüzden "teslis" anlayışıyla yani baba, oğul, Ruhul Kudüs ifadeleriyle izaha çalıştılar. Hz İsâ'nın gerçek makamını idrak edemediler.

Hakk'ta fani olanın kendine has bir yaşantısı olamayacağından Hz İsâ as. da şeriatı yoktur. Musa şeriatına uymaya çalışan Hristiyan alemi bu yüzden bir kargaşa içindedir.

Ardıç'a göre **Fenâ fillah** mertebesine ulaşan kimsenin karşılaşacağı zorluklarda vardır. Bunun en önemlisi "kayıtsızlığa" düşmesidir. Çünkü Hakk'ta fani olunmuştur. Burada kalmak oldukça zordur.

Kendi sıfatlarının ve âlemdeki bütün sıfatların "Allah'ın sıfatları olduğunu idrak edip böylece bu mertebede yaşamını sürdürmelidir. Kur'ân-ı Kerimde bu hakikati ilk idrak eden kişinin İsâ as olduğu bildirilmiştir.

Yaşamı zor olan bu mertebenin zikri "Ahad" ve Lâ mevsûfe illallah her fırsatta söylenmelidir.

Onbirinci Bölüm

d) Tevhid-i Zât

Tevhid-i zat:: Zatların birliği anlamndadr.

Makamı: Tenzih ve teşbihi Tevhid'dir. Cem yani toplamadır.

Zikri: Ya Sâmed 'tir.

Âlemi: Zat alemi dir (âlemi lâhut)

Peygamberi:: Muhammed Mustafa s.a.v dir.

Lakabı: Habibullah'tır.

Kelimesi: "Lâ ma'bude illallah-Lâ ilâhe illallah" tır.

Seyri: Seyri mea'allah"Allah'la seyr."

Sûresi: İhlâs suresi.

İdraki: Sâlik'in bu mertebenin şuuru ile ileriye doğru gitmeye gayret etmesidir.

Ali imran 17 ayeti.

şehidallahü ennehü lâ ilâhe illâ hû"

Allah kendi kendine şahittir ki ondan başka ilah yoktur.

Hâli: Bu mertebenin hâli ile hallenmektir Kur'an-ı Kerim 20/14 de buna işaret vardır

*"**İnni enallahu lâ ilâhe illâ ene fa'budni"** şüphesiz ben Allah'ım benden başka ilah yoktur artık bana ibadet et"*

Yaşantısı:: Daha evvelki mertebede hakk'ta fâni olup kendini kayıp/gâib eden sâlik, eğer bu mertebeye ulaşırsa tekrar kendine gelir. Fakat bu kendine geliş eski haliyle değil yeni haliyle ve çok latif olacaktır. Onu gören eskisi gibi o haliyle zanneder.

Fakat bu defa o "**Hakk ile bâki/bekâ billah**"olarak hayatına devam etmeye başlar. Bu kişinin ahlâkı "**Tehallaku bi ahlâkıllah**" hikmeti gereği Allah'ın ahlâkıyla ahlaklanmaktır. Acayip bir yaşamdır. Muhafazası zordur.

Bu makamın anahtarı ve yükselticisi Samed ismidir. Marifet mertebesinin başlangıcıdır.

Necdet Ardıç, yukarıdaki bilgilerin aktarımından sonra bu mertebenin genel özelliklerini şöyle açıklıyor.

Sâlik daha evvelce varlığının Allah'ın sıfatlarından meydana geldiğini idrak etmişti. Bu mertebede sıfatların dahi Allâh'ın zâtına dayandığını ve varlıklarını ondan aldığını idrak eder.

Bütün varlık ef'âl,esmâ, sıfat, ve zât alemleri ile birlikte

bir bütün ve bu bütünün özünün Allah olduğunu anlayıp bu mertebede tam bir mutmain / tatmin olanlardan olur.

Necdet bey, şu misâli vererek anlatmaktadır. Hâdiselere kesret, yani çokluk gözüyle bakan kişi, yazıyı kalemin yazdığını zanneder. Vahdet yani birlik gözüyle bakan ârif kişi ise, evvela kalemi, sonra kolu, sonra bedeni, daha sonrada kafayı yani aklı görüp idrak eder ki yazının oluşmasında mutlak hakimiyet akıldadır.

Eğer akıl olmasa idi bütün bu faaliyet hiç olmayacaktı. Âzalarda ve kalemde meydana gelen hareket aklın yani zâtın ürünüdür. Diğerleri vasıta ve zuhur mahallidir.

Sâlik kendi zâtının ve âlemdeki bütün zâtların, aslında Allâh'ın zatından başka bir şey olmadığını idrak eder ve yaşar. Böylece izafi varlığını zâtını kaybetmiş, onun yerine hakkâni varlığını zatını bulmuş, Hakk'a meczup "bekâ billah" Hakk'la bâki olmuştur.

Necdet Ardıç, Bekâ billah hükmüne giren kimseler için, artık bu kimseler ölmezler. Çünkü ölmeden evvel ölüp daha bu dünyada iken hakk'la ve Hakk'ta dirilmişlerdir. İhlas suresini de ancak bu kimseler okur ve yaşarlar.

Ardıç, Burada bir tespit daha yaparak Kur'ân-ı Kerim okurken hangi ayetin hangi mertebeyi anlattığını, hangi alemi anlattığını bilmemiz kişiye çok şey kazandıracaktır. Gerçek Kur'an okumak için ise, bahsedilen tüm bu mertebeleri idrak ettikten sonra mümkün olur. Beşeriyet ve benlik kalıpları içerisinde Kur'ân-ı Kerim okumak ne yazık ki onu sadece ef'âl yani fiil ve madde kalıpları içinde çok sınırlı bir mana ile anlamaktan öteye geçmez.

Kur'ân-ı Kerim Tâhâ suresi 20/14 de "*Şüphesiz ki ben Allahım benden başka ilah yoktur. bana ibadet et*" kelamı ilahisi, bu mertebede şüphesiz olarak bütün varlığın Hakk'ın varlığı olduğunu ve ibadetin sadece ona yapılması gerektiği açık olarak emir ile bildiriliyor.

Necdet Ardıç burada ibadet konusu şöyle ele alıyor. Bu mertebede yapılan ibadetin **ismi "ubûdet'tir**" Bu ibadet

kesret aleminde yaşayan kimsenin ibadetine benzemez. Bunlar devamlı namazda yani **"salâtü dâimun**" içindedirler.

İbadet, kulun fiilidir. **Ubûdet** ise, Allâh'ın fiilidir. Bunları tanımak mümkün olmaz. İbadetleri sadece Allah'a olur. Allah kendine has kulları arasına almış olduklarını kendine ayna eylemiştir.

Ef'âl alemi, esmâ alemi, sıfat alemi ve zat alemi'nin namazlarını her mertebenin hâli gereği yerine getirirler ve ibadette kemal ehlidirler. Burada yaşayanların işleri sadece Hakk iledir. Ondan başka varlık görmez. "**Görmediğim Allah'a ibadet etmem der"** Bunlar için korku ve hüzün yolktur. Bahtiyar kimselerdir.

Bu mertebeye ulaşıp "Zât" âlemi " yaşantısını ilk ortaya getiren kişi Hz Muhammed sav dir. Hz. Muhammed sav tenzih ve teşbihi birleştirip oradan da tevhid eden oradan da vahdet'e eren yani Museviyet ve İseviyet hükümlerini birleştirip onların ayrı ayrı yollar değil bir bütünün sistemi içerisinde, onun mertebeleri olduğunu anlatan ve kendi getirdiği vahdet hükmü ile de insanlığın Allah bilincinde "Marifetullah"a en üst mertebeye ulaşmasını sağlayan nihayet "habibullah" lakabını alan himmeti yüce kişidir.

Bu mertebenin yolu ancak onun ümmetine ve ona iman edip inananlara açılmıştır. Başka bir şekilde bu mertebeye ulaşmanın imkanı yoltur. Âhir zaman ümmeti olan bizler bundan istifade etmesini bilmeliyiz.

On İkinci Bölüm

e) İNSÂN-I KÂMİL

İnsân-ı Kâmil : "Kâmil İnsan anlamındadır.

Makamı: "Ahadiyyet'tir" Cem'ül Cem (toplamların toplamı)

Zikri: Allah'dır c.c

Alemi: Bütün alemlerdir. Her alemde gereği gibi hareket etmektir.

Peygamberi: Hz. Muhammed Mustafa sav'dir.

Lakabı: "Abdühû ve Rasûlühû 'dur.

Kelimesi: Lâ ilâhe İllallah muhammedü'r-rasülullah 'dır.

Seyri: Seyri anillah (Allah'tan seyir Hakk'tan Halka'dır

Sûresi: Fâtiha'dır.

İdraki: Sâlik'in bu mertebenin şuuru ile ileriye doğru gitmeye gayret etmesidir.

Kur'ân-ı Kerimde enbiya suresinde 21/107 de

"**Ve mâ erselnâke illâ rahmeten lil âlemîn"Seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik" ve Enfal suresi 8/17 de**

*"**Ve ma rameyte iz rameyte velakinnallahe rame**"*

Attığın zaman sen atmadın ancak Allah attı "

Hali: Hadiste belirtilen" ***Beni gören ancak Hakk'ı görmüş olur."*** sözü bu hali çok güzel anlatmaktadır.

Sâlik daha evvelce hakk'ta bâki-bekâ billah halinde âlemden habersiz iken, bu mertebede uyandırılıp kendisine bir elbise giydirilip tekrar eski beşeriyet alemine gönderilir.

Necdet Ardıç Bu haldeki kişiyi şöyle belirtir "Dışı şeriat-ı Muhammedi, İçi Hakikat-i Muhammedidir. Halka çok müşfik ve yumuşak davranır. Çevresinde kabiliyetli gördüğü kimselerin ellerinden tutarak, kendi seyrinde geçtiği yollardan onları da geçirerek "mirâc" ettirmeye çalışır. Dışı halk içi hakk iledir.

Ardıç'a göre burası "**Marifet** mertebesinin yaşam sahasıdır. Hakkını vererek yaşamak zordur. İsmi celâl ve kelime-i tevhid sürekli vird edilir.

Yine Ardıç, buradaki kişinin yaşamını anlatırken "**Kemâl ehli**" olduğunu belirterek başkasına ihtiyacı kalmaz sözleri

genelde ilhamdır. İstidadı nispetinde son nefesine kadar kendisini geliştirebilir çünkü bu mertebenin sonunun olmadığını belirtir.

Necdet Ardıç açısından, nefsi emmare'den yani seyrine birinci dersten başlayan ve epey uzun çalışma ve gayretlerden sonra "Hakk'ın" izni ve yol göstericinin himmetiyle bu "İnsân-ı Kâmil" mertebesine gelen bir sâlik çok değerli bir iş yapmıştır. Hatta bu değerin dünya hayatındaki bir kıyasi karşılığı yoktur.

"Çık aradan kalsın yaradan" sözleriyle belirtilmek istenen izafi varlığının ortadan kalkması neticesinde zaten Hakk'ın olan varlığını idrak ederek, bütün varlığında onun olup hareket ettiğini ve onun da kendinden başka bir şey olmadığını anlayıp bu hakkâni kimliğiyle kesret alemine dönen kişi derya'ya ulaşan suyun buhar haline gelip, bulut olup tekrar yağmur haline gelmesine benzer.

Ardıç bu hali bir benzetme ile ifade eder. O yağmur tanesi, sağda solda kalmış yağmur damlaları ile birlikte bir dere oluşturur. Dere nehre, Nehir tekrar denize ulaşır. Bu böylece devam eder. Kim ki bunu idrak ederse alemin sırrını çözmüştür diyerek bu dönüşümü anlatır.

Ardıç, İlâhi vasıflarla zat aleminden beşeriyet alemine dönen ilk yüce insan olarak "İnsân-ı Kâmil" Peygamberimiz Hz Muhammed sav. olduğunu belirterek, onun bu özel mertebe ve makamına ulaşmanın hiç kimse için yolu olmadığını belirtiyor.

Devamla çok önemli bir hususa da açıklık getiriyor. O'ndan yani Peygamberimizden veraset alarak bu mertebeye ulaşan kimseler ise "Kâmil insanlar'dır. İşte bu Kâmil insanları tanımak pek mümkün olmaz. Çünkü bütün vasıflarla birlikte olduklarından belirli bir vasıfları yoktur bunları ancak irfân yoluyla tanımak mümkündür, şeklinde belirterek sırrî nitelikteki bir hususun altını çizmektedir.

O'na göre, kim ki bu kâmil insanları bulup, tanıyıp uyarsa yani ona tabi olursa, işte onlar gayretleri nispetinde o kervanda yol alıp menzile varabilirler.

Necdet Ardıç bu mertebenin özelliğini de şöyle belirtiyor**. "Cem'ül - cem**" yani toplamların toplamıdır. Varlığında *ef'âl alemi, esmâ alemi sıfat alemi ve zât alemi* cem edilmiştir. Bu kimsenin dışı her ne kadar beşer suretinde gözükse de içi tamamen hakk'ın tüm mertebelerini ihata eden bilinmez bir "**sır deryası"** dır Hakk onda her mertebeden zuhur eder. O alemde Hakk'tan başka hiç bir şey müşahede edemez şeklinde tanımlamaktadır.

Ardıç bu hali belirgin kılmak için Bâyezidi Bistâmi'den örnek veriyor *"Kırk sene var ki halk beni kendileriyle ünsiyet eder zannediyor, halbuki ben hakk ile ünsiyetteyim*" bistâminin bu sözü ile buradaki yaşantıyı açıklamaktadır.

Bir başka tespiti ise şu olmaktadır. Bu mertebede yaşayan ehli kimse "Nâsa akılları düzeyinde hitap ediniz" hadisi şerifi hükmünce karşısına gelen kimse hangi akıl düzeyinde ise onun halini ve mertebesini bilip o düzeyden onlara hitap eder. Eğer karşısına gelen de kabiliyet ve muhabbet görürse bir üst mertebeden hitab ederek onu yükseltmeye çalışır.. Eğer kabiliyet görmez ise rengine boyar ve onu orada bırakır.

Ardıç'a göre bu kemâl ehli kişiler, "marifetullah'ı Allah'ı Kur'ân-ı ve Hadis'leri her mertebeden hakkını vererek yaşarlar. Bu kimseler "Câmi" ismiyle toplayıcı olup, bütün insanlığa faydalı ve merhametlidir.

O kişi artık Kur'ân-ı Kerimde ifadesi ve yaşantısını bulan Necm 53/3-4 ayetlerinde belirtilen "**O kendiliğinden konuşmamaktadır. Onun konuşması ancak vahiy iledir**" ayetinin tecelli ve fazileti ile **"Makâm-ı Muhammed'den**" aldığı yansıma ve ilahi lütufla konuşup sohbet etmektedir.

Bu ayeti celilenin ışığında, kâmil insanın vasıflarını ise maddeler halinde şöyle sıralamaktadır.

1.İşte ancak bu sözler gerçek hedefini bulur

2.Ve orada "Nur-u Muhammediye'yi" parıldatmaya başlar.

3. Ancak bu sözler kalplere şifa, gönüllere safa, ruhlara

beka kazandırır.

4. Ham meyveyi oldurur, ölmüşü diriltir
5. Dünya sarhoşunu ayıltır ahiret sarhoşunu bayıltır.
6. Uyuyanı uyandırır, âtılı harekete geçirir.
7. Yolcuyu menziline ulaştırır.
8. Dargınları barıştırır âşıkı mâşukuna kavuşturur.
9. Mahcupların perdesini açar.
10. Ümitsizleri ümitlendirir.
11. Cehli ilme dönüştürür.
12. Pulu altın eder.
13. Kulu sultan, sultanı insan eder.
14. Sözleri pahası bulunmaz değerlerdir.

Şeklinde sıralayarak, bu kimselerin ancak "Allah c.c zikri, Allah muhabbeti ve Allah sohbetiyle huzur bulduklarını ifade etmektedir.

Bu kimseler kelime-i tevhidi her mertebede ve her mertebenin hakkını vererek söyler ve Fatihâ'yı şerif'in yaşantısınıda en iyi idrak edenlerdir. Fâtihâ'nın iki yönü vardır. Biri kulluk makamı abdiyet diğeri makamı uluhiyyet'tir. İki yönünü birlikte idrak edip yaşamak kâmil insan'a mahsustur. Gerçek hamd'ı ancak hakk ehli olan yapar.

Necdet Ardıç bu defa Kâmil İnsan olgusuna bir başka biçimde yaklaşarak şöyle izahta bulunmaktadır. **Elif harfiyle seyr-i sülûk'u anlatmaktadır**.

"ELİF" Kâmil İnsandır. On iki (12) noktadan yani 12 mertebeden meydana gelmektedir. Yedisi (7) nefs mertebeleri, Beş'i (5) hazret mertebeleri dir. Toplam 12 mertebenin ifadesidir. Elif'in bir de bâtıni 13'üncü noktası vardır.

"Biz seni ancak alemlere rahmet olarak gönderdik"

21/107 ayeti hükmünün tecelli ve yansıması peygamber efendimizin gönlünden o kişilere sirayet ettiğinde, o kişiler de halka alemlere rahmet olurlar. Artık Onların gönüllerinde Hakikat-i Muhammedi'nin nuru, zahirlerinde ise şeriat-ı Muhammedi vardır.

Yine "**attığın zaman sen atmadın ancak Allah attı" 8/17** ilahi hükmün ifadesi de bu kimselerin yaşantısını anlatmaktadır.. İzafi varlıkları yok olup yerini hakk varlığı istila etmiş oldukları için onlardan zuhura gelen her şey hakk'ın fiili hükmüne dönüşmüştür.

Necdet Ardıç'a göre, "İnsân-ı Kâmil" dendiğinde geniş anlamda bütün bu âlemlerin aldığı isimdir. Bu âlemlerin diğer bir adı da İnsân-ı Kâmil'dir. Buna "Hakikat-i Muhammedi' de denir. Allah'ın halifesi dir. Bütün bu âlemler Allah'ın halifesi hükmündedir. İşte bu âlemlerde faaliyet gösteren tüm tecelliler İnsân-ı Kâmil hükmüyle oluşmaktadır.. Diğeri ise bireysel insanın kemale eren hali, kâmil olan insandır.

Necdet Ardıç, açısından, seyr-i sülûkunu yapıp bahsedilen tüm mertebeleri aşan "tekmil tarik" bu eğitim sürecinden geçen, kendi bünyelerinde "mirâc" larını tamamlayan kimselerin halleri ve yaşantıları da buradaki hal ve yaşantılara benzerlik gösterir.

İslam dininin içerisinde yer alan bir sürü grup cemaat ve ehl-i târik'in mevcudiyetine dikkat çekerek, bunların bir kısmı şeriat, bir kısmı tarikat, bir kısmı hakikat ve çok az kısmı da marifet ehlidir. Hepsi kendi mertebeleri gereği hakk'tır. Ancak en kemalli yaşantı "irfân ehli" olanlardadır.

Kâmil İnsan makamına ulaşan kimsede ise bu mertebenin özelliği gereği "Tahallaku bi ahlâki rasûlullah" "Peygamberin ahlakıyle ahlaklanın" hadisinde beyan edilen Rasulullahın ahlakına bezenerek aynı zamanda beşeri hayatın gereklerini de yaparak Hakkâni bir yaşam sürdürülür..

Seyr-i süluk sıralamasında "İnsân-ı kâmil "mertebeler sırasında 12 dedir. Bu mertebeye hakkıyla ulaşan kişiye kendisini manen eğiterek sülûk ettiren Ârif-i Billâh

tarafından beşer elbisesi giydirilerek tekrar ef'âl yani beşer alemine hakk'âni vasıflarıyla gönderilir. O da çevresine müşfik ve merhametli davranarak yaşamını sürdürür.

Ardıç şu hadisten yola çıkarak *"Hz Aişe validemize Peygamberimizin ahlakı soruldu" O da Siz Kur'ân okumazmısınız? dedi"* Kur'ân zât olduğuna göre, ve zât bütün mertebeleri kuşattığına göre demek ki aynı zamanda da ef'âl esmâ sıfat, zat ve insân-ı kâmil mertebelerinin gereği ne ise onu ortaya çıkarması Hz Rasulullahın geniş manadaki ahlâkı idi açıklamasını yapıyor.

Necdet Ardıç İnsân-ı Kâmil bahsinin sonunda bir hususa dikkat çekiyor". **O da ehli sünnet vel cemaat**" anlayışının ne olduğudur. Henüz seyr-i süluk yapmamış kimseler ehli sünnet ve'l -cemaat anlayışını sadece şekil ve sûret halinde zâhirlerinde yaşarlar iken, seyrini tamamlamış olan ve bu vasıflara bürünmüş olan bir sâlik ehli sünnet ve'l-cemaat yolunu bu defa bâtını ile birlikte yaşarlar ki işte gerçek **islâmiyet ve "Marifetullah**" budur.

Ehl-i Sünnet yolunu sadece "şekiller ve merasimler" babında uygulamak yeterli olmamaktadır. İşte İslamı yeteri kadar tanımamak ve tanıtamamak da buradan kaynaklanıyor. Bu ise tutuculuk ve bilinçsizlik olarak önümüzde engel teşkil ediyor.

"**Ehli sünnet ve'l-cemaat yolunu"** irfâniyetle destekleyip, bâtıni olarak yaşamımıza geçirdiğimiz gün İslâm topluluğu olarak hedefimize vardığımız gün olacaktır.

Necdet ARDIÇ'a göre Seyr-ü Süluk'un Amacı.

Necdet Ardıç' göre bahsedilen 12 mertebeyi bitirmekle "salik'in" tamamen işi bitmez. Çünkü bu seyrin aslında "İlmel yakîn, aynel yakîn, hakk'al yakîn" olmak üzere üç aşaması daha vardır.

Birinci seyir, ef'âl madde aleminde, ikinci seyir esmâ nur aleminde, üçüncü seyir ise, sıfat ruh aleminde olur. Genelde yapılan seyri süluklar ef'âl alemindeki seyri süluklardır.

Necdet Ardıç irfân mektebinde yakin aşamalarının haricinde 4 tecelli mertebesi de vardır. Bunlar da tecellî-i zat, tecellî-i sıfat, tecellî-i esmâ, tecellî-i ef'al'dir. Böylece gerçek ders sayısı da 12+12+12+4=40 kırk olmuş olur.

Birinci seyir ile sâlik genel manada bu hallerin ilmini almış olur. Bu ise birey olarak kendisine yeterli olur. Ancak daha ilerisini isterse, idrak, irfaniyet sabırla yoluna devam etmesi ve her yöndeki tecrübelerini artırması gerekmektedir. Ancak o zaman gerçek kemale ulaşma yolu açılmış olur.

Burada ayrıca bir tespiti de dile getiren Ardıç, ilk seyrini bitirenlerde az da olsa ufak tefek eksik hallerin zuhura gelmesi sadece ilmini almayla ilgilidir. Kişilerin bu özel hallerine bakarak irfâniyet yolunu kötülemek yanlış olur demektedir.

Misallendirmek gerekirse Necdet Ardıç sisteminde, İlk seyir orta, ikinci seyir lise, üçüncü seyir üniversite tecelliler ise ihtisaslaşma'dır denilebilir.

Necdet Ardıç seyir sisteminin amaçları arasında, kişiye irfâniyet kazandırmanın yanında, mertebeler itibarıyla sâlik'i günahlardan arındırmak, cehâletten kurtararak ilim sahibi kılmak nefsini tezkiye ederek, felâha kavuşturmak, bireysel benliğinden egosundan kurtararak gerçek ilahi kimliğine kavuşturmak, kendini tanıtıp mirâc'la buluşturmak güzel ahlak sahibi olmasını sağlayarak başta ailesine çevresine ve diğer insanlara hayırlı faydalı hale getirmek, İç huzuruna kavuşmuş manen sağlıklı olan, âdemi mana'yı o kişinin beden mülküne inmesini sağlayarak onu şuurlu kendini ve nefsini bilen Halife vasfına büründürmek onun seyr-i süluk sisteminin başlıca hedefleri arasındadır.

Necdet ARDIÇ'a göre İnsanlık aleminin

seyir çeşitleri

Bu seyir çeşitlerini (6) altı başlık altında toplayarak ele aldığını görüyoruz

1. Umumi seyr: Bu seyir bütün insanlık aleminin devamı müddetince toplu olarak Hakk'a doğru yaptıkları bir seyirdir.

Hz Âdem'den başlayarak her bir peygamber ile yoluna devam eden insanlık alemi, nihayet Hz Rasulullahın gelmesi ile mirâc hadisesi zuhuru ile kemale ermiş hakk'a giden yolda seyr tamamlanmıştır.

Kıyamete kadar devam edecek bu seyr, Hz Âdem'den başlayarak kıyamet gününe kadar gelip geçmiş olacak olan bütün insanların kendi mertebelerinde yaptıkları toplu ve umumi seyirdir.

2. Bireysel seyr: Tez Konumuza konu olan ve İrfân mektebi kitabında geniş olarak izahatı yapılan seyr'dir. Her bir sâlik'in kendi yaşantısı içinde bir Ârif-i Billâh nezaretinde 15-20 sene gibi sürede gayret kabiliyet ve çalışmasına göre yapabileceği seyr'dir. Bundan sonra kendini geliştirmek isteyen sâlik, ömür boyu kendini geliştirmesi gerekiyor. Çünkü efendimiz sav. "Beşikten mezara kadar öğreniniz" buyruğu doğrultusunda hak ilminin peşinde koşmaktır.

Kişi olarak bu ilme sahib olmak büyük bir mutluluk ve saadettir. İşte bu ilim ve seyr birey olarak kişileri ilgilendirir.

3. Senelik seyr: Bu seyr de her sene oluşan 12 aylık zaman sürecindeki yaşanan seyr'dir. Dinimizde bir sene faaliyet sahası itibarıyle üç'e bölünmüştür. Bunlar yedi (7) aylar, üç (3)aylar, iki (2) aylardır.

Yedi (7) aylar 7 nefs mertebesi geri kalan 5 aylar ise 5 hazret mertebeleridir. Kurb'an bayramının son günü olan zilhiccenin on üçünde (13) de sona erer. Hicri sene başı olan 1 Muharrem ile yeniden başlar.

4. Günlük seyr: Her gün oluşan gece ve gündüz olarak yaşanan 24 saat'lik seyirdir. Bu seyr'in hakikati gecenin "fenâfillah" gündüzün ise "bekâ billah" olduğunun hakikatini bilerek yaşamaktır. Burada fenâfillah ile gece, bekâ billah ile gündüz ifade edilmiştir

5. Nefes seyr'i: Her nefes alış verişte yapılan seyr'dir. Alınan her nefes kişiye yeni bir hayat getirmekte verilen her

bir nefes ise hayat gitmekte yani dirilmek ve ölmek üzere olan bir seyr'dir. Farkında bile olunmadan alıp verilen nefesler ile kişi hayatını sürdürmekte bunun farkında olmadığı zaman ise büyük bir gaflette yaşamaktadır.

6. Anlık seyr: Necdet Ardıç anlık seyri izah ederken, bu alemde her an oluşan "kevn ve fesâd" yani oluş ve bozuluş halini idrak etmek lazım der. Çok seri şekilde devam eden bu hadise de bütün alem bir an içerisinde kevn yani yeniden oluşmakta, yine bir an içerisinde fesâd yani yeniden bozulmaktadır. Çok seri olan bu hadisede her an yeni bir ölüm ve yeniden doğuş yaşanmaktadır.

Ancak bu fesâd ve kevn çok seri oluşup tespit edilemediği için, âlemi ve kendimizi devamlılık üzere olan bir hayatın içinde zannediyoruz.

Necdet Ardıç'a göre insanlık alemi bilsin ya da bilmesin Hakk'a giden bu seyirleri yapmaktadır. Neticede madem ki bu seyirler var ve yapılıyor, o halde bunları bilinçli olarak yapmak gerekir. İnsana düşen sadece gözünü ve gönlünü hakk'a döndürmesidir..

Necdet Ardıç'a göre kelime-i tevhid'in

doğuşu ve seyri

Necdet Ardıç, Kelime-i tevhid adlı eserinde ilahi hakikatleri bünyesinde taşıyan ve İslâmın şiârı ve baş şartı hükmünde olan "Lâ ilâhe illâ Allah" kelime-i tevhid hakkında çok iyi düşünülüp araştırmalar yapılması, bu kelimenin özünde bulunan manalar derinliğini ve yüceliğini idrak edip anlamak gerekliliği üzerinde durmaktadır.

Kelime-i Tevhidi daha iyi anlayabilmemiz için onun zuhur kaynağı olan mertebeleri bilmemiz gerekmektedir.

Kelime-i Tevhid, hem sondan başa doğru "Lâ ilâhe illâ Allah" şeklinde okunması "urûc" yani seyirde yükseliş olarak ele alınırken, "sondan başa doğru okunuşu ise "Allah illâ ilâhe lâ" şeklinde nüzül olarak okunmaktadır. Böylece seyr-i

süluk'ta uruc ve nüzül yönüyle tüm mertebeler kelime-i tevhid'de idrak edilip yaşanmaktadır.

Yukarıdan aşağıya "nüzül" olarak bâtın ilmi olarak gelen tevhid mertebelerinin gerçek haliyle bu defa aşağıdan yukarıya "urûc" olarak tahakkuk olarak zuhurlarıyle yaşanması gerekiyordu. Böylece yukarıdan aşağıya son fakat aşağıdan yukarıya ilk olarak bâtının (gizlinin) zâhire (açığa) çıkması "Âdem""Âdem-i mânâ" ile başlamıştır.

O güne kadar zahir tecellisi tamamlanmış, alemler ortaya gelmiş, onda ve ondan sonraları Hz Rasulullah'a kadar devam eden bir seyir içerisinde de bâtın tecellisi "Mirâc" hakikati ile ilmi ve ayni olmak üzere iki yönden tamamlanmıştır.

Necdet Ardıç'ın Kelime-i Tevhid Tanımları

Kelime-i Tevhid, Yüce zâtın kendi kendini kendinde kendine izahıdır.

Kelime-i Tevhid, Ahadiyyetin kendini toplu olarak bütün mertebeleri ile izahıdır.

Kelime-i Tevhid, Ahadiyyet ve abdiyyet mertebelerinin izahıdır.

Kelime-i Tevhid, Zat sıfat, esma ve ef'al mertebelerinin izahıdır.

Kelime-i Tevhid, Şeriat, tarikat hakikat marifet mertebelerinin izahıdır.

Necdet Ardıç, Kelime-i Tevhidin doğuşunu ve seyrini merâtibi ilahi silsilesi içinde ele alarak şu şekilde özetlemektedir.

Zatı Akdes (mukaddes zat) henüz daha mükevvenat yok iken "Â'mâ'iyyetinden-Ahadiyyetine" tenezzül ettiğinde 2 vasfı zuhur etti.

Biri, hüvviyet-i ki, alemlerin ana kaynağıdır.

İkincisi, inniyyet-i ki, Kur'an ve insanın ana kaynağıdır.

Daha henüz bu mertebede hiçbir varlık oluşmadığından "Kelime-i tevhid" dediğimiz ilahi kelam yok idi.

Ahadiyyet, "Vahidiyyet ve Uluhiyyet'e tenezzül edince kelime-i tevhidin "ALLAH" bölümü şekillendi

Ulûhiyyet, Rahmâniyyet'e tenezzül edince "İLLÂ" bölümü şekillendi

Rahmâniyyet, Rububiyyet'e tenezzül edince "İLÂHE" bölümü şekillendi

Rububiyyet, Melikiyyet'e tenezzül edince "LÂ" bölümü şekillendi

Böylece bütün alemler düzeyinde tenezzül yani zuhura çıkma hadisesi tamamlanmış oldu. Kelime-i Tevhid, yukarıdan aşağıya ya da baştan sona doğru "ALLAH İLLÂ İLÂHE LÂ" şeklinde tenezzül gereği mertebe-i Ahadiyyet tarafından düzenlenmiş oldu.

Burada bir ayrıntıya vurgu yapan Ardıç, eğer mertebe-i Uluhiyyet düzenlemiş olsa idi "Ben olan ALLAH" derdi demektedir.

Ardıç devamla kelime-i tevhidin iki teleaffuz yönteminden bahsederek biri kulun ağzından sondan başa "lâ ilâhe illâ Allah" şeklinde diğeri de, Mertebe-i Ahadiyyet'ten baştan sona doğru "Allah illâ ilâhe lâ" şekliyledir.

Her iki okunuş da "Uluhiyyet mertebesi" bir başka mertebe tarafından kelama dökülmektedir.

Aşağıdan yukarıya kulluk/abdiyyet mertebesinden; Yukarıdan aşağıya ise, "Mertebe-i Ahadiyyet'ten ilan edilmektedir. Böylece Ahadiyyet bâtın Uluhiyyet zahir olmaktadır.

Bizler ise, Kelime-i tevhidi sondan başa doğru okuduğumuzda farkında olmadan baştan sona doğru okuduğumuzu zannediyoruz.

Kelime-i tevhid "LÂ İLÂHE İLLÂ ALLAH"

LÂ" bölümü ef'al alemini

İLÂHE” bölümü esma alemini

İLLÂ” bölümü sıfat alemini

ALLAH” bölümü zat alemini ifade etmektedir.

Ardıç açısından kelime-i tevhid, Hz Âdem’den as. beri gelen bütün hakikatleri ve gelecekte zuhur edecek tecelli kelimelerini de kendi bünyesinde cem eden ilahi lafız ve birlik kelimesidir. O halde kelime-i tevhidi herhangi bir dilde tercüme ederek asli hükmünde kullanmak imkansızdır. Her millet kendi lisanında tercüme ederek kullanabilir. Fakat asla aslının yerini tutamaz ve mutlak olarak, kabul edilemez.

Kelime-i Tevhid’in açığa çıkıp anlaşılabilmesi için “Kelime-i Risalete” ihtiyaç vardır. Yani “Muhammed Rasül Allah” kelime-i tevhidin açıklayıcısı ve zuhur mahallidir.. Böylece Kelime-i tevhidin zuhur mahalli mekke ve kâbe olur iken, kelime-i risaletin ortaya çıkışı da medine olmaktadır.

Necdet Ardıç, kelime-i tevhid ve kelime-i risaletin ve aynı zamanda da insan ve kur’anın kardeş olduklarını belirtir. Ardıç’a göre, Allah lafız ve manasından, rasül lafız ve manasına akan nur-i ilahi, Muhammed isminin lafız ve manasına da sirayet edip hayat verince seyir ve nüzül tamamlanmıştır.

Bu seyir zatından ef’aline kendini bildirecek nüzül sistemidir ve “Allah rasül Muhammed” şeklinde oluşmuştur. Uruc yükseliş sisteminde ise,”Muhammed rasül Allah” şeklinde olup kelime-i tevhidin risalet kısmını oluşturmuştur.

Ardıç’a göre İnsan ve Kur’an nasıl ikiz kardeş olarak zuhura çıkmışlarsa, kelime-i tevhid ve risalet de böylece zahir alemde faaliyete başlamıştır.

“Lâ ilâhe illallah” kelime-i tevhidn zirvesidr. Her peygamber ve getirdikleri tevhid mertebeleri de birbirlerinden farklıdır. Onun irfan mektebi anlayışında Kellime-i tevhidin başlangıcını ibrahimiyet mertebesinde zikredilen “Lâ fâile illallah”tır. Bir sonraki museviyet mertebesinde ”Lâ mevcude illallah”dır. Üçüncü aşamada ise, ”Lâ mevsufe illallah” olarak iseviyet tevhidi iken son safhada

ise, kelime-i tevhidin “Allah” kısmının oluşturucusu ve taşıyıcısı hakikat-i Muhammedi’nin en kemalli zuhur yeri olan “Hz Muhammed sav” min insanlığa getirdiği “Lâ ilâhe illallah” tır ki burası da Muhammediyet mertebesi tevhidi dir.

4. SONUÇ

Seyr-i süluk; tasavvuf kültürümüzün ve yaşantısının içerisinde insanları kemâle erdirmek için belli bir sistem kurallar ve disiplin içerisinde uygulanan manevi bir eğitim ve öğretim programıdır.

Adına seyr-i süluk dediğimiz manevi yolculuk insanın Allah c.c tarafından verilen gizli kabiliyetlerini ortaya çıkarmasına yardım eden sistemin adıdır. Bu süreç sonunda İnsan Hakk'ın halifesi olabilecek kemale gelir. Bu ise Kâmil bir Mürşidin yardımı ve eğitimi ile olur.

Süluk esnasında Kâmil Mürşid, insan'a ayna tutar. O'na kendisini tanıtır. Tasavvufta sıkça kullanılan "kendini bilen rabbini bilir" sözü bu manaya işaret eder.

Toplum nezdinde "**Terzi Baba**" ismiyle tanınıp bilenen "Necdet Ardıç" İrfân yolu bu ihtiyaca cevap verebilen silsilesi ve kökleri sağlam olan, taassub anlayışından uzak bir ilim irfan ve muhabbet yuvasıdır.

Necdet Ardıç'ın Seyr-i Sülûk sistemi ve yöntemi çok anlaşılabilir, kolay tatbik edilebilir olmasının yanında Kur'an ve sünnet çizgisinden hiç sapmayarak ehli sünnet vel cemaat anlayışını da sürdürdüğünü gözlemliyoruz.

İlimle beslenen, muhabbet ve aşk'la yoğurulan, sırat-ı müstakım ve sıratullah (mirac yolu) ile süslenen, şeriat çizgisine de bağlı bir ilâhi hayat mektebi olduğunu gördük.

Necdet Ardıç "İrfan Yolu" çizgisini diğer benzerleriyle kıyas ettiğimizde ise bazı farklı özelliklerini de tespit ettik.

Eğitici ile eğitilenin mürşid ile sâlik’in aynı hedefte ve

gayede buluştuğu, bir sistem içerisinde kalınarak, sürekli manevi ve ilmi anlamda bir ilerleme ve gelişmenin yaşandığı bir gönül mektebidir.

İslam tasavvuf tarihini ve seyrini incelediğimizde; bu faaliyet içinde yer alan bir çok tarikat, cemaat ve grupların mevcudiyetini görürüz. Bunların hepsi kendi mertebeleri gereği İslamın içindeki yerlerini almışlardır.

Ancak yüce dinimiz İslamiyetin gerçek hedefi, kişiye mirac yolunu açıp tevhid ve vahdet idrakine eriştirmektir

Bunun da ancak daha önce bu seyri tamamlamış kâmil bir veli ve ârifin nezaretinde bu yola hizmet etmekle olabildiğini söyleyebiliriz.

Halk nezdinde "**Terzi Baba**" ismiyle tanınmış olan "Necdet Ardıç" hayatının 67 yıllık kısmını bu Hak ve hakikat yolunda hizmetle geçirmiş, iki yüz civarın da kitapları olmuş, ayrıca (110) civarında "mektuplar ve zuhuratlar" isminde dosya kitapları vardır. Çok sayıda öğrencisini bu yolla eğitip yetiştirmiş, ehli sünnet ve-l cemaat ilkesine bağlı olan, Tevhid, irfâniyet, güzel Ahlâk ve muhabbet ilkeleriyle bezenmiş Allah ve Peygamber âşığı bir zat'dır..

NOT= Kitaplarının isim sıra no'ları ve dosya kitapları ile birlikte aşağıda verilmiştir. Ayrıca kitap yazılımları halen devam etmektedir.

----

5. KAYNAKLAR

Necdet Ardıç İrfan Mektebi

Necdet Ardıç Kelime-i Tevhid

Necdet Ardıç Vahiy ve Cebrail

6. Terzi Baba kitapları.

Terzi Baba Baskısı olan kitaplar.

1. Necdet Divanı:
2. Hacc Divanı:
3. İrfan Mektebi, Hakk Yolu'nun Seyr defteri:
4. Lübb'ül Lübb Özün Özü, (Osmanlıca'dan çeviri):
5. Salât- Namaz ve Ezan-ı muhammedi'de Bazı hakikatler:"İngilizce, İspanyolca"
6. İslâm'da Mübarek Geceler, bayramlar ve Hakikatleri: (Fransızca)
7. İslâm, İmân, İhsân, İkân, (Cibril Hadîs'i):
8. Tuhfetu'l Uşşâkiyye, (Osmanlıca'dan çeviri):
9. Sûre-i Rahmân ve Rahmâniyyet:
10. Kelime-i Tevhid, değişik yönleriyle:
11. Vâhy ve Cebrâil:
12. Terzi Baba (1) ve Necm Sûresi:
13. (13) On üç ve Hakikat-i İlâhiyye:
14. İrfan mektebi, "Hakk yolu"nun seyr defteri ve şerhi
15. 6 Pey- (1) Hz. Âdem Safiyyullah (a.s.)
16. Divân (3)
19. Sûre-i Feth ve fethin hakikat-i.
21. 6 Pey-(2) Hz. Nûh Neciyyullah: (a.s.)
22. Sûre-i Yûsuf ve dervişlik:
24. 6 Pey-(3) Hz. İbrâhîm Halîlûllah: (a.s.)
35. Fâtiha Sûresi:
39. Terzi Baba: (2)
41. İnci tezgâhı:
49. 36-Yâ'sîn, Sûresi:
59. 6 Pey-(4) Hz. Mûsâ Kelîlmullah: (a.s.)
60. 6 Pey-(5) Hz. Îsâ Rûhullah: (a.s.)
61. 6 Pey-(6) Hz. Muhammed: (s.a.v.)
67. 067-Mülk Sûresi:
68. 1-namaz sureleri
69. 2-namaz sureleri

88- Nusret Tura-Divanı. Erler demine.

91-Terzi Baba (7) Biismi has "Selâm" (13)

95- Terzi Baba-(8) (19/53)
96- 41-Fussilet Sûresi.
103-terzi Baba yüksek lisans tezi.
118- 52-Tûr suresi. Ve M. Nusret tura.
129-Terzi Baba divanı. “Tüm şiirlerim.”

(H) Yayınları tarafından basılan kitaplarımız:
----
6. İslâm’da Mübarek Geceler, bayramlar ve hakikatleri:
14. İrfan mektebi, “Hakk yolu”nun seyr defteri.
15. 6 Pey- (1) Hz. Âdem-safiyeti. Safiyyullah. (a.s.)
88- Nusret Tura-Divanı. Erler demine.

Terzi Baba kitapları sıra listesi

KAYNAKÇA

1. KÛR’ÂN VE HADÎS :
2. VEHB : Hakk’ın hibe yoluyla verdiği ilim.
3. KESB : Çalışılarak kazanılan ilim.
4. NAKİL : Muhtelif eserlerden, Mesnevi’i şerif, İnsân-ı Kâmil, Fusûsu’l Hikem ve sohbetlemizden müşahede ile toplanan ilim.

(Gönülden Esintiler)

1. Necdet Divanı:
2. Hacc Divanı:
3. İrfan Mektebi, Hakk Yolu’nun Seyr defteri:
4. Lübb’ül Lübb Özün Özü, (Osmanlıca’dan çeviri):
5. Salât- Namaz ve Ezan-ı muhammedi’de Bazı hakikatler:“İngilizce, İspanyolca”
6. İslâm’da Mübarek Geceler, bayramlar ve Hakikatleri: (Fransızca)
7. İslâm, İmân, İhsân, İkân, (Cibril Hadîs’i):

8. Tuhfetu'l Uşşâkiyye, (Osmanlıca'dan çeviri):
9. Sûre-i Rahmân ve Rahmâniyyet:
10. Kelime-i Tevhid, değişik yönleriyle:
11. Vâhy ve Cebrâil:
12. Terzi Baba (1) ve Necm Sûresi:
13. (13) On üç ve Hakikat-i İlâhiyye:
14. İrfan mektebi, "Hakk yolu"nun seyr defteri ve şerhi
15. 6 Pey- (1) Hz. Âdem Safiyyullah (a.s.)
16. Divân (3)
17. Kevkeb. Kayan yıldızlar.
18. Peygamberimizi rû'ya-da görmek.
19. Sûre-i Feth ve fethin hakikat-i.
20. Terzi Baba Umre (2009)
21. 6 Pey-(2) Hz. Nûh Neciyyullah: (a.s.)
22. Sûre-i Yûsuf ve dervişlik:
23. Değmez dosyası:
24. 6 Pey-(3) Hz. İbrâhîm Halîlûllah: (a.s.)
25. -1-Köle ve incir dosyası:
26. Bir zuhûrât'ın düşündürdükleri:
27. -2-Genç ve elmas dosyası:
28. Kûr'ân'da Tesbîh ve Zikr:
29. Karınca, Neml Sûresi:
30. Meryem Sûresi:
31. Kehf Sûresi:
32. 3-Terzi Baba İstişare dosyası:
33. Terzi Baba Umre dosyası: (2010)
34. -3-Bakara dosyası:
35. Fâtiha Sûresi:
36. Bakara Sûresi:
37. Necm Sûresi:
38. İsrâ Sûresi:
39. Terzi Baba: (2)
40. Âl-i İmrân Sûresi:
41. İnci tezgâhı:
42. 4-Nisâ Sûresi:
43. 5-Mâide Sûresi:
44. 7-A'raf Sûresi:
45. 14-İbrâhîm Sûresi:

46. İngilizce, Salât-Namaz:
47. İspanyolca, Salât-Namaz:
48. Fransızca İrfan mektebi:
49. 36-Yâ’sîn, Sûresi:
50. 76-İnsân, Sûresi:
51. 81-Tekvir, Sûresi:
52. 89-Fecr, Sûresi:
53. Hazmi Tura:
54. 95-Beled-Tîn, Sûresi:
55. 28- Kasas, Sûresi:
56. İrfan-Mek-Şer-Fransızca-Baba:
57. 20-TÂ HÂ Sûresi:
58. Mirat-ül-İrfan-ve-şerhi:
59. 6 Pey-(4) Hz. Mûsâ Kelîlmullah: (a.s.)
60. 6 Pey-(5) Hz. Îsâ Rûhullah: (a.s.)
61. 6 Pey-(6) Hz. Muhammed: (s.a.v.)
62. -4-Bir ressam hikâyesi:
63. İnci mercan tezgâhı
64. Ölüm hakkında:
65. Reşehatt’an bölümler:
66. Risâle-i Gavsiyye:
67. 067-Mülk Sûresi:
68. 1-Namaz Sûrereleri:
69. 2-Namaz Sûrereleri:
70. Yahova Şahitleri:
71. Mü-Geceler-Fran-les-nuits:
72. Îman bahsi:
73. Celâl cemâl Celâl:
74. 2012 Umre dosyası:
75. Gülşen-i Râz şerhi:
76. -5-Doğdular, yaşadılar hikâyesi:
77. Aşk ve muhabbet yolu:
78. A’yân-ı sâbite. Kazâ ve kader:
79- Terzi Baba-(4) İstişare dosyası.
80- Terzi Baba-(5) İstişare dosyası.
81- Hayal vâdîsi’nin çıkmaz sokakları:
82- Mektuplarda yolculuk-M.Nusret-Tura.
83- 2013 Umre dosyası.
84- Nusret Tura-Vecizeler ve ata sözleri.

85- Nusret Tura-Tasavvufta aşk ve gönül.
86- Terzi Baba-(6) İstişare dosyası.
87- Terzi Baba-İlâhiler derleme.
88- Nusret Tura-Divanı. Erler demine.
89- 6-Her şey merkezinde hikâyesi.
90- İnsân-ı Kâmil A.K.C. Cild (1-kitap-1) şerhi.
91- Terzi Baba (7) Biismi has "Selâm" (13)
92- İnsân-ı Kâmil A.K.C. Cild (2) şerhi.
93- 7. İngilizce. İslâm, İmân, İhsân, İkân, (Cibril Hadîs'i):
94- Mescid-i Dırarr-Kubbet-ul Kara.
95- Terzi Baba-(8) (19/53)
96- 41-Fussilet Sûresi.
97- 2015 Umre dosyası.
98- Solan bahçenin kuruyan gülleri.
99- Terzi Baba-(9) İstişare dosyası.
100-14-İrfan mektebi ve şerhi-İspanyolca.
101- Bosna Hersek dosyası.
102-The SCHOOL OF WISDOM (irfan mektebi)
103-Terzi Baba yüksek lisans tezi.
104-Hacc Umre ve hakikatleri.
105-Cemo ve Farko.
106-(2016) Umre dosyası.
107-Vahy ve Cebrâîl- (Fransızca)
108-Ru'ya-Mana-alemi- Tezi Baba ile ilgili zuhuratlar.
109-terzi Baba tasavvufi izahlar.
110-19-53-Şeker risalesi.
111-Lübb-ül lübb-Özün özü ve şerhi.
112-Bir kardeşin soruları ve cevapları
113- İnsân-ı Kâmil A.K.C. Cild (1-kitap-2) şerhi.
114- İnsân-ı Kâmil A.K.C. Cild (1-kitap-3) şerhi.
115- İnsân-ı Kâmil A.K.C. Cild (1-kitap-4) şerhi.
116- 2017-Kudüs seyahati dosyası.
117- İnsân-ı Kâmil A.K.C. Cild (1-kitap-5) şerhi.
118- 52-Tûr suresi. Ve M. Nusret tura.
119-Fu-Hi-01-Adem Fassı.
120-Fu-Hi-02-Şit Fassı.
121-Fu-Hi-03-Nuh-fassı.
122-Fu-Hi-04-İdris-05-İbrahim-fassı
123-Gülşen-i Raz-2-Terzi Baba şerhinin tamamı.

163-1-7-Esmâ'ül Hüsnâ-M.Nusret Tura.
164-2-8-Esmâ'ül Hüsnâ-M.Nusret Tura.
165-9- Ku-Ker-Yol-Kıyamet Sûresi.
166- İnsan-ı Kamil-A-K-C-Cilt-1-Kitap-6-şerhi-
167- İnsan-ı Kamil-A-K-C-Cilt-1-Kitap-7-şerhi-
168- 31- Sohbet arası sohbetlerden seçmeler.
169- İbretlik bir hikâye daha-Usta dan çırağına tavsiyeler-
170-4- Ru'ya-Mana-Alemi-Terzi Babanın görüldüğü zuhuratlar.
171-5- Ru'ya-Mana-Alemi-Yoruma açık eğitim zuhuratları.
172-6- Ru'ya-Mana-Alemi-Tuzak-mekr-Hileli zuhuratlar.
173- 2020 Umre dosyası.
174- 83-Kur'an-ı kerimde yolculuk Mutaffifin suresi.
175- Mübarek geceler ve bayramlar. İspanyolca çevirisi.
176- Korona virüs'ün düşündürdükleri.
177- Terzi Baba, "14-İrfan mektebi" tezi.
178-84-12-Ku-Ker-Yol-İnşikak suresi-
179-13-Terzi-Elif-Terazi-Teradi-İrfan mektebi..
180- A- Füsus'ül-Hikem- Mukaddime.
181- B- Füsus'ül-Hikem- Ayniyet ve Gayriyyet.
182-Fü-Hi-06-İSHAK FASSI-
183- Fü-Hi-07-İsmail-08-Yakup- fassı-
184-Fü-Hi-09-Yusuf Fassı-
185-Fü-Hi-10-Hud Fassı-
186-Fü-Hi-11-Salih-12-Şuayb Fassı-
187-Fü-Hi-13-Lut-14-Üzeyir Fassı-
188-Fü-Hi-15-İsa Fassı-

Altı peygamber serisi:
1-15. 6 Pey-(1) Hz. Âdem Safiyyullah (a.s.)
2-21. 6 Pey-(2) Hz. Nûh Neciyyullah: (a.s.)
3-24. 6 Pey-(3) Hz. İbrâhîm Halîlûllah: (a.s.)
4-59. 6 Pey-(4) Hz. Mûsâ Kelîlmullah: (a.s.)
5-60. 6 Pey-(5) Hz. Îsâ Rûhullah: (a.s.)
6-61. 6 Pey-(6) Hz. Muhammed: (s.a.v.)

Terzi Baba kitapları serisi:

1-12- Terzi Baba-(1)

2-39- Terzi Baba-(2)
3-32- Terzi Baba-(3) İstişare dosyası.
4-79- Terzi Baba-(4) İstişare dosyası.
5-80- Terzi Baba-(5) İstişare dosyası.
6-86- Terzi Baba-(6) İstişare dosyası.
7-91- Terzi Baba (7) Biismi has "Selâm" (13)
8-95-Terzi Baba-(8) (19/53)
9-99- Terzi Baba-(9) İstişare dosyası.
10-103-Terzi baba yüksek lisans tezi.
11-108-Tezi Baba ile ilgili zuhuratlar.
12-109-terzi Baba tasavvufi izahlar.
13-110-19-53-Şeker risalesi.
14-126-1-Ben'deki Terzi Babam. Murat Cağaloğlu.
15-127-2-Ben'deki Terzi Babam. Murat Cağaloğlu.
16-87- Terzi Baba-İlâhiler derleme.
17-126-14-1-Ben'deki Terzi Babam. Murat Cağaloğlu.
18-127-15-2-Ben'deki Terzi Babam. Murat Cağaloğlu.
19-129-Terzi Baba divanı. "Tüm şiirlerim."
20-131-Kur'ân-ı-Kerîmde yolculuk-53-Ayetleri ve Terzi Baba-
21-165-9- Ku-Ker-Yol-Kıyamet Sûresi.

Bir hikâye birçok yorum serisi.

1-25 -Köle ve incir dosyası:
2-27 -Genç ve elmas dosyası:
3-34 -Bakara dosyası:
4-61-Bir ressam hikâyesi:
5-76-Doğdular, yaşadılar hikâyesi:
6-89-Her şey merkezinde hikâyesi.

Dîvanlar serisi:

1-1-Necdet Divanı:
2-2-Hacc Divanı:
3-16-Divân (3)
4-87-Terzi Baba-İlâhiler derleme.
5-88-Nusret Tura-Divanı.
6-129-Terzi Baba divanı, tüm şiirlerim.

İbretlik dosyalar serisi.

1-17-kevkeb-kayan yıldızlar.
2-23-İbretlik değmez dosyası.
3-73-Celâl Cemâl Celâl “hayalî Kamer’in hayal vâdîsi”
4-81-Hayal vadisinin çıkmaz sokakları.
5-93-Mescid-i dırar/Kubbet-ul kara.
6-98-Solan bahçenin/kuruyan gülleri.
7-105-Cemo ve Farko.
8-112-Bir kardeşin soruları ve cevapları.
9-124-İbretlik bir değmez dosyası daha. Satih ince.
10-128- İbretlik bir hikâye daha. Kaf dağı ve Zümrüd-ü Anka.
11-130-İbretlik bir hikâye daha. Kilise çanları.
12-132-Kaner Yiğido-İbretlik bir hikâye daha-
13-169-İbretlik bir hikâye daha-Usta dan çırağına tavsiyeler-

----

Umre dosyaları serisi

1-2. Hacc Divanı:
2-20. Terzi Baba Umre (2009)
3-33. Terzi Baba Umre dosyası: (2010)
4-74. 2012 Umre dosyası:
5-83- 2013 Umre dosyası.
6-97- 2015 Umre dosyası.
7-106-(2016) Umre dosyası.
8-104-Hacc Umre ve hakikatleri.
9-125-2018 Umre dosyası.
10-173-2020-Umre dosyası.

Diğer dillere çevrilen Terzi Baba kitapları serisi

1-5. Salât- Namaz ve Ezan-ı muhammedi’de Bazı hakikatler:“İngilizce, İspanyolca”
2- 6. İslâm’da Mübarek Geceler, bayramlar ve Hakikatleri: (Fransızca)

3-46. İngilizce, Salât-Namaz:
4-47. İspanyolca, Salât-Namaz:
5-48. Fransızca İrfan mektebi:
6-71. Mü-Geceler-Fran-les-nuits:
7-93- 7. İngilizce. İslâm, İmân, İhsân, İkân, (Cibril Hadîs'i):
8-100-14-İrfan mektebi ve şerhi-İspanyolca.
9-107-Vahy ve Cebrâîl- (Fransızca)
10-175- Mübarek geceler ve bayramlar. İspanyolca çevirisi.

Mektuplar ve zuhuratlar serisi:

Terzi Baba İnternet dosyaları:

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
1-2- 3- 4- 5- 6- 7- 8- 9- 10-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
11-12-13-14-15-16-17-18-19-20-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar .
21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-

Terzi-Baba-Mektuplar ve zuhuratlar.
101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-

Kitaplar devam ediyor şu an Yekün= (188+110=298)

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Muhterem okuyucularımız, kardeş ve evlâtlarımız;

Yavuz Burak Kır, oğlumuzun hazırlayıp, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi İlâhiyat Bölümü Bitirme Tezi, 2019 olarak üzerinde çalıştığı, (14-İrfan Mektebi Hak yolunun seyr defteri) isimli kitabımızın üzerinde yaptığı çalışmasının, Üniversite Hocalarımız tarafından kabul görmesi fakiri memnun etmiştir.

Bu yüzden evvelâ kendilerine ve Yrd. Doç. Yakup Bıyıkoğlu Hocamıza, uzun süren bir çalışma neticesinde meydana getirdiği bu değerli çalışması yönü ile de, Yavuz Burak Kır, oğlumuza teşekkürlerimi sunarım.

Bu yüzden de tezimiz (177) sıra numarası ile kitaplarımızın arasında yerini almıştır.

Bilindiği gibi bundan bir müddet evvelde, Bursa Uludağ Üniversitesi İlâhiyat Fakültesinde de, hakkımızda diğer bir tez olan, "yüksek lisans tezi, olarak, aşk ve irfan yolunda bir ömür" ismi ile kabul görmüş, bu kitabımızda (103) sayı numarası ile kitaplarımızın arasında yerini almıştı.

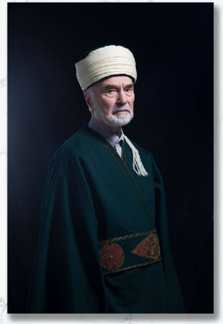
İRFAN SOFRASI
NECDET ARDIÇ
TASAVVUF SERİSİ (177)

TASAVVUF SERİSİ (177)

NECDET ARDIÇ'IN TASAVVUF ANLAYIŞINDA
SEYR-Ü SÜLUK MERTEBELERİ

GÖNÜLDEN ESİNTİLER:

T.C.
TEKİRDAĞ NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ
İLAHİYAT FAKÜLTESİ İLAHİYAT BÖLÜMÜ
BİTİRME TEZİ
(177)

NECDET ARDIÇ'IN TASAVVUF ANLAYIŞINDA
SEYR-Ü SÜLUK MERTEBELERİ
YAVUZ BURAK KIR

İRFAN SOFRASI
NECDET ARDIÇ
TASAVVUF SERİSİ (177)